

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

ԸՆՏԻՐ ԳՐՈՒԱԾՈՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՏՆՆԱԳՐԱՅ

ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԱՐ

ԱՐԶԱԿ ԵՒ ՈՏԱՆԱԽՈՐ

Սոյն դասագիրք բաց ի նոր եւ ընտիր հասուածներէ կը պարունակէ 46 շարադրութեանց պատկերներ, զանազան կարելու ծանօթութիւնք եւ 90 շարադրութեանց նոր եւ ընդլայնեալ նիւթեր:

Վ.ՍԻՆԲԱՏԵԱՆ, ՅՈՒՍՈՒՄ • ԽՈՐՀ • ԱԶԳ • ԿԵԿԲ • ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

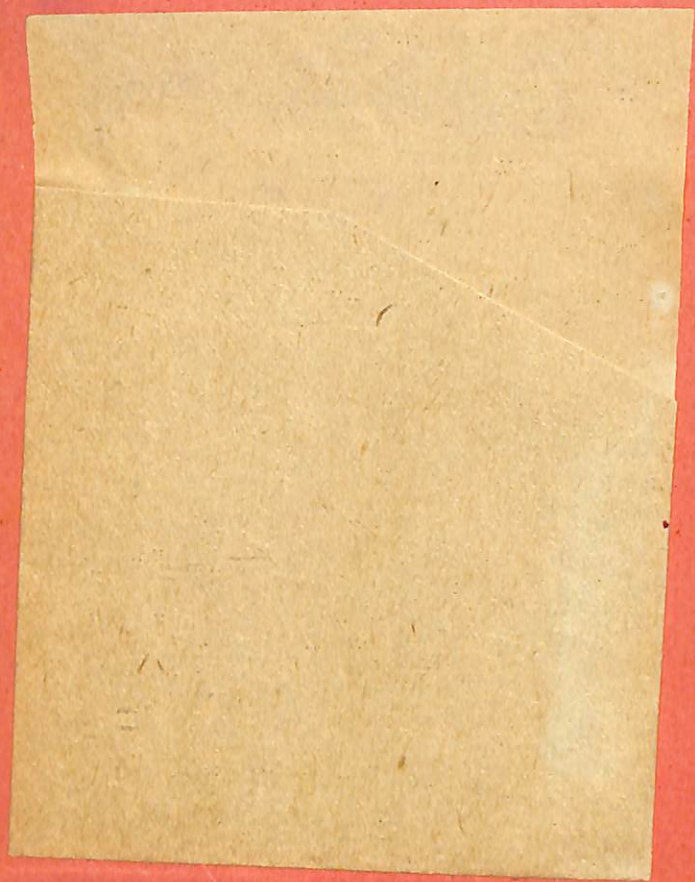
معاوف نظارت جليله سنك رخصتيله

ՄԱՍՆ Ա.

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ն. Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Լայ
260

6
12

12

Симонъ Табалабянъ.

Собрание

Образцовыхъ произведений
отечественныхъ и иностран-
ныхъ писателей.

Проза и стихи.

Часть I.

2^е издание.

Константинополь,

1892

260

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲՍՄԱՃԵԱՆ

2000

8(075) Կր.
9-13 ՀԱՌԱՔԱԾՈՅ
ԸՆՏԻՐ ԳՐՈՒԱԾՈՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՅ.

ԱՇԽԱՏԱԿ ԼԵՋՈՒՍԻ

ԱՐՁԱԿ ԵՒ ՈՏԱՆԱԽՐ

Սոյն դասագիրք բաց ի նոր եւ ընտիր հասուածներէ կը պարունակէ 16 շաբաթուրեանց պատկերներ, զանազան կարեւոր ծանօթութիւնք եւ 90 շաբաթուրեանց նոր եւ ընդլայնեալ նիւթեր:

ՎԱԻԵՐԱՏԵԱԼ, ՅՈՒՍՈՒՄ • ԻՈՐՀ • ԱԶԳ • ԿԵԴԻ • ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆ Ա.

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ն. Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

1892

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՊՐԵՍԻԱ

ՅՈՒՐԱԿԱՆ

ՅՈՒՐԱԿԱՆ ԴԻՋԻՏԱԿԱՆ

ՅՈՒՐԱԿԱՆ ԴԻՋԻՏԱԿԱՆ

Հեղինակին հասցեն՝

Ս. ԳԱԲԱՄԱՆՅԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Հանձնարարվում է խան, քիւ 29.

Այս քաղաքում հանձնարարվում է խան, քիւ 29. Կապիտալի Կոմիտեի Կողմից

260-259

(296 98- Կ. Բ.)

(4969 38)

28-259

(15605-58)

Տպագրիչ և փորագրիչ Ե. Ա. ՊԵՏԻՍԻԱՆ
Կ. Պոլիս, Էսփի Զապրիե հաստիս, քիւ 61.

ՅԱՌԱԶԱԲԱՆ

Ինչպէս պիտի տեսնեն պատուարժան ուսուցիչ, ՀԱ-
ԻԱՔԱՄՈՅԻս այս Բ. տպագրութիւնն հիմնական փո-
փոխութեանց ենթարկուած է, այն նպատակաւ զի սա՛
իւր տեսակին մէջ բոլորովին նոր եւ օգտակար հանդի-
սանայ: Ընթիւ հասուածոց ընթերցումը մայրենի լեզուի
ուսման մէջ անհրաժեշտ նկատուելով, կը կարծեմք թէ
մեր հրատարակած երկհատոր ՀԱԻԱՔԱՄՈՅԻՅ յետ այսո-
րիկ եւս կ'ընդունուի Պոլսոյ եւ գաւառաց ազգ. վար-
ժարաններուն մէջ:

Սոյն հատորն, բացի նոր եւ գեղեցիկ հասուածներէ,
ունի ծանօթութեանց կարգին մէջ՝ զանազան գիւտեր,
կրթութիւններ, բարոյացողական, մանաւանդ շարադ-
րութեանց ըստ բաւականին ընդլայնեալ ծրագրեր:
Նոյնպէս յայս իսկ զետեղած եմք սոյն հատորիս մէջ շա-
րադրութեանց պատկերներ, զորս յաջողապէս փորագ-
րած է Ա.Գ. Տպագրապետ, Մեծ. Նշան Է.Ֆ. Պէրպէր-
եան:

Նուիրելով սոյն այս երկասիրութիւն՝ երկսեռ
ուսանողաց, կը յուսամք թէ այսու եւս նոցա յառաջդի-
մութեան մերովսանն ծառայելու բախտին կ'արժանա-
նամք:

Ս. Գ.

1892

Իսկիւսար

ՀԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԷ ՊԱՏՆԵՐԱՆ

Ընթերցասիրուքին :

ՀԱՒԱԳԱԾՈՅ

ԸՆՏԻՐ ԳՐՈՒԱԾՈՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՏՆԱԳՐԱՅ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՅԱՐԿ

Ընտանեկան յարկն օրեվան մ'է նուիրական՝ որ իւր մէջ կ'ամփոփէ ինչ որ սիրելագոյն է մարդկային սըրտին : Ի՞նչ բան աւելի սիրելի քան հայր, մայր, եղբայր, քոյր, ամուսին, զաւակ, աւելի հեշտալի քան սոցա սիրոյն փոխադարձ վայելումն, և աւելի սրբազան քան այն յիշատակներ՝ որք ի սոցանէ կուգան : Ընտանեկան յարկն կը բովանդակէ և կը բացատրէ այդ ամէն անոյշ բաներն : Բոյն մ'է այն սիրաջերմ մարդկային էակին համար իւր ամէն հասակներուն մէջ . ի նմա կը վայելէ խնամք անձնուէր զոր ոչ ոք դուրսը կարող է տալ նմա, սէր անսահման և ինքնուրաց՝ որոյ հետ չէ կարող բաղդատուիլ այդ յարկին օտար էակի մը յաճախ կեղծուպատիր բարեկամութիւնը :

Բաղդին հարուածոց և մրրիկներուն դէմ ապաւէն մ'է անգոյք այդ յարկն . անդ կը հանգչի մարդ , անդ կ'ախոփի , անդ կը քաջալերուի . անգէջ սիրոյ հուրն՝ որ ի նմա կը բորբոքի՝ կը տաքցնէ աշխարհի անսէր յարաբերութիւններէն ցրտասարսուռ հոգին . անձնուիրութեան անվիաս ոգին՝ որ կը բնակի ի նմա՝ յար պատրաստ է մեր սրտի վերաց վերայ կաթեցնել ըս-
փոփածու բալասանն : Հաճոյքներն՝ զոր կը վայելէ մարդ նորա մէջ՝ անհամեմատ քաղցրութիւն մ'ունին , և անրիժ անարատ են , մինչ արտաքին զուարճութիւնք յաճախ պղտոր են և կը ձգեն իւրեանց ետեւ տխուր յիշատակներ :

(Ծաղիկ Մանկանց)

Ռ . Յ . ՊԵՐՇԵՐԵԱՆ

Ա Ռ Ս Ծ

Բնական ամէն առաքինութեանց առաջին դպրոցն է :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Օրեան , Բնակարան . — Սիրաջերմ , Սիրով օտարաց . — Ինքնուրաց , զայն անձնուր . — Անխոյր , Ապահով . — Անշեղ , Անմարելի . — Անվիաս , Չվիասող :

Կրթութիւնք . — Վերոգրեալն զանազան մասերու բաժնէրով զանազան հարցումներ ընել առ ուսանողն :

Բաղդին . — Բնակարան . — Ապաւէն , ապաս-
տան , պատսպարան , պանդոկ , իջեւան . — Հիւղ , շէն , անիկ ,
խցիկ . — Խրճիթ , խցիկ , տաղաւար . — պալատ , ամրանոց ,
դղեակ , դպրոց , վանք , շէնք , մենաստան . — Հաստատութիւն .
տուն . — Ծեփաւն , բնակութիւն , դպար . — Հիւանդանոց ,
հիւրանոց . — Կալուած , հովանոց (դէպ) . — քահանայատուն :
Ընթացք շարադրութեան . — Բարեկարգ տուն մը .
— Հարուստ չէն Աբելեանք . բայց Աբելեանց մայրն ամենէն հո-
գածու կինն է : Երեք բան առատօրէն կը վատնէ (օդ , ջուր ,
աշխատութիւն) . — Օգոյ փոփոխում . — մտքութիւն խոհանո-
ցի . — դարանք շփուած , անօթք կարգով շարուած , սեղանն
աճառով մտքորւած . — փոյլուն ապակիք . — արեւուն լոյսը
կը թափանցէ այն փայլուն առարկայից վրայ : — Աղբատիկ է
տունդ , Հայր Աբելեան , բայց ամէն ոք գոհ է հոն ապրելով :

ՅՅՅ

ՄԱՆՈՒԿՆ

Երբ կ'երեւի մանուկն , ամբողջ իւր ընտանեաց
Ակօսքն զնա կ'ողջագուրէ , քաղցր իւր հայեաց
Փայլ կ'արձակէ բնաւից աչքին :

Տրտում և փիծ ճակատք անգամ զիտեն պարզիլ
Խորշմներէ յաճախ՝ մանկանն այն ի տեսիլ
Անմեղունակ և զուարթադին :

Անոյ ժրպտովն այնքան մանուկն է գեղեցիկ ,
Բազմազրուցիկ ձայնիւն , ողուովն իւր անկեղծիկ
Եւ իւր լաւօքն՝ որ շոյց ցածնու :

Շուրջ յաճելով իւր պակուցեալ դէմքն ու նայուած
Մատաղ հոգեական իւր կ'ընծայէ յողջոյն կենաց,
Եւ բերանն ալ համբոյրներու :

Ո՛վ Տէր, պահէ զանոնք զոր ես սիրեմ յասիս,
Եղբայր՝ ծընող՝ բարեկամ նոյն և զթըշնամիս
Ընդդէմ չարին միշտ յաղթագրեաց :

Մի՛ տար տեսնել ամառն առանց ծաղկանց ոսկի,
Վանդակն առանց թըշնոց, փեթակն առանց մեղուի,
Եւ տունն առանց մանրիկ մանկանց :

Թարգ. Եղիշէ Ծ. Վ. Դուրեան Վ. ՀԻՔԿՕ

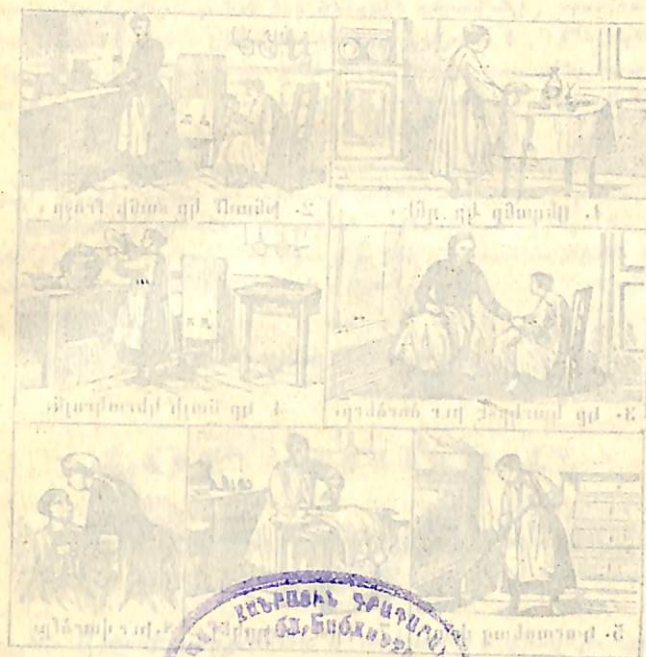
ԸՆՏԻՐ ՄՏԱԾՄՈՒՆՔ

Ընտիր գործ մ'է լաւ դաստիարակել տղայն եւ օգ-
նել ծնողաց այս պարտաւորութեան մէջ : — Առաջնոր-
դել հոգիները, դաստիարակել մանուկները, արուեստից
արուեստն է :

ԺԵՌԱՍՆ

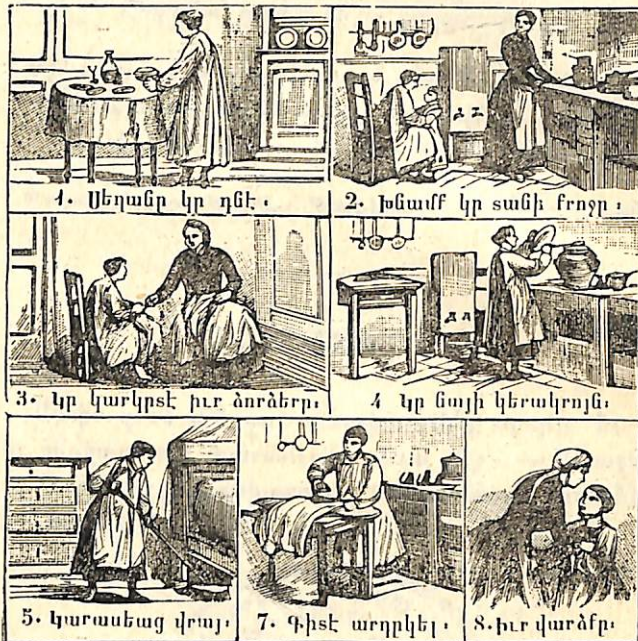
ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Ողջագութիւն, Սիրել . — Փիծ, Պիղծ, աղտե-
ղի . — Բազմագրութիւն, շատ բան ըսող . — Շոյս, Շուտով . —
Յաճելով, իջնել . — Յաճել, Պսցցնել . — Պակուցեալ, Ապագած.
գարմացած . — Յողջոյն կենաց, Կեանքի ողջունելու համար . —

ՇԱՐԱԿՐՈՒԹՅՈՒՆԻ ՊԱՏԿԵՐԱԽ

Սիրվարդ, փոքրիկ սնաեկներ:

Տեղեկութիւնք. — Սեղանը գրուած է միշտ. խօսեցէք Սիր-վարդի ծաշակին վրայ. — 2. Սիրվարդի փոքրիկ քոյրն երեքամե-կայ՝ փոքրիկ հնոցին մէջ պիտի այրուէր. — 3. Մանկուհի մը՝ որ իւր զգեստներն ինք կը կարկտէ, իւր մօրը մեծ հաճոյք կը պատճառէ. — 4. Սիրվարդի հայրը ինչպէս գոհ պիտի մնայ այս երեկոյ, երբ արգանակը ծաշակէ. — 5. Պէտք է աւել կա-րասեաց վրայ եւ անկիւնները. — 6. Պէտք է գիտնալ օգտիլ այն վայրկեններն, երբ երկաթը տաք է. Սիրվարդ զայդ գիտէ. — 7. Երեկոյն մայրը կը պատուասիրէ Սիրվարդ եւ զայն կը գրկէ. (խօսակցութիւն մօրն եւ աղջկան մէջ):

Յասիս, Աւիստիսի վրայ. — Նոյն, Նոյն իսկ. — Յաղարգ-գեաց, Յաղարդ:

Հարցմունք. — Բնականաց մէջ. — Ո՞րք են մանկան մը առ ծնողս ունեցած պարտքերը. — Ի՞նչպէս պիտի ապացու-ցանէք ձեր ծնողաց թէ կը սիրէք զանոնք. — Ի՞նչպէս պարտիք հնազանդիլ ձեր ծնողաց. — Ի՞նչ կը մտածէք մանկան մը հա-մար՝ որ կը համարի զանձն իւր ծնողքէն գերազանց, որովհետեւ անոնցմէ ուսեալ է. Եթէ ձեր ծնողքը աղքատ է, ի՞նչ պիտի ընէք անոնց համար երբ դուք ձեռնհաս ըլլաք. — Ի՞նչ կը պա-տահի ծնողաց, երբ խիստ չեն լինիր իրենց որդւոց նկատմամբ. — Յօրում կը կայանայ հնազանդութիւնը:

Ընթացի շարադրութեան. — Յարատեւութիւն. — Պիտի խօսիք երկու աշակերտաց համար՝ որոց մին յարատեւող է, և միւսն չէ այնպէս. Առաջինն քննութեան կ'ընդունուի. երկրորդը կը մերժուի. — Յցուցէք թէ յարատեւութիւնն օգ-տակար է դպրոցին մէջ և անկէ դուրս:

ՀՕՐ ՏՈՒՆԸ

(ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻՈՅ ՄԸ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ)

Ա. Ո՛րչափ ընդարձակ է աշխարհս. գիւղեր, քա-ղաքներ, լեռներ ու դաշտեր բազմամարդ են բնակչօք. բայց ինձ համար միմիայն տեղի, յորում օտար չըլլամ, իմ հօրս տունն է:

Բ. Սիրելի է ինձ զամենքը ուրախ տեսնել իմ շուր-ջս. իցի՛ւ փոքր տղայք, գեղեցիկ և կայտառ, իւր-եանց ծնողաց խնդութիւնն ըլլան, երկտասարդք նո-ցա նեցուկը, ծերունիք խնդալից գգուեն իրենց բազ-

կաց մէջ իրենց թողնեալներն և բնութիւնն ամենուն ժպտի. սակայն ինձ համար միմիայն տեղի՝ յորում ուրախ կարենամ ըլլալ, միշտ հօրս տունն է։

Գ. Տե՛ս սա ծիծառները, որոց բոյնը մեր տանեաց փիւին անկիւնն է. ինչպէս խնդալից են. ամբողջ ընտանիք մ'են նոքա, բարի հայրը կանուխ կ'երթայ պարէն փնտուելու, մինչ մայրիկը կը խնամէ ի բնի իւր սիրուն ձագերը. ահա անոնցմէ մին, որոյ թեւք արդէն զօրաւոր ըլլալու են, զի կ'երթայ կը թափ մօտաւոր ծառին մի ճիւղին վրայ ուր իւր հասակալից թռչունիկը կոչեն զինքը գեղգեղանօք, հոն վայրկի մի կ'երգէ անոնց հետ. յետոյ իւրաքանչիւրը կը վերադառնայ առ մայր իւր։ Այն սիրուն էակներուն համար իրենց բոյնը իրենց տունն է։

Դ. Այո՛, մենք ալ այդ պղտիկ արարածներուն պէս ենք, որովհետեւ կ'ըսուի թէ, մենք ալ անոնց պէս հիւր ենք յաշխարհի։ Ահա՛ մեր հայրը դնաց իւր աշխատութեան պարապելու մեզի համար, մինչդեռ մեր մայրիկը առտնին հոգն ունի իրեն բաժին. նա կը զբաղի օրն ի բուն պատրաստելու ինչ որ պէտք է իւր զաւակաց համար, նոյն միջոցին ես պիտի ընեմ, ինչպէս կ'ընեն այն նորատի ծիծառներ, որոնք առ ընկերւս իւրեանց երթան, իբրեւ ի ժամադրեալ տեղի մօտաւոր ճիւղին վրայ։ Այո՛, ես ալ ունիմ գեղեցիկ ճիւղ մը, ուր սիրելի է ինձ յաճախել, այդ մեր դըպրոցն է, ուր ընկերքս արդէ իսկ ինձ կ'սպասեն։ Աշխարհիս մէջ այդ է միմիայն ընտանեաց յարկէն դուրս ազատ թռչելու իրրեւ իմ հօրս տունը։

Ե. Հոն կայ անձ մը պատկառելի իւր հասակաւ և աւելի եւս իւր իմաստութեամբը և առաքինութեամբը, կին մը ամենէն քաղցրաբոյնը ու ամենէն համբերա-

սարը յաշխարհի. սոքա ծնողք են աշակերտաց և աշակերտք իբրեւ անոնց զաւակունք. հոն կան ամեն տեսակ կտրիճ ուսուցիչներ. ո՛րչափ լաւ բաներ կ'ուսանին անդ, մանաւանդ յառաջ քան զամենայն կ'ուսանին սիրել զամենաբարին Աստուած, զծնողս, և զամենեւին իբրեւ եղբայր և քոյր։ Ո՛հ, ո՛րչափ գոհ կ'ըլլան ուսանողք, երբ իրենց պարտականութիւնը լաւ կատարեն. յայնժամ կ'ոսոսեսն նոքա և կ'երգեն, և յետոյ յերեկոյին լի ուրախութեամբ իբրեւ թռչնիկը ի բոյն, իւրաքանչիւրը կը դառնայ իւր հօրը տունը։

Զ. Իցիւ՛, երկնից օրհնութիւնը տարածուի աշխարհիս վրայ իբրեւ ցօղ ի մարմանդի, իցիւ՛ հեռանան և ի բաց երթան բոլոր ձախողակի և բօքաբեր ամպք, որպէս զի առատ հունձք և կութի իւրար յաջորդեն և ժողովարինէն մշակին աշխատութեանը, ինչպէս բարի և ջանասէր ուսանողք իրենց ուսուցչաց խնամոցը, իցիւ՛ այսպէս բարի տղայք կարենան ըստ կարգի նեցուկ ըլլալ իրենց բարի ծնողաց և մէն մի պատանեակ օգտակար ըլլալով իւր նմանեաց՝ իւր բարի վարմունքովը պատուէ իւր հօրը տունը

Յ. ՈՍԿԱՆ

ԸՆՏԻՐ ՄՏԱԾՄՈՒՆՔ

Բռնադատեցէ՛ք զմարդիկ յաշխարհիս, եւ պարհե՛տ ու պատուաւոր պիտի ընէ՛ք զանոնք։

(ՎՕԼԹԵՌ)

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բ ա ո լ . — Իցիւ , Երանի՛ թէ . — Նեցուկ , Օգնական . — Քիւ , Տանեաց (—ւէ) . — Դեղդեղակ , Երգ . — Հանրեւստ , Համբերող . — Ուսուցիչ , Յասկոսել . — Մարմանդ , Հովստուն Տեղուանկ . — Բորաքեր , Գումաքեր . — Կուրք , Այգեկուրք :

Բ ա ո զր ո յ ի . — Դպրոց . — Աշակերտ . արձակուրդ . արտասանութիւն . բառարան . գիր . գիրք . գծագրութիւն . գրակալ . գրիչ . գրութիւն . գրչակալ . գրքոյի . դաս . եռանկիւն . երգ . զանգակ . զբօսանք . զմէլի . էջ . ընդօրինակութիւն . ընթերցանութիւն . ընկեր . թարգմանութիւն . թերթ . թուղթ . խաւաքարտ . ծածկաթ . կաղամար . կանոն . կարկին . կաւիճ . ձգախէժ . ձեռք . մատիտ . մրցանակ . նստարան . ուղղագրութիւն . ուսուցիչ . պարբերութիւն . սիւնակ . սպունգ . վարագոյր . վրձին . տետր . տոմար . բարտէս . քերականութիւն . քննութիւն . քրիստոնէական :

Ը ն թ ա յ գ շ ար ա դ ու թ ե ա ն . — Առանձին անհատիւն . — Ի՞նչ կը հասկնաք առանձին տնտեսութիւն ըսելով : — Օրինակներով հաստատել թէ ժամանակին կարևոր ծախք մը չընելով գէշ հաշիւ ըրած եմք : — Յո՞րում կը կայանայ տան մը բարւոք կացութիւնը : Եզրակացութիւն :

Ը Ն Տ Ա Ն Ի Ք

Մինչ գարուն է , բնութիւն չըբեղ ,
Լըսե՞ս թռչնոյն զըւարթ գեղգեղ .
Հաստատած է բոյն նորակերտ
Փափկիկն ի բոյս , ծաղկին ի թերթ :

Մինչ կը հսկէ մայրիկն ըզգոյշ
Իւր ձագուկներ ճճուեն քնուռ .

Մօր թեւոց տակ ապա ննջեն՝
Որոնք թռչիլ դեռ ուսած չեն :

Անթարթ աչօք դիտէ թռչուն
Թեթեւ յուզմանց իւր ձագերուն .
Սրտիկն հանգիստ չունի երբեք ,
Այլ հուսկ ննջէ մայրիկըն հէք :

Տեսէ՛ք , հանգչի , պատկե՛ր չըքնաղ ,
Բայց յուզեալ է իւր քունն , աւա՛ղ .
Խորհի ձագուց երանութեան
Իւր քնոյն մէջ իսկ յաւիտեան :

Այգուն ժամն է , ամենք զարթնուն ,
Պատրաստի մայրն թողուլ զիւր բոյն .
Երգն արձակուի հեզիկ թռչնոց ,
Մինչ կը թողուն իրենց մօր ծոց :

Մանկի՛կ , դու եւս ունիս մի բոյն՝
Ուր վայելէս երանութիւն .
Անդ կը ննջես իրրեւ հրեշտակ
Ի՞նչ սիրելի մօր թեւոց տակ :

Ք .

Ը Ն Տ ԻՐ Մ Տ Ա Շ Մ ՈՒ Ն Ք

Սէրն ազնիւ հոգիները կը կատարեալագործէ :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Գեղգեղ , երգ . — Բեկուշ , փափուկ :

Կրթութիւնք . — Գարուն , գարնանային , գարնանաբեր . — զգոյշ , զգուշանալ , զգուշութիւն . — Հանգիստ , հանգստանալ , հանգստութիւն , հանգստոց . — այգ , այգաստղ , այգանալ , ագաղաղ . — վայելք , վայելիւ , վայելուչ , վայելչագեղ :

Ընթացք շարադրութեան . — Փոխառական մայր . — Գերուհի մը իմանալով թէ իւր զաւակն այլ տիրոջ մը ծախուած լինելուն՝ պիտի առնուի իւրմէ , կ'որոշէ անոր հետ փախչիլ յՕհիջ : Պէտք է ներկայացնել ձմեռ գիշեր մը զնա՝ որ արթնցուցած իւր զաւակը , և բազկաց մէջ կրելով՝ զգուշութեամբ կ'ենէն ագարակէն և մեծաքայլ կը հեռանայ Օհիջի ուղղութեամբ :

Նկարագրեցէք փոքրիկին հանդարտութիւնն , որով անփոյթ կը հանգչի մօր ծոցին մէջ , և հէք մօր անձկութիւններն գիշերային փախստեան պահուն :

Հետեւեալ օրը արեւը մտած մտեն կիշն կը հասնի այն գետն : Յանկարծ կը լսէ հեռուէն ձիոց ոտնաձայներ և պահապան շանց ահաւելի գոչիւն : Խելայեղ , կը յառաջէ հէքն սառոյցին վրայ , կը վազէ , ոգի ի բռին , մինչեւ միւս եղբը և նուազեալ կ'իջնայ մարդասէր տիրոջ մը բազկաց մէջ :

Պարտականութիւն . — Վերագրեալն արձակի վերածել ,

Ո՞Ր ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՆ ՀՈԳԻՔ ԸՐԴԱՐՈՅ

Վարդն անոյշ , հոտ մ'ունի , փուշով պատած է .
դաշտին շուշանն ալ հոտաւոր է , ու դժնիկներու մէջ
կը բուսնի :

Գարունն զուարճալի է , բայց շուտով կ'անցնի . ա-

մառն աղուոր օրեր ունի , ձմեռն ետեւէն կուգայ մոռ-
ցնել կուտայ :

Ծիրանի դօտին գոյնզգոյն կը փայլի , բայց մէկ քա-
նի վայրկեան :

Կեանքն ալ անուշ է , բայց մահն կը դառնացնէ :

Կայ երկիր մը , որուն վարդերն փուշ չունին , ծա-
ղիկներն գէշ խոտերու մէջ չեն բուսնիր . անոր դա-
րունն անանց է , օրերն միշտ պայծառ : Հոն կ'աճի կե-
նաց ծառն անթառամ ծաղիկներով : Հոն անթիւ ան-
համար հոգիք Աստուծոյ աթոռին շուրջ հոգեւոր եր-
գեր կ'երգեն . հրեշտակներն ոսկի քնար կը զարնեն .
քերովրէներն կրակէ թեւերով կը թռչին :

Այն երկիրն է արդարներուն հայրենիքն , գէշ բան
մ'ալ չկրնար հոն մտնել :

Հոն ոչ ոք հիւանդութիւն և ցաւ կը քաշէ . ոչ ա-
մառուան տաք կայ հոն , ոչ ձմեռուան ցուրտ . պա-
տերազմ չըլլար հոն . ամենքն ալ զիրար կը սիրեն :

Երբ մեր մէկ բարեկամն կամ ազգականն մեռնի ու
հողով ծածկուի , ալ չենք տեսներ զինքը , բայց դար-
ձեալ պիտի գտնենք զիրենք երկնից մէջ , ու այլ եւս
պիտի չգատուինք . հոն միայն սուրբեր ու առաքինի
մարդիկ կը կենան :

Իրաւ որ երկրիս վրայ զԱստուած կ'օրհնենք ու կը
սիրենք . բայց երկինքն ալ աւելի ու կատարեալ կեր-
պով պիտի սիրենք և օրհնենք : Հոն պիտի տեսնենք
զԅիսուս , որ մեզի համար յերկնից իջեր էր , ու մեզի
անոր ճամբան բացաւ : Պիտի տեսնենք զԱստուած իւր
փառաց մէջ : Երկրիս վրայ չենք կրնար զինքը տեսնել ,
բայց կրնանք սիրել :

Չենք կրնար երկրիս թողուլ , բայց պէտք է որ
զԱստուած մտածենք :

Այս աշխարհիս մէջ անցաւոր ենք . մէկ մ'որ անդին անցնինք՝ հոն պիտի բնակինք յաւիտեանս յաւիտենից :

(Յոյցք Աստուծոյ)

Հ. Ղ. ԱԼԻՇԱՆ

Ա Ռ Ա Մ

Աշխատէ՛ կը կրօնանան ,

Աղօթէ՛ կը սրբանան .

Համբերէ մինչեւ իսպառ ,

Արքայութեան վարձք կրօնանան :

ԳՍԲՐԻԷԼ ԱՐՔԵՊԻՍ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԾԳՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Դժնիկ , փուռ . — Անանց , Յաւիտեանկան :

Կրթութիւնք . — Աշակերտք վերագրեալ հատուածն վերլուծելով ցցունեն թէ ո՞ր բառերն արմատ են և որո՞նք ածանցեալ և բարդ :

Ընթացք շարադրութեան . — Նամակ . — Աշակերտ մը յանցաւոր եղած է , արդ՝ կը զղջայ իւր յանցանքին համար , և ուսուցչէն ներում կը խնդրէ գրով :

Գ Թ Ո Յ Հ Ր Ե Շ Տ Ա Կ Ն

Ա .

Խեղճ , անտերունչ մի տըղայ՝

Մինչ՝ ձիւնէ՛ ձըմեռ՝

Ուղեկորոյս կը դողայ ,

Նօթի , կիսամեռ . . . :

Բ .

Յանկարծ՝ բուփին մէջ՝ մի լոյս ,

Մի բոց և շոգի .

Կը նըմարէ , և մի կոյս

Որ իւր դէմ չօքի . . . :

Գ .

Տաքնայ տղեկն յայն հուր և բոց ,

Եւ ձայնիւ ազդու՝

Գոչէ . « Մայրի՞կն ես որբոց ,

Ո՞վ , ո՞ւստի ես դու . . . : »

Դ .

— « Յերկնից դրախտի՛ն իսկ մէջէն ,

Կուգամ ես շիտակ ,

Աստ տառապեալք զիս կոչեն

ԳԼԹՈ՞Յ ՀՐԵՇՏԱԿ : »

(Շողեր ու Յօղեր)

ԱՂԵՔ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԸՆՏԻՐ ՄՏԱԾՄՈՒՆՔ

Թշուառութիւնն ունեցայ ինձ ուսուցիչ, եւ նա ինձ
սաւ բան սորվեցուց:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բառք. — Նօրի, անօրի. — Բուք, Հոգնախառն ձիւն (բէռն).
Հարցմունք. — Թեոքիւնք եւ բարեմասնութիւնք. —
ի՞նչու բարութիւնն նախաձեռար է քան գեղեցկութիւն. — ին-
չո՞ւ գէշ բան է ատեն. — լա՞ւ բան է գռնէն մտիկ ընել. —
պէ՞տք է որ յայտնէք ձեզի մտերմօրէն յայտնուած գաղտնիք մը.
— ի՞նչու պարապ հասկը ուղղաբերձ կը կանգնի. բաղդատեցէք
զայն ուրիշ բանի մը հետ. — ի՞նչու համար պէտք է խորհիլ
չգործելէ առաջ. — ի՞նչու գէշ բան է հացը կորսնցնել կամ փը-
ճացնել. — ինչո՞ւ համար տղայք պէտք չէ քար նետեն. — ին-
չո՞ւ համար գէշ բան է բարկանալն:

Ընթացք շարադրութեան. — Ձմեռ եւ գոլք. — Նկարա-
գրութիւն ձմրան. տխուր կերպարան՝ զոր կ'ընծայէ երկնից ու
երկրի երեսն: Այս խոտաշունչ եղանակին պէտք է յիշել աղքատ-
ներն. — Հրաւեր գլխութեան:

ԱՌԱՔԵԼ ՏՍՏ (1)

Մահտեսի Առաքել Տատ Ամիրայ՝ ցեղի հնութեամբ
և ազնուականութեամբ հռչակաւոր, նաև ի բնէ սրա-
միս և մեքենական արհեստն կատարելագործելու ըն-

(1) Որ կը համարուի նահապետ Տատեան գերդաստանի, զոր
պատուաբեր անդամք հաւատարմապէս ծառայած են և կը ծա-
ռայեն տէրութեան և ազգին: Յիշե՛ք ի մէջ այլոց՝ Վսեմ՝ Յա-
րութիւն փաշա Տատեան, խորհրդական Արտաքին գործոց նա-
խարարութեան:

դունակ՝ Օսմանեան մեծազօր տէրութեան մէջ զանա-
զան արհեստից գործարանաց առաջին հաստատողն է-
լած է: Ծնած է յամին 1753, Ակնայ Կոստանական
գիւղը: Իւր մանկական հասակի խաղալիկներն կը լինին
շինել փայտէ մեքենաներ, մումէ արծաններ, և ըն: 1788
ին երբ Գազիլագի մը կայսեր հրամանաւ կ'արտօնուի
վառօդը դիւրութեամբ պատրաստելու համար ճախա-
րակ մը շինել Այստէֆանոյի վառօդարանին մէջ, և
յայտմ չկրնար յաջողիլ, այն ատեն Մահտեսի Տատը կը
կոչուի իբրեւ ճարտարագործ արդէն համբաւեալ՝ որ
իւր կորովի մտքով կը հասնի առաջադրեալ նպատակին:

Այս և ասոր նման երեւելի գիւտերով սիրելի կը
լինի կայսեր՝ որ 1795ին կը շնորհէ նմա վառօդապետու-
թեան իշխանութիւն յԱզատլը գիւղ: Յետ այնորիկ սա
կը կատարէ հետզհետէ օգտաւոր գիւտեր, զորօրինակ,
կը հնարէ վառօդի նիւթեր դիւրութեամբ պատրաստող
մեքենայ, անուաճող նաւակ, ջրհան մեքենայ, նոյն-
պէս գլան ըստած մեքենայն՝ որ պղինձը տափակ-
ցընելով տախտակ կ'ընէր արքունի նաւուց յատակը
պատելու համար:

Այս ամէն գիւտերէն աւելի զարմանալու արժա-
նին այն եղաւ, որ ասուի գործելու համար հինգ գոր-
ծիք շինեց, և այնպէս ընտիր ասուի կը գործէր, որ
մինչեւ իսկ Սուլթան Սէլիմ վեհափառ կայսրը իւր
արուեստագէտ ծառային հանձարը և ճարտարութիւնը
գնահատելով՝ անոր շինած ասուիէն վերարկու հագած
յԱզատլը գնաց 1805ին, և շատ զմայելով հրամայեց,
որ ասուեղինաց գործարան հաստատուի:

Այս մեծանուն անձին մտաց ձիրքերն հաւասար
էին իւր հոգւոյ կատարելութեան: Քրիստոնէական
պարտուց մէջ հաստատուն, և աստուածապաշտու-

Թեան ջերմեռանդ ըլլալով՝ ծանր զբաղումներ արգելք չէին լիներ իւր սովորական աղօթից և բարեպաշտութեանց։ Գործոյ մի ձեռնարկելէ առաջ անոր յաջողութիւնն նախ յերկնից կը հայցէր։ Թեպէտ ի բնէ խոնարհ և մարդասէր, բայց մով անձերէ չէր ախորժեր։ Անգրազ Ժամանակն հոգեւոր դրբեր և պատմութիւն կարդալով կ'անցունէր։ Կը սիրէր կենակցիլ առաքինի և գիտնական արանց հետ։ Զաւակաց և թոռանց կըրթութեան և աստուածապաշտութեան համար ունեցած ջանքն յայտնի կ'երեւի ցարդ նոցա բարեսրտութեամբ և ուսումնասիրութեամբ։ զորս իբրեւ հայրենի ժառանգութիւն ընդունելով՝ հաստատուն կը պահէ այս պանծալի ցեղը։

Մահտեսի Տատ մեռաւ 1812ին յԱզատը, իւր տունը, և թաղուեցաւ Օրթագիւղի գերեզմանատունը տասնևեօթը տարի վառողապետութեան պաշտօնով երեք մեծագոր կայսերաց հաւատարմապէս ծառայելով։

ԸՆՏԻՐ ՄՏԱԾՄՈՒՆՔ

Անխոց վասակ, կեանք ըզգաս,
եւ դրամագլուխ միւս պահաս։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Սրաւիս, Միսիւ սուր . — Ընդունակ, ցարմար .
— Համբաւեալ, Հոչակաւոր, — Գնահատել, ցարգր գիտնալ։

Բառգրքոյկ . — Գլխաւոր ազանելիք — Անգրաւարտիք . ասուեակ . գօտի . երիճաղ . զգեստ . Թաշկինակ պարանոցի . Թիկնոց . լայնակամար . լանջանոց . լօգիկ . խանձարուք . կապայ . կրկնոց . հեակ . ձեռնոց . ձորձ . ղենջակ . ձերմակեղէն . մաւշտակ . ներքնակ . շապիկ . շրջագրեստ . պատմութեան . պարեգօտ . սփածանելի . վերարկու . վընոց . տարատ . տառաստիկ . փողկապ . քոթանակ . քօղ . օձիք։

Ընթացք շարադրութեան . Նամակ . — Ձեր եղբայրն հեռու աշխարհէ վերադարձած է, այս առթիւ ձեր տան մէջ ընտանեկան երեկոյթ մը տեղի պիտի ունենայ . ուստի կը հրաւիրեք նամակաւ ձեր հօրեղբայրն յայդ հանդէս։

ՏԵՏԵԵԵԵ

« Դու ճիւղէդ բաժնըւած,
Խեղճ Տերեւ չորացած,
Ո՛ւր կ'երթաս »: — « Ձեմ գիտեր
Հոյն չըջեց արմատէն,
Կաղնին՝ իմ ապաւէն,
Անհանդարտ քամիներ
Մըրըրիկն և զեփիւռ
Ձիւ տանին հողմաւար
Դաշտերէ ի յանտառ,
Լեռ հովիտ ի ըսփիւռ:
Կ'երթամ լուռ անգանդատ
Ի թափառ, ուր քամին
Կը տանի միասին
Սարդենից և ըզվարդ »: —

(Առնոյտ)

Թարգմ.

Զ. Ք. ՔՈՒՇՆԵՐԵԱՆ

Ա. Ռ. Ա. Ծ

Առաջինները՝ որ այնքան փայլաբոյր հոգ մը կ'արձակէ մարդոց յիշողութեան մէջ, չմեռնիր երբեք:

ՖԵՆԵԼՈՆ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Քաւֆ. — Հողմավար, հովէն ֆեուած. — Ոսրիակի, դափնի:

Համանիշֆ. — ձիւշ, ոստ, ուղէշ. — Տերեւ, սաղարթ. — Զորանալ, ցամաքիւ, դօտնալ, ոսնիւ, աղաղիւ. — Հով, հողմ, քամի, օդք. — Արմատ, արմն, տակ. — Ապաւէն, ապաստան, պատսպարան:

Ընթացք շարադրութեան. — Նուաղում. — Կարօցին բակին մէջ տղայք կը խաղան. Սմբատ իւր ծուռկը սաստկապէս կը զարնէ նստարանի մը, կը նռնողի. — (Նկարագրել նորա վիճակը). — Ուսուցիչը կը բացատրէ թէ ի՞նչ է նուաղումը և թէ ի՞նչպէս պէտք է վարուիլ. Խնամք: Տարածել հիւանդն ի գետին, զգեստները թուլցնել, պաղ ջուր երեսին սրսկել. մի քանի կաթիլ օղի խմցնել ջրախառն:

ԿՈՅՐՆ ԵՒ ԻՒՐ ԸՆԿԵՐՔԸ

Շատ ժամանակ առաջ 12 որսորդ սերտ բարեկամութեամբ կ'ապրէին ամայի դաշտի մը վրայ, ուր շատ երէ կար: Ասով բաւական միւս ունէին, իսկ որսացած երէներու մարմը կը ծախէին վաճառականաց, այնպէս որ քիչ ժամանակէն բաւական շատ դրամ ժողովեցին:

Անկէ ետեւ որոշեցին՝ այլ ևս երեք տարի նոյն տեղն որսորդութիւն ընել, հաւաքուած դրամը բաժնել և իրարմէ բաժնուիլ և հայրենիք դառնալ: Եւ ահա որսորդներէն մէկը կը հիւանդանայ, և հիւանդութեան հետեւութեամբ կը կոյրնայ: Ուստի ընկերները զինք միշտ տունը կը թողուն. և երբ նա կը հարցնէ. «Այսօր ի՞նչ որսացիք», միշտ տրտնջելով կ'ըսեն թէ «Այսօր միայն նապաստակ մ'որսացինք, ալ երէ չէ մնացեր»: Կ'ուզէին զանի այս կերպով իրենցմէ հեռացնել: Բայց վերջապէս կոյրն սկսաւ կասկածիլ ընկերներուն խօսքին ճշմարտութեան վրայ և ուղեց համոզուիլ: Օր մը, երբ որսի կ'երթային, ըսաւ, կ'ուզէ իրենց հետ դաշտ երթալ: Ի՞նչ կրնային ընել: Ստիպուեցան զինք հետեւնին առնուլ, և ամբողջ օրն դիտմամբ երէ չգարկին. և նա չէր հաւատար որ նոյն դաշտին վրայ երէ մնացած չըլլայ: Ասոր վրայ իւր անհաւատարիմ ընկերներն աւելի բարկացան, և գաղտ որոշեցին կոյրը հոն թողուլ, կերակուր դաղանաց: Ուստի փախան. իսկ կոյրը շատ ուշ իմացաւ իւր ընկերաց խարդախութիւնը: Անձկանօք և երկիւղիւ խարխալելով գնաց, և ըստ պատահման մարդակերի մը բնակարանին հանդիպեցաւ: Մարդակերը զինք ուրախութեամբ ընդունեցաւ և իրեն կերակուր հանեց: Կոյրը չգիտնալով ո՛ւր ըլլալն, ուտելու ժամանակ ըսաւ. «Այս խորովածն շատ լաւ է, սակայն դարմանալի համ մ'ունի, ի՞նչ բանի միւս է»: — Այոպէս, միմեաց մարդակերն, ուրեմն չէ՞ս գիտեր կերածդ: Անտարակոյս կոյր ես եւ խորովածը չես տեսներ: Կեցի՛ր հիւսայ կը տեսնես ի՞նչ է կերածդ»: Մարդակերն սպեղանի մը բերաւ և կոյրին աչքը շփեց: Կոյրին աչքը բացուեցաւ և ուրախութեամբ սենեկին շուրջը նայեցաւ. սակայն աչքը խո-

րովածին վրայ սեւեռեալ քնաց : Սկսաւ սարսափիլ,
վասն զի պնակին մէջ մարդու խորովեալ սրունք մը
կար : Բարձրածայն ծիծաղելով ըսաւ մարդակերն .
«Ի՞նչ է , համով չէ՞ խորովածն , կեցիր , վաղը քու սը-
րունքդ պիտի ըլլայ այդ պնակին մէջ» : Որսորդն իւր
բախտին հպատակիլ ձեւացնելով պատասխանեց . «Ե-
թէ վաղը զիս ուտել կ'ուզես , թող որ այս չէն , զոր
միշտ հետս կը կրեմ , քանի մ'ունայ առնում» : Օղբոյ
չին հանեց , ունայ մ'առաւ և ըսաւ . «Ո՛հ , այս ի՞նչ-
պիտի սքանչելի ըմպելի է» : — «Տուր» ըսաւ մարդա-
կերն , և առնելով շիւր որսորդէն մինչեւ յատակը
քամեց : Բայց անով այնպէս գինովցաւ , որ թանձր
քնոյ մէջ ինկաւ : Որսորդն անմիջապէս մարդակերին
դանձերէն այնչափ բան առաւ , որչափ հետը տանիլ
կրնար , և չտապաւ մարդակերին խղիկէն հեռացաւ :
Դաշտավայրին մէջ իւր ընկերներուն հանդիպեցաւ , ո-
րոնք շատ զարմացան , երբ անոր աչքերը բաց տեսան ,
սակայն աւելի անոր դանձերուն վրայ կը զարմանային :
Որսորդն սկսաւ իւր անհաւատարիմ ընկերներուն
պատմել , որ դաշտավայրին վերին հիւսիսային եզրերը
խղիկի մը մէջ ծեր մը կայ , որ սպեղանիով ամէն կոյ-
րերու աչքը կը բանայ , և բաց ասկէ՝ ծերն այն ամե-
նուն , զոր ինք այսպէս բժշկած է , տեսակ տեսակ
դանձեր կը պարզուէ : Այն ատեն որսորդներն իրենք
իրենց աչքերը ծակեցին , և յիշեալ ուղղութեամբ մար-
դակերին խղիկն գացին . մարդակերն զիրենք բռնեց ,
հտուէ հտուէ մեռցուց և կերաւ . . . :

Թարգմ . Ի Գեղամանէն

Հ . Գ . Գ .

(Հանդէս ամսօրեայ)

Ա Ռ Ա Ծ

Բարեկամութիւնը կը նմանի գինոյ , հնագոյնն է
փաղցրագոյնը :

ԿԻԿԵՐՈՆ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — երե , ուս . — Անձկանօք , նեղութեամբ . —
Սպեղանի , սպիի դեղ , (Ժնէ) . — Սեւեռել , յառել .

Համանիշ բայեր . — Գգուել , շողմել , փաղաքշել , շըն-
թել . — Որսալ , գերել . — Համրել , հաշուել , թուել . — Շա-
րունակել , յարատեւել . — Աղարտել , անուանարկել . — Ծած-
կել , սքողել , քողարկել . — Դիզել , կուտել , շեղջել . — Կար-
ծել , համարել , վարկանել . — Սփռել , պարզել , տարածել . —
Հանդուրժել , ժուժկալել , տոկալ . — Արհամարհել , անգոս-
նել , խոտել . — Օգնել , օժանդակել , նպաստել . — Ստիպել .
բռնադատել , բռնազբօսել . — զարդարել , պճնել , պաճուճել :

Ընթացք շարադրութեան . — Առանձնութիւնն զմարդ
թշուառ կ'ընէ . ամենէն մեծ չարիքն բարեկամներ չունենալն է .
— Բարեկամներ ունենալու համար , պէտք է բարի և արդար լի-
նել առնեց հետ . — Մի՛ ընէք այլոց , ինչ որ չէք ուզեր զի ընեն
նոքա ձեզ . ըրէ՛ք այլոց , ինչ որ կ'ուզէք՝ զոր ընեն նոքա ձեզ :

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՌԱԾՔ

Լեզի խօտը դեղ կ'ըլլայ ,

Լեզի խօսքը կեղ կ'ըլլայ :

Մարդը մարդուն հայելի,
Սիրով եղողը՝ սիրելի:

Հաց՝ քրտնքով է եփուեր,
Չաշխատողը չի մարսեր:

Լացի օրը մի՛ խնդար,
Եղիր ատենին յարմար:

Հարկ է ուսնիլ ու գիտնալ,
Կամ կեանքն ամբողջ քնանալ:

Գրասի արժէքն է իրմէն,
Մարդու արժէք՝ գիտցածէն:

Մըսեր ազոխն է թըթու,
Համբերէ՛, կ'ըլլայ քաղցու:

Երբ ճըպուռը ճոճուայ,
Վախկոտին ամպ կը գոռայ:

Սրտի մէջ յոյսն է խթան,
Յոյս չունեցողն ի մըթան:

(Ծաղիկ)

Յ. ՈՍԿԱՆ

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Կեղ, վերք . — Գրաս, բեռ կրող անասուն . — Ազոխ, չնասած խաղող:

Բառգրքով . — Մարդ . — [չետեւեալներէն զոմանս բարդ և զոմանս անոնց բառերու վերածել] . — Ազդր . ալանջ . ալուս . այտ . անդամ . աչք . արիւն . արմուկ . բազուկ . բերան . բթամատ . գանգ . գլուխ . դէմք . դի . դնդ զուց (պուշե) . եղունգ . երանք (պար) . թիկունք (խոն) . թոք . լեզու . լինդ . ծնօտ . ծածրակ . ծունկ . կերպարանք . կզակ . կող . կողմ . կուրծք . կռուք . հոգի . ձայն . ճակատ . մաղ . մաճաս (հող) . մատ . մարմին . միս . միտք . մըրթ . մըրուք . շունչ . շրթունք . ուս . ոսկր . ոտք . պէխ . պճեղ . ռնգունք . սիրտ . ստամոքս . սըրունք . վիզ . տեսք . ցուցամատ . փոզ . քիթ . քրտնք:

Ընթացք շարադրութեան . — Նամակ . — Ութ օրէ ի վեր սրբողած էք ձեր ընկերոջ հետ . արդ գրեցէք անոր թէ մոռնայ անցեալը և հաշտուի:

ՃԱՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԴԱՆԵԱՅ

Դու, Որդեակ իմ, երբ մըջիւնի բունէն կ'անցնի՝ կաց պահ մի ու զննէ, տես ու զարմացիր թէ քանի՛ աշխոյժ է այդ ցկուն կենդանին . իւր բունէն մինչեւ քառասուն քայլ աւելի ուղղագիծ ճամբայ կը բանայ, կարաւան կարաւան անդադար կ'երթայ կուգայ . միշտ մի հատիկ պարէնով կը բեռնաւորի, կը բերէ կ'ամբարէ իւր բոյնը: Եթէ պատահամբ կոխես ու ճմլես զինք ի գետին, եթէ սայլին անիւն իւր ճամբու վրայէն անցնի, հազարներով ջախջախուին, նա տակաւին աշխատութեան չի կասկած և երբեք չի թողուր իւր բացած արիւնոտ ուղեգիծն . այլ դիմակներու վերայ կը կոխէ ու կ'անցնի իւրեւ աշխատութեան աննկուն շահատակ:

Մըջիւն՝ մարդ չէ, բայց կը նախատեսէ . յամարան կը ժողովէ, կ'ամբարէ իւր պաշարը, և ի ձմեռան կը վաճէ, ազատ մնալով ի սովէն: Մարդ մըջիւն չէ, նախա-

տեսող միտք ունի, և երբ չի նախատեսեր, անգործ կեանք կը վարէ՝ նորա ձմեռն անշուշտ սովամահն է:

Թողունք մըջիւնին բոյն, երթանք դէպի մեղուն. դիտէ՛ ու տես թէ՛ ո՞րչափ գործասէր է. երամ երամ կապելով կ'երթան, ծաղկաւէտ հովիտներ կը շրջին, մեղրանիւթ կը ժողովեն և կուգան փեթակին մէջ կը գործեն, որոյ արդիւնք թագաւորաց սեղան կը զարդարէ, և մեղրամոմն Աստուծոյ սեղանին վերայ կը վառուի:

Հապա չտեսնանք, մեր պատերու սարդի գործունէութիւն, որուն համար կ'ասեն թէ կտաւագործութեան արուեստին հեղինակ լինելով՝ օրինակ տուեր է մարդոյն. տե՛ս ի՞նչպէս անդով կը ճգնի իւր աշխատութեան մէջ, անգաղար կը մանէ կը հլուսէ իւր որսական ցանցը պատրաստելու համար: Եւ ի՞նչ է իւր նպատակը, գիտե՞ս. միայն ճանճիկ մի որսալ և իւր կեանք պահէլ:

Խ. Հ.

Ա Ռ Ա Ծ

Ո՞ր բանային ցոլուն է. —

Որ ամենէն շատ կը բանի. —

Ո՞ր մարդը սիրուն փայլուն է. —

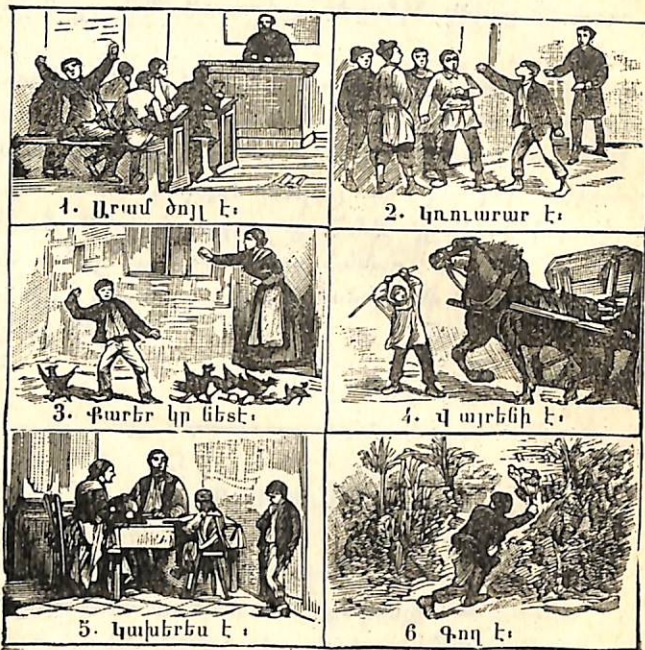
Որ ծուլութեան ժանգը չունի:

ԳԱԲՐԻԷԼ ԱՐՔԵՊԻՍ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՇԱՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏԿԵՐԱԻ

Արամայ բերութիւններ :

Տեղեկութիւնք. — Այս տեսարանին մէջ եղող անձինքը խօսեցուցէք: Ինչպէս որ կը տեսնէք, այս պատկերներու անձեր կը խօսին: Դուք ձեր ճարտարութեամբ կրնաք երեւակայել թէ ինչե՛ր կարող են նոքա խօսիլ :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Նկուն, քնկնուած, սկար. — Զննել, դիտել. — Ուղղագիծ, շիսակ զծուած. — Անբարեղ, ժողովել. — Երամ, երամ, խումբ, խումբ. — Սարդ, մամուկ. — Անդուլ, անգաղար :

Բառգրքով. — Թուշունք եւ կենդանիք. — Ագաւա. աղաւնի. ողուէս. պոծեամն. բարդ. բու. գայլ. գառնուկ. եղջերու. երաշտահաւ. էշ. թուծակ. լորամարգի. կապիկ. կատու. կարապ. կաքաւ. կեռնեխ. կկու. կով. ձի. ճնճղուկ. մուկ. ոչխար. ուլ. փասիան. փիղ :

Ընթացք շարադրութեան. — Աշխատութիւն. — Պէտք է յարգել աշխատութիւնն. երբեմն կ'անարգէին զայն. նախնի Յոյնք և Հռոմէացիք ունէին գերիներ և յոյժ դժնդակ հարուածներով կ'ստիպէին զանոնք յաշխատութիւն, որպէս զի իրենք անաշխատ ապրին: Այսպէս էին Միջին դարու աղետականք ևս: Վայրենեաց մէջ եւս նոյնն է, հզօրագոյնք կ'ստիպեն տկարներն յաշխատութիւն, և իրենք կը լինին տէր: Արդ պէտք է գիտնալ թէ աշխատութիւնն ընդհանուր օրէնք է:

ԲՆԱԶԴՈՒՄՆ

Ո՞վ սովորեցուց փոքրիկ թռչնոյն՝
Մամռով փետրով բոյն մը շինել,
Ո՞վ սովորեցուց իրեն՝ խնամով
Ձագերն անոր մէջ ամբողջել:

Ո՞վ սովորեցուց ճարտար մեղուին՝
Անոյշ ծաղկանց մէջ թռչալու,
Եւ ձմեռուան իրրեւ անուշոք
Փեթակին մէջ մեղր համբարել:

Ո՞վ սովորեցուց փոքրիկ մրջման՝

Գետնի տակէն ծակեր փորել,

Եւ ամարան տաք օրերուն

Զմրան համար ջամբ պատրաստել:

—

Աստուած նոցա ուսոյց ճամբան

Իրենց պէտքերը ճարելու,

Ինքն է որ խելք ու շնորհ կուտայ

Աշխատասէր տղաքներու:

ԳԵՂ. ՅՅԻԿ ԲԱՆՔ

Աւիասուքիւն, գանձ անգին,

Երջանկութիւն մեռ կեանքին:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Մամուռ, քոս (բռնակ). — Զամբ, ուտելիք:

Կրթութիւնք. — Մամուռ, մամուռացած, մամուռէն. —

Փետուր, փետրալի, նորափետուր. — Խնամ, խնամակալ, իր-
նամատար, անխնամ. — Զարտար, ճարտարագործ, ճարտա-
րարուեստ, ճարտարագետ. — Սնունդ, սննդարար, սնանիլ.
— Ծակ, ծակամուտ, ծակոտէն. — Շնորհ, շնորհակալ,
շնորհապարտ, շնորհէլ:

Ընթացք շարադրութեան. — Համակ մանկան մի առ իւր
հօրեղբայրն. — Կաղանդի օրը. — Բարեմաղթութիւնք նոր
տարւոյ. — Յայտնեցէք ձեր սէրը. — Զեր ընտանեաց նկատ-
մամբ լուրեր հաղորդեցէք. — Վերջաւորութիւն:

ՈՂՈՂՈՒՄ

Թօնընկէց հովեր կը սլանան հիւսիսային ծովէն և
որոտադին կը փչեն Խաղիոյ դաշտաց մէջ. ամալք կը
փախչին անոնց առջեւէն՝ ինչպէս՝ ոչխարաց հօտ մի՝
զոր կը հալածէ գայլն, վերի վայր կ'ընեն դաշտեր,
կը տապալեն ծառեր. լճաց և գետոց վրայ սառը կը
խորտակուի ամենուստ:

Լերանց կատարը ձիւնը կը հալի և կը գահավիժէ
հազարաւոր վտակներով. ամէն ձոր լիճ մը կը ձեւա-
նայ, գետը կ'ուռնի, կը բարձրանան: Իրենց մեծամեծ
ալիք կը բաղխեն զափունս, և կը թաւալեն սառուցի
ստուար հալորներ:

Կովաձոյ քարէ կամարներու և սիւներու վրայ կը
բարձրանայ կամուրջ մը, զոր կատաղի ալիք ի հիմանէ
կը խլեն. մէջտեղն կայ տնակ մը, անդ կը բնակի կա-
մըրջապահն իւր կնոջ և որդւոց հետ. կամրջապահը
փութա՝ ի վախճան:

Կամուրջը կը սասանի խուլ դղրդմամբ. մորիկը կը
մոնչէ տնակին շուրջ, կամրջապահն կ'ենէ տանեաց
վրայ, և կը տեսնէ սոսկալի վտանգը: — Ողորմա՛ծ եր-
կինք, զթա՛ ինձ, կորսուեցա՛յ, կորսուեցա՛յ, ո՛հ, ո՞վ
պիտի ազատէ զիս: — Ալիք կը գլորեն և կը հարուածեն
ուժգին՝ կամրջին երկու ծայրերը, աստի և անտի կը
խլեն, կը կործանեն սիւն մը, յետոյ ուրիշ մը, մէջ-
տեղն հաստատ է տակաւին...: «Ո՞վ Աստուած, գը-
թա՛ մեր վրայ»:

Եւ ահա աղնուական կոմս մը կուգայ անդր արշա-
ւասոյր, իւր ձիուն վրայ հեծած. ի՞նչ կը բռնէ կոմսն
իւր ձեռաց մէջ, քսակ մը լի և ծանր: Երկու հարիւր

ոսկի կը նուիրեմ անոր՝ որ համարձակի այս թշուառներն ազատել:

Եւ միշտ աւելի կը բարձրանան ալիք, և միշտ աւելի կը մոնչէ հովը, և միշտ աւելի կ'ընկրկին քաղեր. սիւն մը կը թաւալի, ուրիշ սիւն մի եւս. կամարը մեծադրող կը տապալին:

«Անվէհեր եղիք վտանգին առջեւ». կը գոչէ կոմսն՝ վեր բռնելով քսակը. ամէն ոք կը լսէ, ամէն ոք կը վարանի և ոչ ոք երեւան կ'եւնէ. ի գուր կնոջ և որդւոց ձայնը կ'աղաղակէր մրրկաց մէջէն, օգնութիւն:

Եւ ահա պարզ և հէք շինական մը յառաջ կուգայ, ուղեւորի ցուպ ի ձեռին, զգեցած խոշոր ասուեայ զգեստ մը, այլ բարձրահասակ և առոյգանձն, մոխր կ'ընէ կոմսին, կը հասկնայ անոր խօսքը, պահ մը վրտանգը կը նկատէ:

Եւ համարձակ, յանուն Աստուծոյ, ձկնորսի առաջին նաւակին մէջ կը նետուի: Ազատարարն յաջողապէս կը հասնի նպատակին հակառակ յորձանաց, մրրկին և կատաղի ալեաց: Բայց, ո՛վ թշուառութեան, նաւակն շատ անձուկ է ամենքն ի միասին ազատելու համար:

Եւ երիցս կ'արձակէ իւր նաւակ հակառակ հողմոց, ալեաց և մոլեգին մրրկին, և երիցս յաջողապէս կը հասնի մինչեւ որ փրկութիւնը կատարեալ ըլլայ: Այն ինչ վտանգեալք կ'ազատին հասնելով ի ծովեզր, և ահա կ'ամրջին մնացեալ մասը ալեաց մէջ կը խորասուզի:

Փութա՛, կ'աղաղակէ կոմսը, ո՛վ իմ քաջ բարեկամս, ահա մրցանակդ, փութա առնուլ զայն»: — Ըսէ՛ք, միթէ լաւ չգործե՞ց: Կոմսն ազնիւ սիրտ մը կը կրէ, բայց աւելի ազնիւ և աւելի վեհ է այն սիրտն՝ որ կը բարախէ գեղջուկին խոշոր ասուեայ կապալին ներքէ:

«Ոսկւով չծախուիր իմ կեանքս. ստոյգ է որ աղքատ եմ, այլ կերած եմ ցյազ, տուր քու ոսկիդ՝ կամըջապահին՝ որ իւր բոլոր ինչքը կորսնցուց»: Կ'ըսէ գեղջուկն սրտագին, և իւր ուսը դարձնելով կը հեռանայ:

Թարգմ.

ԸՆՏԻՐ ՄՏԱԾՄՈՒՆԵՐ

Վեհ սրտերն գիտեն միայն քէ ի՛նչ փառք կայ բարի լինելուն մէջ:

(ՖԵՆԵԼՈՆ)

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Փառք. — Թօնընկեց, անճեւաբեր. — Կոխածոյ, տաճո՛ կոկած. — Մեծադրող, մեծաձայն. — Կապայ, վերաւոր. — Յյազ, կուեսուկուտ:

Հարցմունք. — Ի՞նչ կը պարզեն յայնժամ երկինք և երկիր. — Ի՞նչու ձորեր լիճերու կը փոխուին. — Գետերն ի՞նչ կը լինին. — Ո՞ւր հաստատուած է կամուրջն. — Ո՞վ են վտանգեալք. — Ի՞նչ կըսէ կոմսը. — Ի՞նչ կատաղարկէ. — Ո՞վ կ'ընդունի այս առաջարկ. — Կը յաջողի՞ գեղջուկն ազատել այդ տարաբաղչները. — Ի՞նչ կ'ըսէ կոմսն, երբ գեղջուկն կ'ազատէ զանոնք:

Ընթացք շարադրութեան. — Նուաղ. — Նուաղ մատաղ աղջիկն ունէր փոքր եղբայր մը, Զարեհ անուն, զոր յոյժ կը սիրէր. — Ամբան օր մը աղջիկն զնա լծակին մօտ կը տանի, եւ պահ մը կ'ընդուն զնա անդ՝ վաղելու համար թիթեռնիկի մը ետեւէն՝ զոր կ'ուզէր մանկիկն. — Այս կարճատեւ բացակայութեան՝ Զարեհ լծակը կ'իյնայ. հեղձամահ կը լինի. — Նուաղը կը մոլեգնի, եւ այն օրէն ի վեր միշտ կուգայ դիտել լծակն, այն տեղն ուր եղբայրն ինկած էր:

Մ Ա Ն Կ Տ Ի Ն

Թոյլ տուք մանկուկդ զաւ առ խ ,
 Հսաւ Յիսուս զրկաբաց ,
 Ոչ իբրեւ հայր զիւր որդիա՝
 Այլ կը գրկէր իբր Աստուած .
 Աստուած՝ որոյ որդիք են
 Անմեղն և որքն աղքատիկ ,
 Աստուած՝ որոյ սուրբ գրկէն
 Կը բղիթի սէր երջանիկ .
 Նորա գիրկը գրախտ մ'է՝
 Ուր իւր սէրն է մի աղբիւր՝
 Որ պաղպաջուն կը հոսէ
 Անբիծ հոգւոց մէջ անդորր :

(Գարուն և Աշուն)

ՏԻԳՐԱՆ Ս. ՍԵԹԵԱՆ

Ա Ո Ւ Ա Մ

Տըկար բոյսեր փոքի փոքի
 Են փոքորիկէ ապահով :

Յ. ՈՍԿԱՆ

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Թաւք . — Թոյլ տուք , քողով . — Պաղպաջուն , փայլուն .
 — Անդորր , հանգիստ :
 Լորբուքիւնք . — Գիրկ . գրկաբաց . գրկալիւր . գիրկընդխա-

ռն . որբ , որբանոց . որբանամ . երջանիկ . երջանկաւետ . եր-
 ջանկութիւն . սէր . սիրակէզ . սիրատուջոր :

Ընթացք շարադրութեան . — Դպրոցին մէջ . — Ի՞նչ կը
 խորհէր ուսանողի մը համար՝ որ կ'ըսէ , կողքէմ'նախ խաղալ , յե-
 տոյ պիտի աշխատիմ . — Ի՞նչ կարելի է մտածել աշակերտի մը հա-
 մար՝ որոյ տետրակը դարձունելով կը գտնեմք անդ ծմաւոյած թեր-
 թեր , խառնակ գրեր , եւն . — Ի՞նչու կը նեղանայ աշակերտ
 մը ուսուցչին նկատմամբ՝ որ կը պարսաւէ զինք , երբ իւր պարտա-
 կանութիւնը գէշ կատարած ըլլայ . — Ի՞նչ կը մտածէր աշակեր-
 տի մը համար՝ որ կը նախանձի ընկերակցին , որովհետեւ նա առա-
 ջինն է դասարանին մէջ . — Ընկերակցի մը կ'ըսէ ձեռքէ ձեռք պատ-
 րաստած համարը [devoir] զայն օրինակելու , պարտաւոր էք տալ :

ԵՐԿԻՐ ԵՐԿԻՐ

Ինչո՞ւ համար այնչափ տխուր ու տագոյն ես ,
 Փերտինանտ : Անշուշտ գէշ լուրեր ինձ կը բերես :

— Տէր , ալ չեմ կրնար նաւաստիքը բռնել . թէ որ
 ծովեզերքը չերեւնայ , վճարեալ է ամէն ինչ , վասն զի
 ամենքը մէկ բերան արիւնդ կ'ուզեն :

Դեռ խօսքը բերանն էր , և ահա կատաղի ամբոխը
 հասաւ : Ապստամբաց աղաղակը , խաղաղ նաւահան-
 գըստին մէջ թափուող խռովայոյց ալեաց ձայնին կը
 նմանէր : Մատնի՛չ , դաւաճա՛ն , կը գոչէին , ո՞ւր են
 մեզի ըրած խոստմունքներդ : Ապատէ՛ զմեզ անօթու-
 թե՛նէ , հաց տուր մեզի որ ուտենք , և թէ որ չունիա ,
 արիւնդ տուր որ խմենք :

Վսեմախոհ Քոլոմպոս անոնց կատաղութեանը դիւ-

— Թէոր արեամբս կրնաք երջանիկ ըլլալ , ձե՛րն է
 առէք . Բայց թողէ՛ք , կ'աղաչեմ , որ արեւուն իր նուր-

րական ճառագայթներովը արեւելքն ոսկեգօծելը մէկ մըն ալ տեսնեմ: Թէոր վաղը ազատարար ամուսնի մը չերեւնայ, այն ատեն ես ձեզմէ մահս պիտի խնդրեմ, բայց մինչեւ այն ատեն նոյն ճամբուն հետեւեցէք և վստահ եղէք յԱստուած:

Դիւցազին հանդարտ ու անխռով կերպարանքովը նորէն կը հանդարտին:

— Տէր, ըսածիւ պէս ըլլայ, կը կանչեն միաբերան, բայց թէ որ արեւակը առանց մեզի փրկութիւն ցուցընելու ելնէ, անոր լոյսը վերջին անգամ տեսած պիտի ըլլաս:

Եւ արեւակը հորիզոնէն վար կ'իջնար, վերջալոյսը գիշերուան տեղիք կուտար, և նաւապետին կուրծքը ճնշուած չէր կրնար հանգիստ շունչ առնուլ:

Նաւուն ողնախայտը լայնածաւալ ծովը կը պատռէր կ'անցնէր, աստղերը մէկիկ մէկիկ կ'երեւային. բայց, աւա՛ղ, որ յուսոյ աստղը բնաւ չէր երեւնար. երկիրն ու փրկութիւնը շատ հեռու էին: Տխուր գիշերն անքուն կ'անցնէր Քոլոմպոս, հեռադիտակը ձեռքը և աչուքներն անդադար արեւմուտք դարձուցած:

— Դէպի արեւմուտք, դէպի արեւմուտք թռիլ, ո՛վ նաւը իմ հաւատարիմ: Դուն ես իրձերուս և ակընկալութեանցս նպատակը. օրհասական մտածմունքըս ու սիրտս կ'ողջունեն դքեզ:

Բայց ի՞նչ ոտնաձայն է:

— Փերտինանտ, ի՞նչու աւելի տխուր ու դեղնած ես, ի՞նչ լուր կը բերես:

— Տէր, բանդ լմնցած է, ահա արեւը նուիրական ճառագայթներովը դրօշակնիս լուսաւորեց:

— Հանդարտ կեցիր, այս ճառագայթներն Աստուծոյ ձեռքէն ելած են, որ մէկ բեւեռէն միւսը կը հսկէ,

և որոնք որ իրենց յոյսը իւր վրայ դրած են՝ գիտէ՛ ա՛նոնց առջեւ վերջին ճամբան բանալ: Մնաս բարով, բարեկամ, անդին ալ կը տեսնուինք:

Թուրերու շիւհիւնը օդը կը թնդացնէր, շղթայք մեծաշառաչ կը պատրաստուէին. Քոլոմպոս անխռով գլինքն երկնքի ճամբորդութեան կը պատրաստէր, և ահա յանկարծ չորս կողմէն այս ցնծալից ձայնը միայն լսելի եղաւ.

— Երկիր, երկիր,

Զոր ոչ ոք կըցեր էր գուշակել, և Քոլոմպոսի հանձարը համարձակեր էր յուսալու, նորածագ արեւուն ճառագայթներովը լուսաւորուած կ'երեւնար. և նաւաստիք այն մեծ մարդուն ոտքն ինկած՝ իրենց չորհակալութեան պաղատախառն ձայներն առ ամենափարոզն Աստուած կը բարձրացնէին:

(Մասեաց աղաւնի)

Ա Ռ Ա Տ

Ըրէ պարսեդ ինչ որ ալ պատահելու ըլլայ:

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Տժգոյն, գունաս . — Վճարեալ, վնցած . — Ողնափայտ, նաւուն տակի գերանք . — Լայնածաւալ, քնդարձակ . — Փրփրերախ, փրփրալից բերնով . — Իղձ, փափաք . — Ակնկալարիւն, յոյս . — Մեծաշառաչ, մեծ աղմուկով:

Գիւտ . — Գտնել հետեւեալ բառերու հակառակ . — Ներքին . ստորին . առաւել . խռովարար . առէժք . անկողնակալ . ներքին . անհամբեր . զգայուն . անօգուտ . ճիշդ . կանոնաւոր .

անփոփոխ . անողոր . սխալ . վարձատրել . ծնունդ . յուր . ան-
գործագրելի . ժպտիլ . հարստութիւն . նուաղ . ժլատ . անաչառ .
անիրաւ . պաշտպան . ծանր . դժոխք . ամառ :

Ընթացք շարադրութեան . — Անձնանուիրութիւն . — Վահ-
րամ (քառամանայ) , Տէգրան (քսանամանայ) երկուքն ալ հիւսն ,
կ'աշխատէին լաստակի մը վրայ . (նկարագրեցէք) . յանկարծ լաս-
տակը կը տապալի եւ երկուքը կը մնան փայտի մը վրայ . սոսկայի
տաքնապ այս երկու գործաւորաց . Տէգրան իւր անձը կը նուիրէ
Վահրամը ազատելու . որ ընտանեաց հայր է . կարճ խօսակցու-
թիւն . — Տիգրան գահավէժ ի յնալով կը նահատակուի : Մեծա-
րա՛նք այս վէհոգի գործաւորին :

ԹԵՒԱԻՈՐ ՄԻՋԱՏՆ

Թոյլ տուր թըռչիմ հետցողդ վրայ ,
Մանկական ձեռնըդ մէկդի տար .
Չեմ ես ինչ որ , սիրուն տըղայ ,
Կը կարծէ զիս միտքդ ապիկար :

Ես ա՛յն թիթռան կը նըմանիմ ,
Որ յոյժ վստահ իւր փոփոխմանց՝
Սիրէ խաղալ մէջ ծործորին
Շուրջ վարդերուն , այլ և մանկանց :

Կ'ուզես բըռնել զիս , բայց ընդվայր ,
Բոց մը բըռնել զիւրին էր քեզ ,
Խոյս քամ ձեռքէդ ի խաղ ու ի պար ,
Յերկնից կուգամ , հոգի մ'եմ ես :

ԼԱՍԱՐԴԻՆ

Անմեղութիւնը հայելի մ'է՛ որ կը ցոլացունէ յինք-
եան Ասուծոյ պատկերն :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Հեթ , ոսփ նեան . — Ծործոր , ձոր . — Ընդ-
վայր , պարսպ սեղ . — Խոյս քամ , փախչիլ :

Փերականական կրթութիւնք . — Ա և ռ բառի վերջ չեն
մնար , այլ միշտ անձայն լիով կը վերջաւորին . ինչպէս վերոյեղ-
եալ ոտանաւորին մէջ տղայ բառը . այսպէս կը լինին նաեւ ծա-
ռայ , վկայ , երթայ , գշտոյ , և այլն բառեր : Կը զարտուղին
բայերու հրամայականներ , գնա՛ , գողա՛ :

Ընթացք շարադրութեան . — Ֆիւլթըն . — 1807ին Ֆիւլ-
թըն Հոլթոնի մէջ իջեցուց առաջին շոգենաւն : Այս մեծանուն
հնարչին ձեռնարկը փորձուելէն առաջ յիմարութիւն նկատուած
էր : Նորա յաջողութիւն եռանդագին ծափահարութեամբը ըն-
դունուեցաւ յետոյ ժողովրդեան կողմէ :

Սակայն ոչ ոք կը համարձակէր զանձն վտանգի ենթարկել այս
հրաշալի շոգենաւը մտնելով : Այն պահուն՝ երբ շոգենաւը կը
գառնար ի Նիւ-Եօրք , միայն անցողդ մը ներկայացաւ և վճարեց
վեց տոլար իբր նաւողչէք : Ֆիւլթըն իւր այնքան ճգանց փոխա-
րէն այս առաջին թռչակն ստանալով , փղձկեցաւ յարտասուս :

Միտցեալ Նահանգաց համար այս գիւտոյն անմիջական ար-
դիւնքն :

ՎԵՂԱՇՈՒՔ ԿԱՂՆԻՆ

Ագարակին շէնքերէն ոչինչ հեռի կը բարձրանայ
հաստարմատ կաղնի մը . երկու մարդ անոր քով են ,
մին աշխատաւորի զգեստով ի ձեռին ունի տապար մը ,
և զիւրին է դուշակել թէ մտադիր է կործանել ծա-

ծը, միւսն՝ որ այն ինչ եկած է, — կը խօսի նմա. հե-
ռուէն նախագգաց ըլլալիքը և վազեց. ի՞նչ կրնայ ը-
սել. ի՞նչ պիտի ըսէինք անոր տեղ: «Եղբայր, ի՞նչ է
նպատակդ»: — «Պիտի կործանեմ այս կաղնին. արմա-
տէն պիտի կտրեմ հաստատուն գերաններ, ճիւղերէն
պիտի հանեմ ատաղձներ և ոստերն պիտի տան լաւ
վառելափայտ: Մօտ է քաղաքը, և ծառէն պիտի ար-
տադրեմ մեծ շահ մը»: — «Ճշմարիտ է ըսածդ, բայց
չկա՞յ բան մը՝ որ ստակէն աւելի գոհունակութիւն
պատճառէ քեզ: Այս կաղնոյն ներքեւ նստիլ քաղցր էր
մեր մեծ հարց. անդ կը խաղայինք մենք մանկուհեքս
մեր մօր շուրջ. թռչունք կը ճռուողէին տնայալոյսին
մէջ, և մենք ուրախութեան աղաղակներ կ'արձակե-
ինք անոր զօրաւոր արմատին շուրջ դառնալով. ընտա-
նեկան հանդէսներու ժամանակ անոր ոստերու հովան-
ւոյն ներքեւ կը խմբուէինք և անդ մամուռին վրայ մեր
համեստ տօներու սեղանն կը դնէինք: Կը յիշե՞ս դու,
երկար բացակայութենէ մը վերջ կ'երեւէր մեզ հեռու-
էն իբրեւ հիմնաւորաց բարեկամ, և իւր լայն ճիւղերն
կարծես մեզ կուգային. նա իւր տեղն կը գրաւէ մեր
լաւագոյն յիշատակաց մէջ և պիտի խօսի մեզ նկատ-
մամբ մեր ապագայ սերնդոց: Եթէ դու վայն ի գե-
տին ձգես, ի՞նչ պիտի դնես քու բացած լայնալիւնեկ
խորխորատիդ մէջ: Ամէն ոք քենէ պիտի խնդրէ կաղ-
նին. գարնան վայն պիտի խնդրեն փոքրիկ թռչուն-
ներ՝ որք կը սիրէին անոր տերեւներն. ամբան՝ աշխա-
տաւորներն, երբ արեգակը տաքցնէ այն միշտ պաղ
քարերն՝ ուր կը նստէին անոնք հանգստեան ժամուն
անոր բարերար հովանւոյն ներքեւ: Անոնք՝ մանկուհեք
պիտի հառաչեն, այն կը պաշտպանէր իրենց խաղերը,
և երբ ձիւնը տեղայ, դաշտաց հիւրերը չպիտի գտնեն

ապաստան անոր դարաւոր արմատին փապարներուն
մէջ: Թող որ ապրի՝ նախնեաց կաղնին»:

Ունկնդրին նայուածքէն կը մակաբերեմ որ այն
ծառը դատը շահած է. երկա՛ր կեանք վսեմաբերձ
կաղնոյն:

Թարգմ.

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆՔ

Բաղդին անիւն անդադար կը դառնայ. ո՞վ կրնայ
ըսել իւրովի. ես այսօր գագաթնակէջ պիտի հասնիմ:

ԿՈՄՓԻԿԻՈՍ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Այն ինչ, դեռ նոր. — վառելափայտ, վառե-
լու փայտ. — Արտադրեմ, հանեմ. — Տերեւալոյս, տերեւներ.
— Հիմնաւորաց, հիմն. — Փապար, ծառ, խոռոչ:

Հարցմունք. — Ի՞նչ ծառայութիւններ մատուցած է ծա-
ռը. — Ի՞նչ օգուտներ ունի ծառաշատ երկիր մը. — Ի՞նչ բա-
նէ յառաջ կուգայ տեղը. — Ինչո՞ւ համար անտառներու մօտ
բնակող մարդիկ առողջ կը լինին. — (Որովհետեւ ծառերը կը
տարբաղագրեն բնածխական թթուն (բնածուխ և թթուածին).
անոնք կը ծծեն բնածուխ և դուրս կուտան թթուածին՝ որ կը
մաքրէ երկրին օդը):

Ընթացքը շարադրութեան. — Անտառ մը. — Գլխաւորու-
թիւն. — Մեծ վայելուչ են ընդարձակ անտառք՝ կազմուած բա-
զում զանազան ծառերէ. (Թուեցէր անոնցմէ մի բանին, և ցը-
ցուցէր անոնց օգուտը). — Թռչունք, որք կը բնակին յանտառի,
վայրի գազանք՝ որոց բնակութիւն է անտառն, պտուղք՝ որք կը
գտնուին անդ. — աղբիւրք և լճակք, տեսարանք անտառի. — փայ-

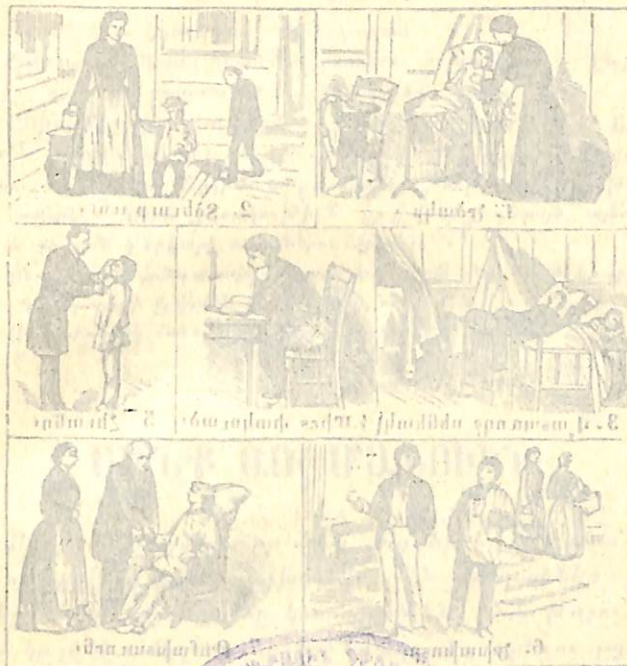
U. G. U. U. 20464

Թարգմ.

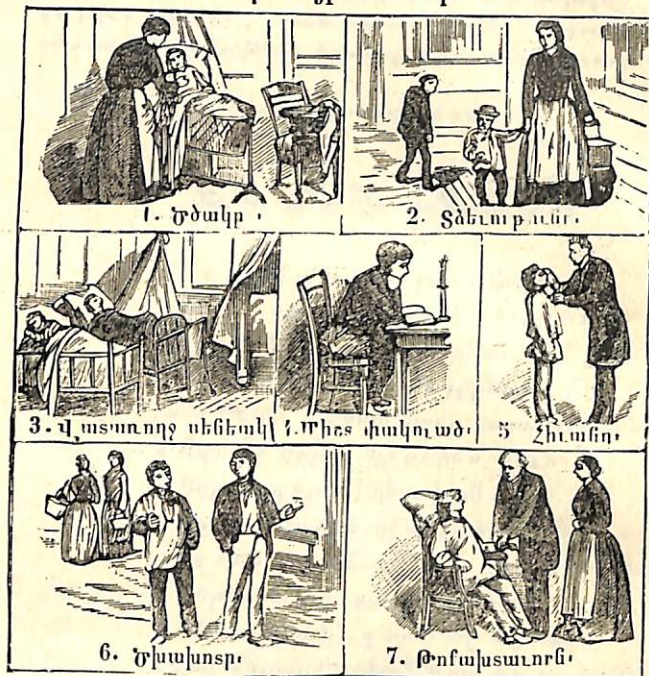
Հ. Բ. ՔՈՒՇՆԵՐԵԱՆ

ԸՆՏԻՐ ՄՏԱԾՄՈՒՆՔ

Քանի՛ երկար է անսահման ժամանակաց զիշերն
կենաց կարն եռազին բաղդատուքեամբ :

[illegible]

Քաղաքացի մանուկն :

1. Ծնակը :

2. Տնտեսական :

3. Վարձատուր սենեակի վրա :

4. Հիմար :

6. Ծխախոտ :

7. Թոքախտաւորն :

Տեղեկութիւնք. — Մայրը գործաւորուհի է . յաճախ կը տըքնէ ինչ մի քանի դրամիկներ աւելի շահելու համար . իւր կարգոսն տոգոյն , տխրոյն կը ծծէ ծծակին (biberon) գէշ կաթը : — 2. Քառամեայ , դպրոց կը դրուի . վասն զի եթէ դուրսը խաղար , պիտի ճգմուէր . Արդէն իւր սրտնքները տծել են , խիստ տկար զինք կրկու համար : — 3. Ինչպէս կուզէ որ ունենայ լաւ կերպարանք մը : — 4. Հինգ հոգի միեւնոյն սենեակը կը ննջեն , նա իւր օրը կ'անցունէ չորս պատերուն մէջ . երեկոյին , նա իւր պատերը կը սորվի ծրագի մը գողգող լոյսով : — 5. Իւր տկար աչքերն արդէն բոշկի մը խնամք կը հայցեն : — 6. Հնգետասանամեայ , կարգոս կը ծխէ եւ կուզէ մարդ ըլլալ : — 7. Քառամեանի , այն հասակին մէջ , երբ այլք լաւ դիրք մը կուենան , կարգոս կը մեռնի . թոքախտաւոր է նա :

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Եղբրական , ողբերգական
Գիտ. — Գտնել հետեւեալ բառերու հակամիտք : — Լալ . ցաւիլ . դադրիլ . տրամութիւն . կէս . գիշեր . գիշեր . գալ . Ընթացք շարադրութեան . — Գեղեցիկ գիտէր մը Նոր Աւարիի անապատաց մէջ . — Լուսինը կը փայլէր հորիզոնին վրայ : Տակաւ ու տակաւ յերկինս կը բարձրանայ , ուր կը պարզին թեթեւ ամպեր : Նորա յատակութիւն կը ցօլանայ գետոյն ալեաց մէջ եւ հեռուն կ'երկարի արօտներու վրայ :
Բնութիւնն հանդարտիկ եւ լռիկ է . մերթ ընդ մերթ կը լռուի Նիսիարայի ջրվէժին խուլ մունչիւններն :
Մեղամաղձիկ մեծութիւն այս պատկերին :

ԲԱՆՔ ԱՌ ՄԱՆՈՒԿՆ

Այնչափ խաղացիր որ ահա յոգներ ես , որդեակ : Բոլոր օրն ինչ բիրբ : Աշխարհի ամէն արարածներ իրենց պարտքը պաշտօնը կատարած են . ահա թռչուններ կը լռեն . մեղուք ոչ ես կը բզզան . արեւու լոյսը տակաւ խոյս կուտայ ծառոց ծառերէն ու աշտարակաց գաղաթէն , աղաւնին իւր բունիկն ապաստաններ է . ահա մութը պատեց : Դուռն քու օրդ ինչպէս անցուցիր , որդեակ :

Երբ մօրդ քով երթաս , ինչ պիտի պատահաւնես : Առաւօտուն ըրած խոստումներդ կատարեցիր թէ ոչ : Ուրիշի պակասութեան ներեցիր , ողորմեցա՞ր սնանկին , ընկերացդ հետ սիրով եւ քաղցրութեամբ վարուեցա՞ր : Ահ , կուգայ ուրիշ երեկոյ մի եւս . այդ երկայն օրն ալ երեկոյ կը լինի . այն ատենն իսկ յոգնած կը լինիս , բայց ոչ խաղալէն : Այն ատեն եւս մարմնդ

կը թուլնայ, աչուըններդ կը դողուին, և դու կ'ըսես թէ «Ինչո՞ւ այսպէս ուշ կը մթըննայ, կ'ուզեմ ննջել» : — Իցի՛ւ այն օրն ալ այս օրուան պէս ամբիժ լինիս, և խիղճդ մաքուր : Ի՞նչ պիտի պատասխանես անցուցած կենացդ համար : Առատաճե՞ռն էիր արդեօք, սիրտդ գթած էր, խիղճդ անարատ : — Եթէ ասոնք մը տածես, որդեակ, յոգնութիւնդ կ'անցնի, և այս մը տածութեան ճաշակը կ'առնուս, այն ատեն կը տեսնես որ մութը կը պատէ, բայց դուն չես վախնար, և այս օրուան պէս հանգիստ քուն կը վայելես մօրդ գիրկը :

(Բազմավէպ)

Ա Ռ Ա Ծ

Մտրդ կ'առաջադրէ եւ Աստուած կը յաջողէ :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Ապաստակ, ապաւինել . — Տնակ, աղբար .
Ընթացք շարադրութեան . — Աստուածսիրութիւն եւ ընկերսիրութիւն . — Օր մը բարունին Յովել և իւր վեց եղբայրք տաճարին դաւթին մէջ կը ճառէին հանրութեան առջեւ ժողովրդեան երկրաւոր հանգիստն ապահովելու միջոցներուն վրայ : Անոնցմէ իւրաքանչիւրն կարգաւ տարբեր կարծիք մը յայտնեց : Երբ Յովել խօսեցաւ, մատաղ մանուկ մը պռուց . «Նա միայն հանգիստ կը վայելէ՝ որ կը սիրէ զԱստուած և զիւր ընկերն» : Երբունիք զարմացմամբ մանկան մ'այս խօսքն ընդունեցին :

ԱՂԲԻՒՐՆ ԵՒ ԾՈՎ

Կաթիլ կաթիլ ի ծովն ահեղ
Կաթէր մի ջուր աղբերահոս,
Երբ Ովկէանն՝ անդնդահեղ
Ջայնիւ՝ գոչեց . « Ի՞նչ կ'ուզես հոս » :

—
« Մըրրիկն և շանթն եմ բոցակէզ,
« Անեղր եմ ես երկնից նըման,
« Է՛հ, կըրնամ պէտք ունենալ քեզ,
« Մինչ փոքր ես դու, ես՝ անսահման » :

—
Ովկէանին՝ աղբիւրն ըսաւ .

« Անուք, անձայն եմ, յիրաւի,
« Այլ կը բերեմ քեզ, ծով անբաւ,
« Մի կաթիլ ջուր՝ որ կը խմուի... » :

(Շողեր ու ցօղեր)

Վ . ՀԻԿՈ

Թարգմ. ԱՂԵՔ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Ընդհանրապէս բախտը նպասաւոր չէ պարկեշտ մարդոց համար . փրփրադէզ ալիք կը բարձրանան մակերեսութիւն վրայ, եւ մարգարիտ կը մնան խորը :

ՍԹԱՆԻՍՆԱՍ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Հարցմունք . — Ջրոց հոսանք . — Ո՞վ կը կազմէ ջուրց հոսանքը . — Ո՞ւտի կուգան անձրեւք . — Ի՞նչպէս անձրեւք կը

կազմեն ջուրը հոսանք . — Անձրեւք երկրիս մակերեւութին վրայ կը միանան ջուրը հոսանաց հետ . — Ուստի գետք եւ գետակք կը բարձրանան կամ կը խոնարհին . — Ի՞նչու համար մեծամեծ գետոց եւ գետակաց աղբիւրը բարձրաբերձ լեռանց վրայ է :
Ընթացք շարադրութեան . — Մոդէս ու կրիայն (— — —)
 — « Տարաբախտ կրիայ . . . » — Գոչէր մի մեղեղ :
 — « Ինչո՞ւ տարաբախտ . . . » — « Զի ըստիպուած ես ,
 Ուր որ երթաս՝ տունդ հո՞ն տանիլ քեզ հետ : »
 — « Է՛հ , բեռն օգտակար թեթեւ է յաւէտ » :

Ա. Գ. Փ.

Վ Ա Ր Ա Գ Ա Յ Լ Ե Ռ Ն

Վարագայ լեռը՝ որ լի է զանազան ծաղիկներով , պաղորակ աղբիւրներով , էրէշներով եւ ոչխարաց հօտերով , իւր մէկ կողին վրայ ունի Բէթիժ գէօլը , եւ անոր շուրջը Սուլթան Եալլասին , արքայական հովանոց , տեղի դրախտանման : Հոն է Ոսկրակ գեղը : Վարագայ լեռան գլուխն է Հռիփսիմեանց խաչին պահուած ու յայտնուած կարմիր ապառաժը , Գալիլիա անուամբ . այն տեղէն պարզ կ'երեւի Մասիսը , եւ ուրիշ շատ տեղեր : Ծակատին վրայ է վերին Վարագը կիսափուլ , եւ այս փլածի շուրջը առուակներ , վտակներ , մարգեր , դալարիք՝ հողէն շատ , Քրիստոսի աղբիւրը , Կաթնաղբիւր , խաչաղբիւր , անմահացուցիչ ջրեր : Մէկ կողմը ձորամէջ եւ զառիվայր կուգայ յեօթնադմբէթ տաճարն Վարագայ . միւս կողմը սուրբ Գրիգորի աղօթատեղին եւ վանքը , նոյնպէս ձորամէջ պրակներով զարդարուն . Զառնապատայ ջուրը խիշալով լեռնէն ի վայր կը հոսէ , եւ այս տեղերը Ս . Գրիգորն ու Վարագ , դառն ու մաքին , հաւքն ու ճետը , կովն ու հոր-

թիկ , ուխտաւորն ու տարիաւորը , սերն ու մածուն , եղն ու կարագ , ժամն ու պատարագ ամէնը տեղի կունենան դարնան կենաց օրերուն մէջ , բարեպաշտներուն եւ վայելչասիրաց միանգամայն ցանկալի եւ գոհացուցիչ : Այս լեռը՝ բոլոր վանեցւոց ինչպէս զբօսանաց , նոյնպէս եւ բանաստեղծական երգասացութեանց առարկան եւ նիւթն է : Ունի նա իւր հին պատմութիւնը : Ունի հրապուրիչ եւ ազդեցիկ բնութիւն վայելչական , որոյ քարերն անդամ ձայն եւ բարբառ ունին : Սերովբէից , մուսայից , քաջաց եւ փարեւեաց վայր ճանչցուած է նա : Շուշանիկի Շուշանց գեղը եւ անոր գերեզմանը , զոր Շուշան խաթունի գերեզման կ'անուանեն ցայտօր , Ապարանջան աղբիւրը , այդ արքայադուստր Շուշանիկին օժիտը , Պլնձէ քաղաքը Վարագայ դաշտին մէջ , եւ յամենայն կողմանց շէնքով , նշանաւոր անուաններով պարիակուած այս լեռան , ամէն կողմէն իրեն կը նայուի , ու ինքը կենաստու օդ եւ անատ ջուր կը բաշխէ երկրին :

Գ. ԵՊԻՍ. ՍՐՈՒԱՆՁՏԵԱՆՑ

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆՔ

Ժամանակի , աշխատութեան եւ համբերութեան շրմոքիս քրեմոյ տեւեմ սնդուս կը դառնայ :

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բաղարմոյկ . — Անուանք ծաղկանց եւ բուսոց . — Աղաւնիճ . — ամպար , անախ . — անուածաղիկ . — գաղձն . — գնդածաղիկ .

գորգինայ . գլխածաղիկ . ելակ . եղիճ . եղբեւանի . երեցուկ .
զոպայ . զուիրակ . թանթրուենի . թաւընչակ . թթուկիչ . խնկու-
նի . ծոթոր . կակաշ . հարանաման . հինածաղիկ . հրանունկ .
մանիշակ . մատուտակ . մեկոն . մոլեխինդ . մոլշ . յակինթ .
նարգէս . նարդոս . շահպուրակ . շուշան . ուլանդր . վարդ .
տուղտ . փեղենայ . փրփրեմ . քրքում . օշինար . օշնան :

Ընթացի շարադրութեան . — Բացաւրել հետեւեալ առած-
ները . — Աղբատութիւնը մոլութիւնն է . — Մաքրութիւնը կէս
առաքինութիւնն է . — Մեծ աղէտներու համար մեծ դարման-
ներ պէտք են . — Կատուին բացակայութեան ժամանակ , մու-
կերը կը պարեն . — Ժանգը շուտով կը մաշեցնէ քան աշխատու-
թիւնը : — Գոհունակութիւնը գերազանց է քան զճոխութիւնն :

ՕՐՕՐ ՄԱՆՆԻԿԻՆ

(Մայրն երգէ)

Քունն է եկեր իմ Մաննիկիս ,
Առնեմ օրրեմ զայն յիմ գրկիս ,
Պատմեմ վէպեր աղանիկիս ,
Մինչեւ տանի քունն իմ զաւկիս :

Ասողեր ծագեր , առենն է ուշ ,
Ա՛լ ծանրացեր աչքն իւր մեղոյս ,
Երգեր ըսեմ անոյշ անոյշ ,
Թող քընանայ հոգիս մուշ մուշ :

Հանգչի գլխին իւր ոսկեհեր ,
Կուրծքիս վրայ տրոփուն յիւր սէր ,
Շոյեմ սասնոյր քնոյս մազեր ,
Թող ոսկեղէն գան երազներ :

Օրօր օրօր Մաննիկս աղուօր ,
Քու ծընողաց թագ փառաւոր ,
Օրօր օրօր , սրտիս հատոր ,
Հայր երկնաւոր տայ քեզ շատ օր :

Ննջէ ծաղիկն ի ծղօտին ,
Ննջեն փոքրիկ դառներն հօտին ,
Գըլուխն իր թեւին տակ յիւր բունին
Ննջէ հեղիկ և աղաւնին :

Նիրհէ՛ դուն ալ , ի՛մըս թռչուն ,
Համբուրիս տակ տանի՛ քո քուն .
Հանգչիս խաղաղ մինչեւ առտուն ,
Սոխակաց հետ զարթնուս և դուն :
Ռ. Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Մեր ճնողին եմ մեր լաւագոյն բարեկամներն :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Մեղոյշ , անուշաչուի . — Ոսկեհեր , ոսկեգոյն
մազով . — Տրոփուն , բարխտող . — Քնոյշ , փափկիկ :

Հարցմունք . — Ի՞նչպէս է Մաննիկ . — Մայրն ի՞նչ կ'եր-
գէ . — Մաննիկ ի՞նչ կ'ընէ . — Ի՞նչ կը մաղթէ մայրն . —
Մայրն ի՞նչ բանի կը յորդորէ զիւր գտարիկ , Ե՞րբ պիտի արթննայ
Մաննիկ :

Ընթացի շարադրութեան . — Ծերունի ձկնորս . — Զըկ-
նորս մը տեսաւ՝ մըրկի մէջ իւր օրդւոյն կորսուիլը . թշուառ

հայրը վշտէն խենթեցաւ : Այնուհետեւ ամէն օր իւր նաւակով կ'երթար հեռուն ծովուն մէջ, և իւր որդին կը կոչէր : Ի դարձին կ'ըսէր նա . «Վաղը աւելի հեռուն պիտի երթամ. որդիս ինձ չսեց » :

Ա Ն Ն Ա Ե Ւ Ս Ա Ռ Ո Վ Մ Ի Թ

Իսրայելի երկրին մէջ, Թափոր լեւան ստորոտն այրի կին մի Աննա անուամբ կը բնակէր իւր միակ աղջկան հետ՝ որ կը կոչուէր Սալովմիթ : Նոքա շատ աղքատ էին, իրենց բնակած խցիքն փոքր էր, բայց իրենց սիրտն ուրախ և զուարթ էր, և իրենց օրերն կը սահէին հեշտօրէն, որովհետեւ բարեպաշտ էին : Աննա կը կրթէր զիւր աղջիկ ի բարին, կ'ուսուցանէր Սալովմիթի թէ Աստուած ի՛նչպէս երկրէն յառաջ բերած է տունիւրն, կը ծաւալէ իւր ցօղն անոնց վրայ, կը ծագէ իւր արեգակն ամէն արարածոց վրայ, թէ ի՛նչպէս ամէն օր կուտայ մարդուն այնքան բարիք : Մանաւանդ կը պատմէր անոր՝ Ս. Գրքէն պատմութիւններ և առածներ, և երբ այս բարի մայրն կը խօսէր այսպէս, կը փղծկէր յարտասուս : Այն ատեն Սալովմիթ կ'ըսէր իւր մօրը . «Մայր, կուլա՞ս» : Բայց մայրը ժպտելով կը պատասխանէր . «Ո՛հ, որդեակ իմ, իւր բարութիւնն և սէրն այնքան մեծ են, որ մարդկային սիրտ մի չկրնար դանոնք հասկնալ» : Այսպէս յաճախ ի միասին կը խօսէին նոքա, և իրենց գործքեր իրենց խօսից համաձայն էին : Աստուած կ'օրհնէր զանոնք, և իրենց փոքրիկ պարտեզը յառաջ կը բերէր ամէն տեսակ պտուղ, նոյնպէս և ծառեր՝ որք խրճիթը կը ջրջապա-

տէին և կը բարձրանային տանիքէն վեր, այնպէս որ կրնային դեռ եւս տալ անոնցմէ այլոց, և իրենց աւելորդէն միսթարեւ հիւանդներն և տնանկները : Աննա կ'ըսէր այն ատեն . «Սալովմիթ, քաղցր է աւելի տալ քան առնուլ : Ո՛հ, ո՛րքան երջանիկ եմք մեք, որ մեզ թոյլ տրուած է նուիրել մեր դրամն, և թէ ոչ ոք մենէ արհամարհանօք երես կը դարձնէ» :

Այսպէս երջանիկ և զուարթ կ'ապրէին իրենց խաղաղ խրճիթին մէջ, գեղեցկացնելով զայն իրենց մեղրով, և մտադիր մշակելով իրենց փոքրիկ պարտեզը :

Եւ ահա ժանտախտ մի ճարակեցաւ այն երկրին մէջ : Աննա այդ հիւանդութեամբ վարակեցաւ, և Սալովմիթ նորա աղջիկն հիւանդացաւ նոյնպէս մտաշոգութեան և անձկութեան պատճառաւ :

Այն ատեն մայրն զգաց թէ պիտի մեռնէր, և քսաւ Սալովմիթի՝ զուարթագէտ և փաղցրաշուրթն . «Սիրելի՛ որդեակ, ժամա հասած է. բայց արիացիր՝ սփոփուէ՛ . հայրն՝ որ յերկինս՝ պիտի խնամէ զքեզ» : Աւելի չխօսեցաւ, որովհետեւ ողեսպառ էր :

Սալովմիթ արտասուեց իւր սրտի խորէն . ծունր դրաւ, ձեռներն յերկինս բարձրացուց և այսպէս աղօթեց . «Հայր սիրեցեալ, որ յերկինս ես, պարգեւէ ինձ բարի մայրս, միակ ցեցուկս յաշխարհի : Ի՛նչպէս պիտի կրնամ աշխարհի վրայ միայնակ մնալ» :

Այսպէս աղօթեց Սալովմիթ, և հրեշտակը անմեղութեան աղօթքը յերկինս տարին : Այն ատեն արշալոյսը ելաւ, ծագեցաւ արփին, և նորածագ օրուան լոյսը տակաւ տարածուեցաւ սենեկին մէջ : Սալովմիթ կ'ողջագուրէր զիւր մայր և կ'ուզէր զայն տաքցնել : Այլ ահա մահու հրեշտակը մօտեցաւ առաւօտու լուսոյն ոտիկնող ճաճանչով . նա երկուքին ալ մօտեցաւ,

մեղմիւ անոնց հոգիներն առաւ, և Աննա ու Սարգիս
միմ արեգական նորանշույլ փայլով չուեցին դէպ ի դէ-
ղեցկազոյն աշխարհ մի:

(Թարգմ.)

ՔՐՈՒՄԱԽԸՐ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Մարդ ոչ հրեշտակ է եւ ոչ անասուն եւ բոլա-
նութիւնը հրեշտակ ըլլալ ուզողը անասուն կ'ընէ:

ՓԱՍՏԱԼ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Խրճիթ, հիւղ (էւէդէ) — Փղակիղ, սիւսք ել-
նել. — Մսաղիւր, սիւռով. — Վարակիղ, բռնուիլ (հիւանդու-
րեամբ). — Բաղցրաշուրք, բաղցրաբարբառ. — Ոգեսպառ,
շունչը հասած. — Նեցուկ, օգնական. — Արիի, արեգակ. —
Ողջագուրել, գրկել, պագնել. — Ձուեղ, նամբողել:

Վարդապետ. — Ածանց եւ բարդ բառերու վերածել նե-
սեւեակներն, — Եղբայր. ծնողք. կեանք. զգալ. շուրթն. ա-
ղօթք. չքնաղ. մանուկ. սէր. խօսիլ. ծագիլ. լոյս. շշույլ.
արտասուք. սիրտ. մահ. հիւանդ. զուարթ. ծիծաղ. մօտ. ոս-
կի. մեղմ. հոգի. աշխարհ. դեղեցիկ. որդի. արի. երկիր.
սխտ. ձեռք. բանիլ. արեգ. երկինք. ամ. անձուկ:

Ընթացք շարադրութեան. — Ընթանեաց հրեշտակներ. —
Ո՛րքան սրտնեղիչ է առանց արեւու օրն, ո՛րքան անհրապոյր ա-
ռանց ծաղիկ պարտէզը, ո՛րքան թափուր տունն առանց ման-
կան, և ո՛րքան տխուր ընտանեկան յարկն առանց մատող աղ-
ջըկան: Աղջիկն տան զուարթութիւն կը բերէ. — Եթէ մայրն հի-
ւանդանայ, աղջիկն կ'ստանձնէ տան հոգերն, կը դարձնեն ըզ-
մայրն, կը սփոփէ զնա: Զմբան գիշերներն նա վէպեր կը պատմէ,

և կամ աշխոյժ երգեր կ'երգէ. վերջապէս այնպիսի քաղցրութիւն-
ներ ունի, որովք իրաւամբ կը կոչուի ընտանեաց հրեշտակն:

ՀՐԵՇՏԱՎ ԵՒ ՄԱՆՈՒՆ

Հրեշտակ մի լոյս երեսով
Որորոցի մ'խոնարհած քով,
Կարծես՝ իրեն դէմք կը տեսնար,
Իբր յառուակի ջինջ և պայծառ:
«Սիրուն մանկիկ, ինձ նման ես,
Կ'ապեր» «Արի՛, ե՛կ ետեւէս.

«Ձէ՛ արժանի երկիրս քեզի,
«Մէկտեղ լինիմք, երնէ՛կ մեզի:
«Հոս բերկրութիւն չիք կատարեալ,
«Հաճոյք՝ հոգւոյն կուտան մուշլ.
«Զուարթ ձայնին խառն ցաւոց վանկ,
«Եւ հեշտութեան՝ դառն հառաչանք:
«Հանդէսք տօնից են ահալի,
«Պայծառ խաղաղ չըկայ օր մի,
«Փոթորկախառն մե մըրկէ
«Վաղուան օրըն ևս ազատ չէ:
«Մե՛ղք, պիտի գան վիշտք ահարկու,
«Զամբիծ ճակատըդ խռովելու.
«Դառնակրսկի՞մ աղի արցունք
«Պի՛ մթադնեն կապոյտ աչիւնք:
«Ո՛չ, ո՛չ. ազատ անարգել տեղ,
«Թո՛չինք, երթանք մենք միատեղ.
«Բոյին վերայ երկինք զըթաց,
«Կանցնես օրերդ անկասկած:

« Բեղի համար՝ և ոչ մէկուն
 « Զգեստը՝ սգոյ գոյն թող չառնուն .

« Բո ծընընդեանդ , մահուդ վայրկեան

« Թող անտարբեր լինին մարդկան :

« Բո սիրելիք՝ խոց վրէժահար

« Թող չկանգնեն քեզ խաչաքար .

« Մաքուր , անմեղ են քո տարիք

« Եւ յետին օրդ շատ գեղեցիկ » :

Եւ թօթուկով ճերմակ թեւեր

Խօսքը հըտրեց , թըռաւ ի վեր ,

Դէպ ի յերկնից սուրբ կայարան .

Խեղճ մայր , որդիդ , աւա՛ր մահուան :

(Ուրաւու)

Թարգմ. Ն. Բ. ՔՈՒՆՆԵՐԵԱՆ

Ա Ռ Ա Ս

Զի՞նչ քանկագին

Փան զամաց գին :

ՏՐ . Գ . ՍԵՒԵԱՆ

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Մոսի , սուր , մուր . — Վանկ , ձայն . —
 Դառնակսկիծ , չարաչար կսկծցնող . — Մշահար , քրտնալուծ :

Պիւտ . — Գտնել հետեւեալ բառերու հակամիջ . — Հրեշ-
 տակ . լոյս . խոնարհել . ջնջ . երանել . մաւր . վիշտ . ամբիծ .
 անկասկած . սուգ . ծնունդ . կանգնել . գեղեցիկ . խօսիլ . խեղճ .
 զգայուն . հաճոյ . գործունեայ . կարող :

Ընթացք շարադրութեան . — Հարցունք մանկան . —
 Ի՞նչ բան վաշտեցիկ է . գե՞տն , հո՞ղմն , ա՞տոն , ա՞մպն , ծի .

ծա՞ռն , կայծա՞կն , հեղե՞ղն , քա՞մբն . — Որդեակ իմ , թող
 ապագայն , չուսուցանէ քեզ այս քաղցր և միանգամայն դառն
 գիտութիւնն . ամենէն վաղանցիկ՝ երջանիկ օրերն են :

ԴԱՐՁ ՊԱՆԴԻՏԻՆ Ի ՏՈՒՆ ԻՒՐ

Ահա մայրս կուգայ : Սրտի թնդումէն կալկանա-
 բարձ կուլայ , և թեւերը բացած կը թռի յիս հասնե-
 լու , զիս գրկելու , կրծոց վրայ պրկելու և համբուրե-
 լու . . . : Երթամ ձեռքը պագնեմ , ետեւէն եկողներն
 ալ եղբարքս են . և այն երամով թուվացող կանդու-
 գլուզները եղբարցս զաւակներն են :

Թո՛ղ : Ներէ՛ ինձի վայրկեան մը ծնողական և ըն-
 տանեկան երանութիւնս վայելեմ , բարեկամ : Ահ ,
 բաւական շատ միջոց եղաւ . կարօտի և անձկութեան
 կրակը սիրտս կը լալիէ . . . մի քանի պոլս արտօնեք ալ
 իմ աչերէս . . . Թող կաթին . . . որ հովանայ հոգիս :

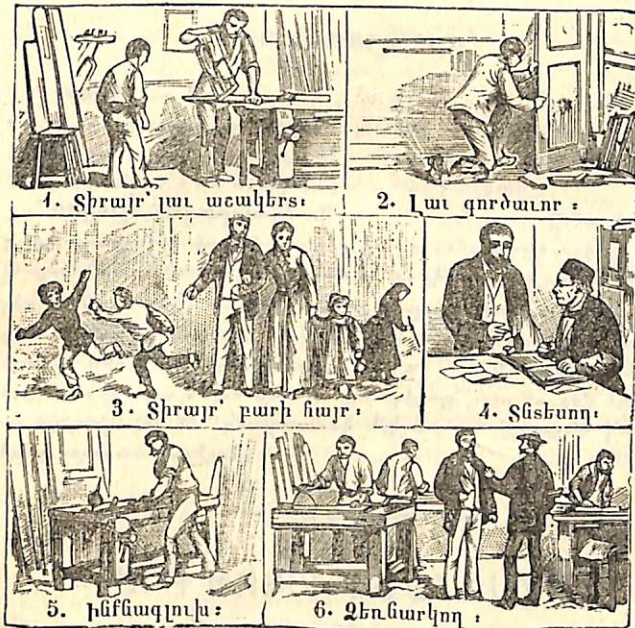
Յո՛ւշ , առհասարակ սլանդուխտները . . . : Յո՛ւշ հե-
 աացելոց և մնացելոց սրտի վիճակը , մորմուքումս ու
 լացը :

Ես , թէպէտ ամենուրեք մարդասիրաբար ու պատ-
 ուասիրաբար հանդիստ դառն եմ , այլ սակայն չէի
 կրնար մոռնալ ոչ մեր փողոցի ծառն ու ձիւղ , ոչ ջու-
 րըն ու հող , ոչ շոգն ու հով , ոչ ծուռն ու խաղող ,
 ոչ տանձն ու խնձոր , ոչ ծիրանն ու սալոր , ոչ աղ-
 բիւրն ու ջրհոր , ոչ դաշտն , ոչ սար և ոչ ձոր : Երբ
 ուտէի հաց ու կեւ , կը յիշէի մօրս եփածները , երբ
 ի պարտէզ և ի բուրաստան մը հրաւիրուէի , կը յափըշ-
 տակուէի հոս : Չկրցի երբէք դռն ընել զիս , և մոռնալ

տալ սրտիս ու մտքիս այս հողաչէն անշուք խրճիթը, որ իմ հայրենական տունն է, յորում ես առաջին անգամ աչերս բացած եւ արեւ տեսած եմ: Չկրցի մոռնալ տալ այս շուքերը, որոց ներքեւ իմ օրօրոցս օրօրուեր եւ իմ ծնող մօրս սրտաբուռի ձայնով խաղեր եւ դարդարներ եմ լսեր, մոռնալ այս ճգերը, որոց վրայ ելլելով ձեռօքս միրգեր եմ քաղեր եւ կերեր, մոռնալ այս դալարաւետ եւ ծաղկաբոլոր վայրը, ուր ծնողացս, եղբարցս, եւ հիւրերու ու ընկերաց հետ նստած հաց կերեր, ծաղիկ փնջեր, մանկան խաղեր ու զուարճութիւններ անցուցած ենք:

ՇԱՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆԵՐ ՊԱՏՆԵՐԱԻ

Տիրայր, բարի գործաւորն:

Ո՛ր մանկական երանաւետ օրեր եւ ժամեր. այսօր ձեզ կը հանդիպեմ վերստին, եւ շատ դիւրութեամբ մէկէն կը մոռնամ իմ տեսած սքանչելի շէնքեր, պալատներ, պարտէզներ, ջրեր, ձոխութիւնք եւ վայելչութիւնք պայծառ մեծամեծ քաղաքաց, որք իրենց ամէն պերճութեամբ եւ շքեղութեամբ չկրցան մոռցնել տալ զձեզ ինձ. այլ յաւէտ առ ձեզ կը գտնուիմ յափըտակեալ:

Եղան թերեւս ծնողքէս աւելի խնամածուք ինձ, եղան եղբայրներէս ու մանկական ընկերներէս առաւել սիրողք եւ մտերիմք ինձ. այլ չեղաւ հնար որ միևնոյն յարգանք ու համակրանք գրաւէին, ինչպէս այս պառաւ մայրս, այս հասարակ մարդ երեւցած ընկերքս եւ եղբարքս:

Գ. ԵՊԻՍ. ՍՐՈՒԱՆՉՏԵԱՆՅ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Լաւ բան է ծիծաղիլն, եւ եթէ շիւղ մը կրնայ խրսդրսել մարդ մը, երջանկութեան գործի մ'է այն: Անա-

Տեղեկութիւնք. — Տիրայր տաճներէք տարու՝ կահագործի (սօղաւմանք) աշակերտ է. — 2. Տաճներու թատրոնի եղած տոնն լաւ գործաւոր է. իւր վարպետը նախամեծար կը սեպէ խրկել զանի իւր յաճախորդաց: — 3. Ամուսնացած է. կիւրակէ է. կը կարծէք որ իւր ժամանակը տան մէջ անցունէ, ո՛չ. — Ժուռ կուգայ իրեններուն հետ: — 4. Խնայողական արկղի հէն աւուրց պաշտօնեայն զանի կը ծանչէ. վասն զի, ամէն ամիս, անոր գալը կը տեսնէ նա: — 5. Տիրայր ինքն իր գլխուն կը գործէ: — 6. Իւր գործերը յուսալից են:

1. Դուք կը տեսնէք զիս որոշեալ ճիշդ ժամուն,
Որ դարակիրս առջեւ նստած եմ ժպտուն:

2. Ձեռքերս մաքուր միշտ պահելու տանիս խնամ,
Որպէս զի երբ տեսնէք զանոնք, չամչնամ:
3. Ես ալ կ'երթամ ի դասարան հանդարտիկ
Երբ դասատուն ըսէ՝ կեցէք կամ անցիր:
4. Ես դասատուիս ամէն ըսած խօսքերուն
Այո՛, կ'ըլլամ յոյժ մտադիր և արթուն:
5. Լաւ կ'աշխատիմ սորվիլ դասերս ամենայն,
Գիտեմ կարգալ, գրել, հեղել քերական:
6. Բաղաճափար եմ ամենուն հաւասար,
Ձեմ սիրեր զայն՝ որ կ'ուզէ վէճ ու պայքար:
7. Թէ պատահմամբ վատեմ մանկան մի երբեք,
Զուարթութեամբ կրտսմ, խնդրեմ ներեցէք:
8. Խոնարհութեամբ գլխարկս հանեմ ճիշդ այսպէս,
Երբ ընկեր մը կամ բարեկամ տեսնեմ ես:
9. Մի՛ կարծէք որ ես ալ կ'ուզղեմ առ ընկեր
Խաղի ատեն՝ դպրոցի մէջ գէշ խօսքեր:

Պ Ա Ր Ն

Ուխտեմք լինել ժիր, մաքրասէր և բզզօն,
Յիշեմք յաւէտ մեր դպրոցին այս կանոն,
« Ինչ որ կ'ուզէք որ ուրիշներ ընեն ձեզ,
Պէտք է անոնց համար ընէք դուք նոյնպէս: »
(Ապաքս քարգմ.)

ՁԻՆԱԿԱՆ ԱՌԱՄ

Ձանա՛ լինել փայլուն արտաբոս եւ ամբիժ ի ներ-
բոսս: Իրոք զի զս զմաշտիկ սրս և զնիկ, մաքուր ասոց
— ին սխ իւոյ ձմափափ զի զմափափիկս զմափափիկս
— զի զմն զմափ զգրաք զի զգրաք: Ի զիս զի զմափափիկս
զմն ամբիժն, ձմափափ զի զմափափիկս ձմափափիկս
մ ձմափափ մմ մափափ ձմափափ մափափ զգրաք մմբիկս
ս ձմափափ մմ մափափ, ուսադիր. — Պայքար զկոխն:

ԾԱՆՈթՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Մտադիր, ուսադիր. — Պայքար զկոխն. —
Զգօն, խելօք
Հնրացք շարադրութեան. — Ձանարոյք. — Վահէ ար-
ձակուրդի մէջ է. կը խաղայ առաւօտունէ մինչեւ երեկոյ. ութ
օրուան մէջ կ'սպառէ իւր ամէն խաղեր (թուեցէք զանոնք), կը
ձանձրանայ, ծցուեցէք զանի դժգոհ, անհաճոյ, որ կ'ընէ ան-
կարելին՝ զբռնելու համար. (ըսէք նորա ըրածները). — Հայրը
խորհուրդ կուտայ անոր քիչ մը աշխատիլ. Վահէ կ'առարկէ թէ
արձակուրդի մէջ է. (խօսակցութիւն). — Վերջապէս կ'որոշէ
աշխատիլ, գառնալ դպրոցական աշխատութեանց, օգնել առտնին
գործոց. ձանձրոյթը կը փարատի. կը զուարթանայ Վահէ և կը
վայելէ գեղեցիկ արձակուրդ:

ԱՐՈՒՄԱՆ

Գարնան գեղեցիկ երեկոյ մը մանկիկ մը ուսուցչին
հետ անտառին եզերքը կը պտըտէր: Յանկարծ սոխակի
ձայն լսուեցաւ. « Ի՛նչ գեղեցիկ ներդաշնակութիւն »
ըսաւ Պօղոս երկար ժամանակ հիացմամբ մտիկ ընելէն
ետքը, « հետաքրքրութիւնս կը շարժի այս գեղեցկա-
ձայն երգը մօտէն լսելու. քիչ մը առաջ երթանք,
ուսկից կուգայ այս ձայնը »: « Աղէկ զգուշացիր, ըսաւ

ուսուցիչը, սոխակը այնպէս վայրենի թռչուն մ'է որ մեր քիչ մը մօտենալը բաւական է խրտեցնել զինքը ու երգը դադրեցնել տալ» : «Բայց ինչո՞ւ ահամար, ըսաւ տղան, ինչո՞ւ այս թռչունը որ իր երգին ճոխութեամբը ուրիշներունը կը խափանէ բուի պէս միայնութիւնը կը սիրէ : Ինչո՞ւ իր քաղցր ձայնը մեր բընակութիւններէն հեռու կը հնչեցնէ, մինչդեռ մեր պարտիզին փոքր ծառերն անգամ լեցուն են անհամ և ձանձրացուցիչ ճռուղիւններով պզտի թռչնոց : Այս, պատասխանեց ուսուցիչը, այն առակը մեզի խմացնելու համար է որ ստոյգ արժանաւորութիւնը երկշտ է և կը սիրէ առանձին կենալ, և զայն ունենալու համար պէտք է գիտնալ թէ ի՞նչ կերպով ստանալու է :

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Չընես չարիք կամ վրնաս
 Չարն անպատիժ չի մնար .
 Գործէ բարիքն որ կըրնաս ,
 Բարին կ'առնու զվարձն արդար :

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Քննարկը շարադրութեան. — Վիտուր Թռչունը. — Թռչունը մեկնելու ժամանակն է, կը խմբուին. անոնցմէ մին վիրաւոր է. ի՞նչպէս պիտի հետեւի իւր ընկերաց ընթացքին. նոքա ամենքն արագաթռիչ լինելով կը ծաղրեն զանի. անոնց կսկծեցուցիչ խօսքերն աւելի ցաւ կը պատճառեն նմա քան թէ

իւր վերքն : Կարաւանին յետամնացն է, և սակայն իւր ընկերաց կը հետեւի, մերթ ընդ մերթ կանգ առնելով ծառոց կատարներէն և տանեաց վրայ : Ի՞նչ զարմանք որ վերջապէս կը հասնի ցանկալի երկիրն ճգամբ և համբերատար ոգւով :

ՄԱՆՈՒԿ և ՌԻՍԶ

Ով խաչափայտ,
 Դու քառաթեւ,
 Որոյ ճակատ,
 Սիրոյ արեւ
 Գամուած Յիսուս
 Փըչեց խոնարհ
 Ոգի եւ լոյս
 Սէր ընդ աշխարհ :

Ընդունէ իմ հոգին հեղիկ փառանճանց
 Թեւերուդ տակ և սորվեցուր ինձ հաւատ,
 Սէր, յոյս, որով միշտ բաբախէ իմ փափուկ լանջ
 Եւ փարատէ լուսովդ՝ խաւար սրտէս վըհատ :

Սորվիմ ազօթք
 Դառնալ քեզի,
 Երբ խութից ոտք
 Իմ հանդըպի

Սեւ սատանին՝
 Որ ճըգնի միշտ
 Դիւթել զհոգին
 Ի մութ ի վշտ :

(Տաղ)

Պ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Դիտութիւնն օգտակար, իսկ կրօնն հաւկաւոր է :

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Քառֆ . — Փառամանակ, փառօֆ փայլուն . — Լանջ, կուրծք .

Ընթացք շարադրութեան . — Նամակ . — Մեր եղբայրն իտալիոյ մէջ նկարչութեան կը պարապի . կը գրեմք անոր թէ մեզ մեծ հաճոյք է իրեն նամակներ ուղղել միշտ և փոխադարձաբար բրններն ընդունիլ . կը խնդրեմք որ մեր գիւղի եկեղեցւոյն համար նուիրէ Աստուածածնայ պատկեր , իւր վրձինով նուիրուած , իւր ճարտարութեան իբրեւ նոր ապացոյց և բարեպաշտիկ ոգւոյն յայտարար : Եզրակացութիւն :

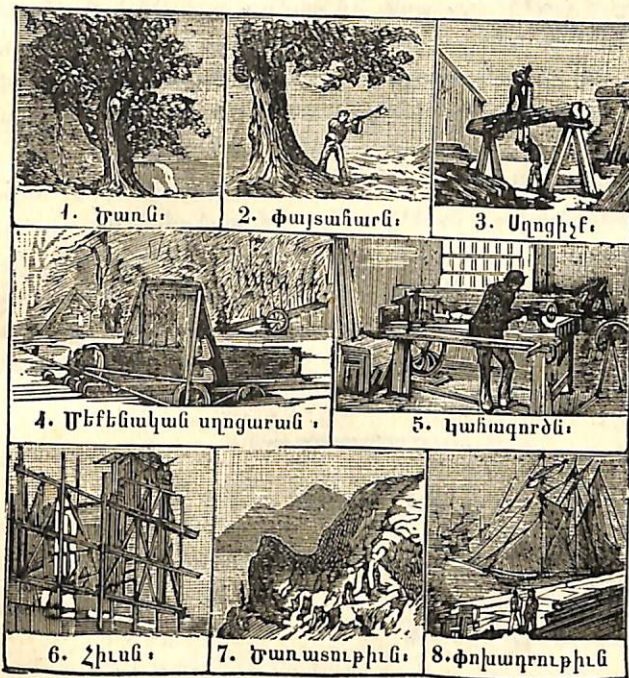

ՀՈՂՄԱԿՈՒ ԱՆՏԱՌՔ

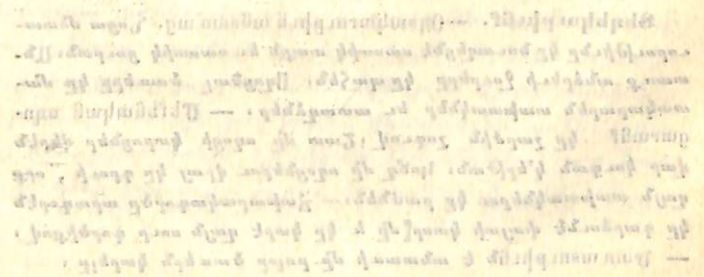
Կը սիրէի յաճախ հողմայոյդ մարդի մը եզրը նըստած , անտառով շրջապատեալ մեցաւոր հովտի մը մէջ տեսնել ծիրանագեղ առուոյսներ և դալար սէզներ՝ որք կը տատանէին վէս վէս ալեաց նման , և կը պատկերացնէին աչացս առջեւ դալարեօք և ծաղկամբ յուզեալ ծով մի : Ահա հողմոց շնչով կը շարժէին գըլխոյս վրայ անտառաց վեհաշուք կատարները : Ամէն մէկն իւր շարժումն ունի : Հաստարմատ կաղնին իւր ուղեւորները կը խոնարհեցնէ , առաձգական եղեւինը կը շարժէ իւր բրգաձեւ բարձրութիւնը , կաղամախին իւր յարադրող տերեւակոյտն , և ցարափն կը թողու իւր սաղարթուց շարժիլն յայերս իբրեւ երկայն գիսակ : Կարծես կրիւք յուզեալ են . մին յոյժ կը խոնարհի իւր մերձաւոր ծառոյն քով իբրեւ վեհազուրի առջեւ , ուրիշ մը գրկախառնիլ կը նկրտի մտերմօրէն . այլ ծառ կը յուզուի խորապէս իբրեւ թշնամոյ մի քով : Յար-

ԾԱՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏԱՆԵՐԱԻ

Անտառն :

Տեղեկութիւնք . — Օգտակարութիւն անտառաց . Նոցա մտաւորութիւնը կը նուազեցնէ սաստիկ տաքն եւ սաստիկ ցուրտն : Անտառք անձրեւի ջուրերը կը պահեն : Սղոցեալ ծառերը կը մատակարարեն տախտակներ եւ ատաղձներ : — Մեքենական սղոցարանք կը շարժին շոգւով , չափ մը սղոցի կտորներ վերէն վար կուգան կ'երթան : Կոծղ մը սղոցներու վրայ կը դրուի , որք զայն տախտակներու կը բաժնեն : — Ճախարակագործը արագօրէն կը դարձունէ փայտի կտորք մը և կը կտրէ զայն սուր գործիքով : — Ծառատնութիւնն է անտառի մը բոլոր ծառերն կտրելը :

ԳԵՂ ԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Բնութեան բանաստեղծութիւնը պէ՛տք է սիրել. նա
ամենուն կը խօսի:

Ռ . Յ . ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Մեկանոր, առանձին . — Առոչոյս, բոյս մը (էռօն) . — Վէս վէս, լարժուած . — Ուղիշ, ճիւղ . — Առանձն-գալիակ, քաւուղ, երկնցող . — Շոխիդ, ազմուկ :

Բառգրքայի . — Նաոխ . — Գլխաւոր տեսակը . — Այծ-

տերեւուկ (հաւել էլի) . արմաւենի . արքայամորի (արմաւենի) .
դափնի . դեղձի . դղբի . եղեւին . զկեռի (հաւելու աղճե) .
ընկուզենի . թանթրուենի (թիւթի) . թղենի . թթենի . լեղակ .
լիմոնի . խահուենի . խնձորենի . ծիրանենի . կաղամախի . կաղնի
(խէ) . կաղնի . կանեփ . կեռասենի . կնձի . հալուէ . հաղար-
ջենի . հացի (հալուաւ աղճե) . հոյնի (հալուաւ աղճե) . ձի-
թենի . ճագրով (աղճե) . մայրի . մաշկամորի . մասրենի .
մրտենի . յուշապի . նարնջենի . նշենի . նշի . նոճի . նռնենի .
շոճի . որթատուկ . սալորենի . սօսի . վարդենի . տանձի . տօ-
սախ . ցախ . ցարախ . փեկոն :

Ընթացք շարադրութեան . — Գրեցէք թէ ի՞նչ կ'ուզէք
ըլլալ, երբ դպրոցէն ելնէք .

ԽԱՉ ՕԳՆԵԱ՝ ԻՆՁ

Օրորանիս մօտ նստած՝

Մայրըս անոյշ երգելով

Ինձ շատ անգամ քուէն էր արած՝

Սաչանըջան կընքելով :

Աջն ու խաչը քեզ պահապան՝

Անթիւ անգամ կրկնել էր,

Սաչն իւր սիրոյն միշտ ապաստան՝

Ամէն ժամուս կանչել էր :

Երբոր թոթով լեզուս բացաւ,

Սաչի դասըն աւանդեց .

Խաչ օգնեա ինձ, կրկնի՛ր, ասաց,

Գըթոտ սիրով պատուիրեց :

Քանի տարի էս սիրուն դասն

Ես շարունակ կրկնեցի .

Մօրս հետը ժամ գընացի՝

Սաչելու թիւն սիրեցի :

Ուխտատեղի թէ մատուռներ

Ուր որ էս ուխտ գնացի,

Համբուրեցի ես խաչքարեր,

Խաչ օգնեա՛ ինձ, կրկնեցի :

Երբոր փոքր ինչ էս մեծացայ

Մայրըս տուաւ քերական,

Խաչ օգնեա ինձ, կրկնի՛ր, ասաց,

Սաչն է ուսման օգնական :

Սաչն օգնական ինձ կանչելով

Սյրուրենէն ըսկըսայ .

Ամէն դասում միշտ կրկնելով՝

Շուտով կարդալ սորվեցայ :

Քերականն աւարտեցի

Յետոյ մըտայ վարժարան,

Եօթը տարի էս կարդացի

Ուսմունք առի դանադան :

Քանի՛ քանի՛ շարադրածներ

Որ էս ինձէն գրեցի,

Դեռ չսկսած՝ ճակատներըն

Խաչ օգնեա ինձ դրոշմեցի :

Աստուածաշունչ, Աւետարան

Որջափ սիրով կարդացի,

Այնքան խաչին սիրոյ նըջան՝

Սըրտիս մէջը ըզգացի :

Զգացի որ խաչի ճառըն

Մեծ ուսմունք է մարդկութեան,

Մեր փրկութեան դրօշն է նա

Ճշմարտութեան սուրբ նըջան :

—

Մայր իմ, դասըդ չեմ մոռանալ

Քանի որ էս կենդան եմ,

Նեղութեանց մէջ չեմ թուլանալ,
 Սաչն ինձ պարծանք կ'անուանեմ:
 Ուրախութեամբ ես կը տանեմ
 Ամէն զրկանք, ամէն խաչ,
 Քանի սիրով ես կը տեսնեմ
 Փրկիչն ի խաչ բարձրացած:

ՄԵԼՔԻՍԵՂԵԿ ԱՐՔԵՊԻՍ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆՅ

Ա Ռ Ա Մ

Երանի՛ մարդոյ՝ եթէ աչ ձեռքը կրօնի կարկառէ,
 իսկ ձախը՝ գիտութեան:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Հումանիզմ. — Երաժիշտ, գուսան, նուագածու. — Բող-
 բոջէլ, բնձիւղէլ. — Կաթիլ, շիթ, կայլակ. — ցեխ, տիղմ,
 գայռ. — ձիւղ, ոստ, ուղէշ. — Ընծայ, նուէր, ձօն. —
 անմիտ, յիմար, խօլ. — Պանդուխտ, նժդէշ, տարաշխարհիկ.
 — Երգել, նուագել, գեղգեղել. — Փափաք, բաղձանք, իղձ.
 — Զօրաւոր, հուժկու, կորովի:

Ընթացի շարադրութեան. — Գոյութիւն Աստուծոյ. —
 Հոյակապ շէնք մը, մեքենայ մը տեսնելով, իսկոյն կը խորհմբ
 թէ նոքա շինող մ'ունին: Այսպէս պէտք է մտածենք տիեզերաց
 համար: Դիտենք երկիրը, տունջեան և գիշերոյ, չորս եղանակաց
 կանոնաւոր յաջորդութիւնը, և նոցա արդիւնք, և պիտի գոչենք
 թէ. «կայ Աստուած»

Հ Ր Ա Չ Ե Ա Յ

Հրաշեայ եօթնամեայ մանուկ մ'էր դեռ: Տարի մը
 յառաջ կորուսած էր իւր հայրը. որք էր: Իւր միակ
 պաշտպանն էր իւր մայրն, այրի մանկամարդ, այլ ա-
 ռաքինի ու քաջասիրտ, որ, իւր յոյսն իւր զաւակաց
 վրայ դրած, իւր ձեռաց աշխատութեամբ կը սնուցա-
 նէր զանոնք: Բայց մարկան մեծագոյն ակնկալութիւնն
 Հրաշեայ ինքն էր: Արդէն իսկ կը կարդար նա եւ կը
 գրէր: Դեռ իւր հայրը չմեռած, Սաղմոս սկսած էր, որ
 այն ատեն յետ հեգարանին կը արուէր տղայոց իբրեւ
 ընթերցանութեան դասագիրք: Հէ՛հ հայրն, հիւանդու-
 թեան անկողնոյն վրայ դամուած, դրացւոյ մը յանձ-
 նարարած էր գնել շուկայէն այդ գիրքն, զոր թա-
 խանձագին կը խնդրէր իւր որդին, և երբ երեկոյին
 տեսած էր մանկան ուրախութիւնն ի տեսիլ մատենին,
 հառաչ մ'արձակած էր, վշտի և յուսոյ հառաչ մը
 միանգամայն, և ըսած էր իւր կնոջ. «Ես չպիտի տես-
 նեմ, այլ դու պիտի տեսնես այս տղուն ապագայն և
 ուրախ պիտի ըլլաս իրմով»: — Հօր դուշակութիւնը կա-
 տարուեցաւ արդարեւ մօտաւոր ապագայի մը մէջ, երբ
 ինք վաղուց մեկնած էր յաշխարհէ. մայրն խնդաց այդ
 զաւակէն, թէ և, աւա՛ղ, և այն կարճատեւ ժամանա-
 կի մը համար. իւր այրիութեան հանդերձներուն, զոր
 կրած էր տարիներով, սեւութիւնը մեղմացուց և իւր
 ուրախութեան մէջ կը յիշէր յաճախ իւր դժբախտ ա-
 մուսնոյն խօսքերը: Բայց դառնամբ այն ժամանակին
 ուր Հրաշեայ եօթնամեայ մանուկ մ'էր տակաւին:

Հրաշեայ երկու բան ամենէն աւելի կը սիրէր. —
 իւր մայրն ու, դպրոցը: Երեկոյին իւր մօր հետ կ'ար-
 տասուէր և կը միտիթարէր զայն խոստումներ ընելով

Բարի դպրոցական Գամերի ձիւքերն :

ապագային համար, յոյսեր տալով նմա . և առաւօտուն , մայրիկին համբոյրներով թրջուած , կը փութար ի դըպրոց : Թէև մանուկ , ո՛չ մի զուարճութիւն առաւել հըրապոյր ունէր իւր համար քան դաստառութիւնն , և ոչինչ կարող էր արգելել զինքն դըպրոց երթալէ . — իւր ուսանողութեան ամբողջ շրջանին մէջ հազիւ քանի մ'օրեր ևեթ բացակայ գտնուած էր դըպրոցէ , և այն հիւանդութեան պատճառաւ միայն : Աղքատիկ , այլ մաքուր հագուած , կը մեկնէր կանուխ իւր տնէն . տեսնողներ բարեկեցիկ ընտանիքի մը զաւակ կը կարծէին զինքն . իւր դէմքին տփուկութիւն միայն դիտող աչաց կը պատմէր թէ արտաքին այդ կոկ ու վայելուչ կերպարանքին տակ ի՞նչ դժնդակ զրկումներ կը ծածկուէին : Բայց այդ մանկան համար մարմնային զրկումները չէին ամենէն դժնդակները :

Ռ. Յ. ՊԵՐՊԷՐԵԱՆ

(Ծաղիկ մանկանց)

ՅԱՐԱՏԵԻՈՒԹԻՒՆ

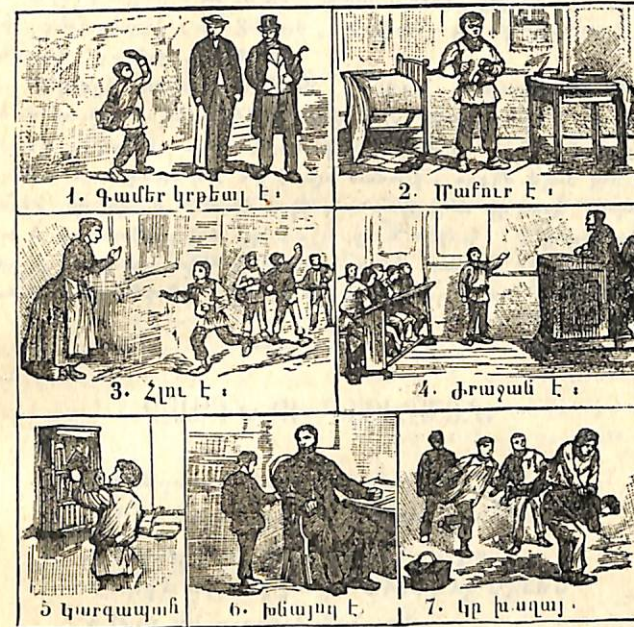
Պարտինք կանուխէն ընտել մեր կենաց մեր ամէն գործոց համար պարկեշտ , առաքինի եւ հնարաւոր նըպասակ մը եւ բոլոր զօրութեամբ անոր յարիլ , որպէս զի մեր հոգին կազմաւի եւ հետզհետէ պատշաճի ամէն առաքինութեանց :

ՊԱՅՈՇ

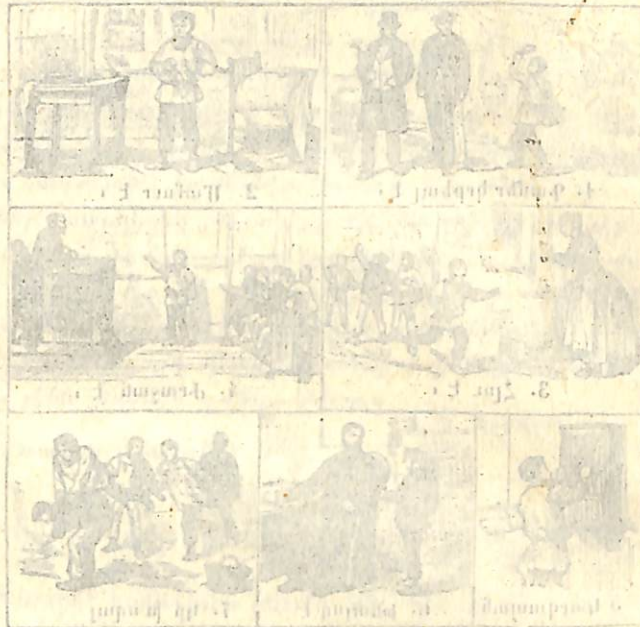
ԾԱՆՈթՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Մանկամարդ , դեռահաս կին կամ աղջիկ . — Հեֆ , քեւաւ . — Վաղուց , շատնց , — Բարեկեցիկ , լաւ ապրող . — Կոկ , ձեւաւոր . — Դժնդակ , գեշ :

Տեղեկութիւնք . — Համեմատեցէք Գամերի արարքը այն մանկանց հետ որք չունին նորա բարեմասնութիւնները : Գամերի յաճախած դըպրոցն ունի դպրոցական խնայողական արկղ , եւ մանուկը կանուխէն կը սորվի խնայողութեան : Գամեր տիպար աշակերտ մ'է :

Գեղարայի փոխարինող Գեղարայի փոխարինող

Գեղարայի փոխարինող Գեղարայի փոխարինող
 - Գեղարայի փոխարինող Գեղարայի փոխարինող
 - Գեղարայի փոխարինող Գեղարայի փոխարինող
 - Գեղարայի փոխարինող Գեղարայի փոխարինող

Հովանիք . — Պաշտպան , նեցուկ , զորավիգ . — Կար-
 դալ , ընթերցող , վերծանել . — Հէք , թշուառ , տարաբան ,
 չարաբաստիկ . — Հանդերձ , զգեստ . ագանձիք . — Արտաս-
 ուել , լալ , ողբալ . — Եւեթ , միայն , սոսկ , լոկ . — Բարեկե-
 ցիկ , գիւրկեցիկ . — Տփգոյն , գունաթափ , դալկահար . —
 Դժնդակ , դժնեայ , դժխեմ :

Ընթացի շարադրութեան . — Ուրբ . — Պարգեւաբաշխու-
 թեան օր մը . ուրախութիւն մանկանց . միայն մէկն է տխուր ,
 թէպէտ շահած է ամէն միջանակ : Մայրն Աննա կը հարցունէ
 իւր Գամեր որդւոյն թէ ո՞ր է այս մանուկ . որդին կ'ըսէ թէ նա
 Զարեհ կը կոչուի , և կը գովէ զնա : Տիկինն կը խօսի Զարեհի
 հետ և կը հասկնայ թէ որը է . յուզում տիկնոջ : Գարոցին տնո-
 ընէն կը թողլատրէ տիկնոջ Զարեհը տանիլ Գամերի հետ : Բարե-
 կամութիւն մանկանց . Զարեհ այլ ևս տխուր չէ :

ՎԱՐԳՆ ՈՒ ԳԵՐԵՉՄԱՆ

Գերեզմանը հարցուց վարդին .

« Ի՞նչ կընես դու երբ ծոցդ ընկնին

« Արշալուսոյ ջինջ արցունքներն » :

Վարդն ալ հարցուց . « Դու ի՞նչ կ'ընես

« Այն որ գլորի ի մահադէզ

« Բու մտաբաց վէրիդ ի ստուեր » :

Ըսաւ վարդն . « Ո՛վ նըսեմ վիրապ ,

« Արցունքներէն այդ սիրահալ ,

« Հանեմ բուրում մեղրածորան » :

Շիրինն ըսաւ . « Մաղիկ թշուառ ,

« Հողիքն որ ինձ գան մահաւար

« Հրեշտակք շինեմ երկնից արժան » :

Թարգմ .

Մ. Ն. ԱԴԱՍԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Մարդ երբ չգտնե՛ր իւր հանգիստն յինքեան, ի զո՛ւր
կը փնտ՛ւէ այլուր :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Ձիւնջ , յսակ . — Սիրասայ , սիրով այրած ,
սալ . — Մեղրածորան , մեղր վազցնող :

Քննալի շարադրութեան . — Ծովասոյզն . — Իշխան
մը իւր պալատականներով ծովեզրն գտնուելով՝ ոսկի գաւաթը նե-
տեց խորոց մէջ : Միայն երիտասարդ մանկլաւիկ մը համարձակե-
ցաւ անդունդին մէջ նետուիլ : Բերան նա գաւաթը՝ արճամարհե-
լով մեծամեծ վտանգներ : Իշխանն խոստացաւ իւր ազնիւր տալ ա-
նոր ի կնուծիւն , եթէ նորէն որիանար ալեաց մէջ նետուելու :
Երիտասարդն դարձեալ փորձեց , սակայն չվերադարձաւ յափուռն :

ՀԱՉԱՐԱՆ ԲԻԻԼԲԻԻԼՆ ԵՒ ՍՐՀԱԿ ԹՈՉՈՒՆ

Բաղիշոյ գարունը ունի սքանչելի առանձին ճաշակ
մը . այդ ձորը երջանկացոյց զիս տեսնել տալով հազա-
րան բիւրիւն յիշատակեալ հէքեաթներու մէջ , զոր
տեղացիք կ'անուանեն նաեւ «Տոլտի խուրի» . լսեցի
իւր զմայլելի երգերը , զորս կ'երգէր զուտ ու քաղցր
գայլալով , որ կը լեցնէր ձորն ու անտառն . արդարեւ
հազար եղանակ գիտէ գեղեցիկ . սարեկի մը մեծու-
թեամբ , աչեղ , լանջադեղ , թիկունք և գլուխը փայ-
լուն ոսկեոյ դեղնութեամբ . թեւերը սեւթուխ , ծա-
նըր և վսեմ՝ նայուածք մը ու շարժումը մը ունի .

Թռիչք արագ է , բայց ոչ մացառի փոքրիկ բիւրիւլի
նման վժիկ վժիկ ու ճըռճըռ , և ոչ անոր պէս զավգակ
ոստոստիկ , ու մարդոց անտեսող . սա ընդհակառակն
հաճոյք կ'զգայ ցուցնել իւր գեղն , և կ'ախորժի երգել ,
երբ մարդ կը լսէ :

Բաղշոյ ձորի ծառերուն վրայ , ամէն իրիկուն երբ
արեւը մար կը մանայ , թիւերու մէջէն մի ողորմուկ ,
ամէկոտ աղջկան մը ձայնի նման , սրտի դաշող շնոց մը
կը լսուի . «Սըհա՛կ , Սըհա՛կ , Սըհա՛կ . . . » . երիցս կը
կրկնուի , քիչ մը կը լուէ , կը թուի թէ՛ արձագանքի մը
կամ պատասխանեոյ մը կ'սպասէ , ապա անյոյս իւր
սպասածէն՝ կը կրկնէ ու կը կրկնէ . «Սըհա՛կ , Սըհա՛կ ,
Սըհա՛կ» . մինչեւ առաւօտ : Պըտըտիկ , կատարգլուխ ,
վախկոտ , ամէկոտ այս թռչնիկն ո՞վ է , հարցուցի բա-
րեկամէս , — վա՛ , չգիտես դու , քոյր մը ու եղբայր
մը եղեր են որբուկ , իրիկուն մը Սըհակ իւր քրոջ ծա-
մերը կը սանտրէր , յափշտակուեցաւ յանկարծ : Արծի՛ւ
էր յափշտակողն թէ գազան՝ Աստուած գիտէ . ճշեւու
ձայնին հետ՝ սիրտ կ'ելնէ քրոջ . Աստուած , ինձ հաւ-
քու թեւեր տուր , թռիմ իմ աղբերուկ գտնեմ : Աս-
տուած թեւ տուեր աղջկան , որ դեռ սանտրն էլ վեր
գլխուն : Այն օրէն ի վեր ծառեր ու դռներ կը թա-
փառի , լեռներ ու անտառներ կը թռի ու կը կանչէ .
«Սըհա՛կ , Սըհա՛կ , Սըհա՛կ» :

Գ. ԵՊԻՍ. ՍՐՈՒԱՆՁՏԵԱՆՑ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Ճումարիս սէրն ազնիւ արեւու բնազդն է :

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքային . — Ջայներ . — Բառաչ , պոչիւն , պոռոչիւն (եղան , ցլու , նւանեաց) . — Բզդիւն (մեղուի) . — Բոմբիւն (թնդանօթի) . — Գառչիւն (զանգակի) . — Գագառ (ագառառ) . — Գափիւն (թմբիկ) . — Թունթունալ (արջու) . — Խանչիւն (խշոյ) . — Խրինչիւն (ծիւղ) . — Կառանչ (կանկանց) . — Հաջիւն (շան) . — Ճիկ (մկան) . — Միչիւն , վուվու (աղաւնոյ) . — Մանչիւն , գոչիւն (առիւծու) . — Նուալ (կատուի) . — Շաչիւն , շառաչիւն (երկաթի , շղթայի , եւն) :

Ընթացք շարադրութեան . — Խիծեռնակն . — Ի՞նչ պիտի ընէիք , եթէ ձիծեռնակ մի հաստատէր իւր բոյնը ձեր պատուհանին քով : Ընդայնուամ . — Թռչունն իւր բոյնը կը դնէ . կը օրնուցանէ և կը մեծցնէ իւր ձագուկները . — կը մեկնի հեռու աշխարհներ . նա պիտի գոյ գարձեալ աւետեղու գարնան գալուստը :

ԸՆԹԵՂՈՒԹԻՒՆ , ԸՅԽԱՏՈՒԹԻՒՆ , ՀԸՄԵՍՏՈՒԹԻՒՆ

Գ Ե Ղ Ա Ն Ի

Ա .

Տեսե՞ր երբէք դու մանկիկ ,
Այտից խնձորքըն գողցրիկ՝
Որ յորրանի կայ ի քուն
Քաղցրիկ երգոցն ի հնչիւն .
Վարդից թերթեր են շրթունք՝
Որով ժըպտին զուարթունք ...
Եւ մինչ անյադ՝ մօրն ի սէր
Բանայ խրվի՜ղիւր աշեր ,
 Ձի՞նչ գեղանի ,
 Ձի՞նչ սիրուն ,
Քան ի քուն Անմեղութիւն :

Բ .

Տեսե՞ր երբէք պատանեակ ,
Ժիր ծնողաց ժիր որդեակ ,
Որ զարթնու այգուն այգուն
Տալ զանձըն յաշխատութիւն .
Ուրախ դէմք իւր , զուարթ աչիւնք ,
Սիրելի են նմա ուսմունք .
Եւ մինչ ի դործ զողջոյն տիւ ,
 Հօր խինդ է և մօր պատիւ ,
 Ձի՞նչ գեղանի ,
 Ձի՞նչ սիրուն ,
Քան մանուկ յԱշխատութիւն :

Գ .

Տեսե՞ր դու կոյս ծննդաւէր ,
Իւր անուշիկ մօր պատկեր ,
Սիրոյ ծնողացն ընդ փոխան
Տուեալ զանձըն ի խնամ տան .
Փոքունց՝ օրինակ բարի ,
Պատիւ հայրենի յարկի .
Եւ մինչ յուսումն միտքն են կիրք ,
Եւ Տեսուն նուէր է իւր սիրտ :
 Ձի՞նչ գեղանի ,
 Ձի՞նչ սիրուն ,
Քան կուսին Համեստութիւն :

Յ. ՈՍԿԱՆ

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆՔ

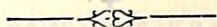
Երանի՛ որք համեստ ծնած եմ : Սնապարծութիւնը
զմարդիկ սկար եւ փոքր կընէ :

ՎՈՎՆԱՐԿ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Գողթիկ , քաղցր , սիրուն . — Խփել , զոցել .
— Ժիր , աշխատել . — Ծնգաւեր , պարկեւտ . — Կիրք , վարժ :
Ընթացք շարադրութեան . — Նամակ . — Զեր կեքամայ-
րը տուած է ձեզ իբրեւ կաղանդէք լուսանկարներու տետր մի :
Զայս կ'իմացնէք ձեր մտերմին և կը խնդրէք որ իւր լուսանկարը
ղրկէ ձեզ :

ԶԱՏԻՎ

Զատիկ է այսօր . միտքս կը բերեմ Հին օրերը , մեր
ատենի Զատիկի օրերը , երբ ողջ էին մեր հայրերն ու
մայրերը : Առջի գիշերուէն կ'սկսէին հնչել ուրախու-
թեան ձայները , վառ ձայնը կոչնակին , ու դուռներ-
նուս առջեւ դառն ու որոտ ձայն մը որ մեզ եկեղեցի
կը հրաւիրէր . վեր կը ցատկէինք . ինչ զուարթ է զարթ-
նումը , և այր ու կին , ծեր ու տղայ , ամենքն ալ ե-
կեղեցի կը վազէին , տուները կը պարպուէին , եկեղե-
ցիները կը լենային , ու կ'սկսէր ժամերգութիւնը բար-
ձր ու խորհրդաւոր շնչերով և հանդիսաւոր նուա-
զօք , որ կարծես թէ ընդ տիեզերս համայն պիտի հըն-
չէին , և այն սեւցած կամարներուն ներքեւ կը գոռա-

յին ալեւուք և օրհնութիւնք ու փառաբանութիւնք ,
և տաղք ու շարականք իրարու կը յաջորդէին մին քան
զմիւսն աւելի հոգեւոր՝ աւելի սրտառուչ , և կ'երգէին
դպիրք ու մեր սրտերն ալ կ'երգէին : Ո՛չ մէկ աւե-
տեաց ձայն որ փողերով տալիսներով հռչակէ մի վե-
հապանց թաղաւորի յաղթութիւն կամ ազգերու եր-
ջանկութիւն , այնչափ հզօր և այնչափ քաղցր չէ հըն-
չած : որչափ այս բառերը « Բրիստոս յարեա՛ւ ի մեռե-
լոց » , որուն աղաղակը եկեղեցւոյ զմբէթն ալ կը
պատուէր կ'անցնէր : Ու խուռն բազմութիւն մը հեւա-
լով կը մնար ի խոր զմայլման՝ լուսով ու խունկով ողո-
ղուն եկեղեցւոյն մէջ : Եւ ահա կը դառնայինք եկեղե-
ցիէն ու կը բազմէինք նահապետական սեղանի մը շուրջ :
Մեր հայրը կը փառաւորուէր այն օրը , աւելի փառա-
ւոր էր քան աշխարհակալ մը և մեր սրտերը լի էին
անպատում ուրախութեամբ ու բնութիւնն ալ կը խայ-
տար մեզի հետ որ նա ալ իւր վերածնութեան տօնը
կը կատարէ այս օրերուս : Մարդիկ ամէն օրուան մար-
դիկ չէին , տարւոյն մէջ այն օրը միայն այն օրն ալ
ըլլար , մեծ և երջանիկ կ'զգային զիրենք : Ա՛լ մեղա-
ւոր չկար ի միջի , ամենքն ալ առաքելի , և էր որ առ-
յապայցն ալ պիտի մնար առաքելի : . . . Ոչ խեղ մնա-
ցած էր , ոչ առեւտրութիւն , այլ ընդհանուր եղբայրսիրու-
թիւն : Իրարու կ'երթային , իրար կը շնորհաւորէին , կը
համբուրէին : Անհուն սիրոյ ծուղակի մէջ բռնուած
մուգեր էին առջի օրուան վիշտերը , հետեւեալ աւուր
հոգերը և ինչ որ ըստ աշխարհի կ'իրք է ու չա՛հ՝ զայն
ի բաց թողեր էին . Աստուծոյ կիրքը միայն ունէին :

Ա՛հ , ինչ մեծ է այս օրը ուստի կը բղթին մշտահոս
ալիքներով միտքարութիւնք ու ներշնչմունք անձնուիր-
ման , սիրոյ , նահատակութեան . և ոչ միայն քրիստո

նէին, այլ ամէն տեսակ հաւատացելոց համար՝ որոնք
ի վերացականն ու ի մտացականն յառեալ են, որոնց
առջեւ կը պարզի անկապտելի և անկործանելի՝ ան-
հուն իսկականը: Ի՞նչ կ'ըլլար, դարէ՛ դար ու թէ՛ հա-
ցարաւոր ու բիւրաւոր ամաց շրջաններ կրարու յաջոր-
դէին, քանի որ հոսէր ժամանակը անսպառելի՝ մնար
նաև խանդն հրաքորբո՛ւ մեր հարցն ու նախահարց, և
ամէն տարի միևնոյն օրին, աշխարհի ամեն կողմը,
ուր մարդիկ կը բնակին, Աստուածորդւոյն չարչարա-
նաց ու խաչելութեան յիշատակը նորոգուէր, ինչպէս
կը նորոգուին քիչ—չատ ամէն կեանքի մէջ, ու յարու-
թեան օրն ալ ըլլա՛ր ընդհանուր, ուրախութեան օր,
աւետաբեր յարութեան և փրկութեան հոգւոյ տա-
ռապեալ մարդկութեան:

Գ Ս. ՕՏԵԱՆ

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆՔ

Քրիստոնէական կրօնի բարոյականն է սիրել ըզ-
միւսեանս:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Վառ, ծանր. — Դաշն, մեղմ. — Որոս, որո-
սացող. — Նուազ, երգ. — Սրսառուշ, կարօսագին. — Տա-
շիղ, նուագարան մը (—ւ). — Վեհապանծ, վե՛ն եւ փառաւոր.
— Առյայպան, ապագայն. — Խեռ, ասելուքիւն. — Իսկա-
կան, զողովարային. — Հրաքորբո՛ւ, հրով բորբոքեալ.
Պարբերակ. — Ձնչել հետեւեալ բառերու առաջին գիրը
եւ անոր տեղ ուրիշ գիր մը դնելով նոր բառ կազմել. — Զալն.
հուր. — լար. հաղար. վիշտ. սեր. տօն. զգալ. կիրք. շահ.
նահատակ. տարի. հոգի. յարութիւն. խանդ. շատ. կատա-

րել. կողմ. բռնուիլ. տղայ. շեշտ. կամար. բառ. խոր:

Ընթացք շարադրութեան. — Դպրոցին մէջ. — Ի՞նչ
պարտի ընել դպրոց գացող մանուկ մը. — Յորժամ կը կայանայ
ու սանդղի մը ազնուութիւնն առ իւր ընկերո՛ւ. — Ի՞նչ կը մտա-
ծէք մանկան մը համար՝ որ կը հակառակի, կը նեղէ իւր ընկեր-
ները. — Ի՞նչ կը մտածէք մանկան մը համար՝ որ կը ծաղրէ
իւր այն ընկերն՝ որոյ հագուստն կը ցուցնէ թէ աղքատ է. —
Պարտի՞ք նմանիլ ընկերոջ մը՝ որ գէշ ընթացք ունի. — Ի՞նչ կը
մտածէք անոնց համար՝ որ կը ծաղրեն տկարները. — Ինչո՞ւ հա-
մար պէտք է լաւ ընտրել ընկերները:

ՀԻՄՆՈՒՄՅՈՒՆ ԿՈՒՆԵՆԻԱՅԻ ՍԵՒԵՐՈՒՆ ԶՐՈՅՅՐ

Նախածնողաց որդիքն երկեակ՝

Ոյց մին սեաւ էր, միւսն ըսպիտակ,

Կանչեց Աստուած, ու՛ անոնց առջեւ

Գիրք մ'ու ոսկի դըրաւ պարգեւ,

Հրաման տալով որ զայն ընտրեն:

Սեաւն՝ անդրանիկն այդ երկուքն

Նախապատիւ ընտրեց զոսկին,

Գիրքը թողլով իւր կրօններին:

Սա՛ չէ՛ ծանօթ ի՞նչ պատճառաւ

Ցուրտ ու հեռի երկիր մ'իջկաւ.

Իւր այդ գրքերն շնորհիւ սակայն

Եղաւ հրջօր և գիտնական:

Իսկ անդրանիկ մընաց անդէն

Եւ ապրեցաւ երկար առնէն.

Ապա տեսաւ թէ Գիտութիւն

Քան զձոխութիւն է գերադոյն:

Թարգմ. ԵՂՄԵՆ Ս. Վ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Երկնակ, երկու. — ձոխութիւն, հարսութիւն.
Կրթութիւնք. — Գ.սնել հետեւեալ բառերու հակամիժք. —
Անաշառ. արուեստական. արցունք. բարեպաշտ. բարիք.
 բուրբ. գերի. գովեստ. գոռ. դաժան. դուժ. գրախտ.
 երեւիլ. ելանել. երկինք. զգօն. զուարթ. զուտ. ընկեր. ըն-
 տոնի. ընդարձակ. թարմ. թափանցիկ. թեթեւ. ժամանակ.
 ժուռ. լի. լիճ. խաղաղութիւն. խափշիկ. ծնունդ. ծուռ.
 կարգ. հեղինակ. հրեշտակ. ձայն. ձմեռ. ճիշդ.
Ընթացք շարադրութեան. — Օգտակարն եւ հաճելին. —
 Հօրեղբայրն Վարդան կ'ուզէ վարձատրել Ատրինէն եւ Նուարդը
 իրենց շահած մրցանակաց համար. — Անոնցմէ իւրաքանչիւրին
 կուտայ 5 ֆրանք, և կ'ըսէ որ ընտրեն վաճառանոցին մէջ իրենց
 հաճելի եղած բանը. շատ մը վարանուսներէ վերջ Ատրինէն կ'առ-
 նու վընոց մը եւ թեւնոցներ, Նուարդ՝ ձմեռնային հագուստ մը.
 Յցուցէք Ատրինէն զարդարուած տօնի օրն. — Նուարդ կը տրի.
 — Ձմեռը կուգայ. Յցուցէք թէ Նուարդ հազած է իւր հա-
 գուստն ու Ատրինէն կը տրի. ո՞վ լաւն ընտրեց.

ՕՐԱՅԻՏԻ ԿՂԶԵՑԻՔ

Մինչ նաւարկուք առաջին անգամ մտան Սաղաղա-
 կան Ովկէանոսը, տեսան որ հեռուէն կը պարզուին
 ալիքներ՝ զորս մշտապէս կը դգուեն խնկահոտ սղոխ-
 ներ։ Իսկոյն անհունութեան ծոցէն կը բարձրանան
 անձանօթ կղզիներ։ Արմաւենեաց պուրակներ, մեծա-
 մեծ ծառոց հետ խառն, որք կը թուէին բարձրաբերձ
 պսերներ, կը ծածկէին այն եղերքն և կիջնէին ամփի-
 թատեր ձեւով մինչեւ ծովուն եզրը. լեռանց կապու-
 տակ սարերը վեհաշուք կերպով կը պսակէին այն ան-
 տառները։ Բոնատերու շրջանակէ մը շրջապատեալ այս
 կղզիներ կարծես կը ծածանէին նաւահանգստի մէջ

խարսխեալ նաւուց նման, ամենէն հանդարտիկ ջուրց
 ծփանաց մէջ. հնարամիտ Հնութիւնը պիտի կարծէր թէ
 Աստղիկ իւր դօտին պարզած է այս նոր կիթերեանց
 շուրջը, մրրիկներէ պաշտպանելու համար զանոնք։

Այս անգիտացեալ հովանեաց ներքեւ բնութիւնը
 դրած էր ժողովուրդ մը գեղեցիկ այն երկնից նման՝
 որ տեսած էր անոր ծնունդը։ Օթայիացիք կը կրէին
 զգեստի տեղ թղենույ կեղեւէ ատուեղէններ, կը բնա-
 կէին թթենույ տերեւներէ տանեաց ներքեւ, անու-
 շահոտ փայտէ մօլթերով հաստատուած, և կը թոցը-
 նէին ալեաց վրայ պրտուեալ առագաստներով և փետ-
 րալից ու ծաղկեայ երկու մակոյկներ։ Կային անդ-
 պարեր և զուարճութեանց նուիրեալ ընկերութիւն-
 ներ. անդ ամենայն տեսիլ կենաց քաղցրութիւն և
 բոլորովին խաղաղ օր մը, և անաղմկելի գիշեր մը կը
 ներշնչէր։ Ննջել վտակաց ափունքը, ծուլութեան դէմ
 մաքառիլ անոնց ալեաց խոխովնով, տերեւակերտ
 վերարկուններով և բեղչոյրներով պտըտիլ։ Ասոնք էին
 Օթայիտի վայրենի հանդարտութեանց խկութիւնը։
 Այն խնամքներ՝ որք ուրիշ մարդոց համար դառն օրեր
 կը դրաւեն, այս կղզերնակաց անձանօթ էին. անտա-
 ռաց մէջ թափառելով կը գտնէին կաթն ու հաց ծա-
 ռոց ոստերէն կախուած։

Թարգմ.

ՇԱԹՈՂՐԻԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Ունեցանք վեհ սիրս, եւ համեստ միսք։

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Խնկախոս , անուշախոս . — Պուրակ , անսառ . — Պստ , տուցի մր (էյրէլէ օրս) . — Մոյր , նեցուկ . — Պրտուկայ , եղեգէ :

Ընթացք շարադրութեան . — Նամակ . — Մեր հայրը ուղեւորութեան մէջ է . կը շնորհաւորենք նորա անուան տարեգարձ . և կ'ըսենք թէ այս տարի իւր անուան տօնախմբութիւն մեզ ուրախութիւն չպատճառեր , որովհետեւ նա հեռ է : Բաղձանքներ մեր հօր վերադարձին համար :

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՌԱՄՔ

Օգուտ չընէր յետոյ լաց .

Ժամանակին աչքըդ բաց :

Երկու լռէ , մէկ խօսէ :

Խօսիլ չըգիտես՝ լռէ :

Ժամանակէդ՝ միշտ շահէ :

Ունակէ՛ր՝ միշտ անշահ է :

Նշիր առատ , մի՛ չըռայլ :

Մըսխողին դործն է սին փայլ :

Լաւ քան զամեն մեծութիւն՝

Հանգիստ խղճիւ անուշ քուն :

Բամպակ աղնիւ , մետաքս սուղ :

Խոնարհ տնկոց են պըտուղ :

Քեզ աւելորդն՝ քուկըդ չէ :

Անով բարիք մը դործէ :

Զուարթերես չոր հաց կեր :

Դուռն գիտցիր , մէկու մ'ըսեր :

Խորհուրդ բարի , սիրտ բարի ,

Պիտի յաղթեն միշտ չարի :

3. ՈՍԿԱՆ

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Ունակ , փուն . — Միւ , ոչինչ :

Ընթացք շարադրութեան . — Նամակ առ բնկեր . — Ատոմ իւր ծնողաց իրատուց հակառակ մօտեցաւ փեթակին և հօն նետեց յարդի շիւղ մը : Մեղուները յարձակեց ան անոր վրայ , և սոսկալի կերպով խայթեցին զանի : Հիւանդ երկարատեն , երկիւղալաց տեսութիւնը կորսուելու մասին . բժիշկը բժշկեց զանի ծեփելիքով (լափ) և կակղացուցի լուացմամբ : Ատոմ իւր դժբախտութիւնը կը գրէ մէկ ընկերոջ , և կ'երդնու նմա , թեպէտ անագան , երբեք չմօտենալ փեթակի :

ԱՌ ԱՐԵԳԱԿՆ

Դու որ մեր գլխուն վրայ կը թաւալիս և վահանի նման բոլորակ ես , ո՞ւստի կուգան քու ճառագայթներդ , ո՞վ արեւ , ո՞ւստի քու յաւիտենական լոյսդ : Կը յառաջես քու մեծալայելուչ գեղովդ , և աստեղք երկնից խորոցը մէջ կը ծածկեն ինքզինքնին , և լուսին՝ թալկացեալ և ցուրտ՝ կ'ընկղմի յալիս արեւմտից : Բայց ,

դու, դու միայն ինքնաշարժ ես: Ո՞վ կրնայ քու ընթացիցդ ետեւէն համնիլ: Լերանց մայրիքը կ'իյնան, և լերինք անգամ կը կործանին ամաց ծանրութեանը տակ: Ովկիան կը բարձրանայ ու կը խոնարհի: Լուսինը կը կորսուի երկնից ընդարձակութեանը մէջ: Դու միշտ նոյն ես, միշտ փայլեալ նովին պայծառութեամբ՝ քու յաւիտենական ընթացիցդ մէջ: Երբոր աշխարհ կը խաւարի մրրկօք, երբ կայծակունք կը շառաչեն, երբ կը սլանայ փայլալը, կ'երեւնաս դու քու գեղեցկութեանդ մէջ, ամպերուն մէջէն, և կը ծիծաղիս մրրկաց վրայ... Աւա՜ղ, ի զո՞ւր է քո փայլք Ոսիանի համար, վասն զի քու ճառագայթներդ չտեսներ, թէ պէտեւ ոսկեղէն գէսերդ ծածանին արեւելից ամպերուն վրայ, թէ պէտեւ լոյսդ դողդղայ ի դրունս արեւմտից... Բայց թերեւս դու ալ ինծի պէս մէկ եղանակ մը ունիս, ո՞վ արեւ: Թերեւս քու տարիներդ ալ ունենան իրենց վախճանը: Թերեւս ննջես դու ալ՝ քու ամպոցդ գրկացը մէջ, և չլես առաւօտեան ձայնը:

(Պատմ. Մատենագր. Միջին Դարու)

ՈՍԻԱՆ

Ա Ռ Ա Ծ

Հարկ չիկայ երկրիս շուրջ դառնալ, զիսնալու համար քէ ամէն տեղ երկինք կապոյտ է:

ԿԷԹԷ

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան. — Ծագումն արեւու. — Կ'իմացնէ ի հեռուստ բոցոյ ծածաններ ծաւալելով. — ահա արեւելք բոցերու մէջ. — ամէն վայրէկան կարծես պիտի երեւի. — վերջապէս հրացեալ գունդ մը դուրս կ'ենէ: Թուշուք հոյլ ի հոյլ կ'ողջունեն զՀայրն կենաց. բնութիւնը զուարթ տպաւորութիւն կ'ազդէ, մեծ վայելուչ տեսարաններ բանալով մեր աչաց առջեւ:

ՄՐՋԻՆՆԻՆ ՊԱՏԱՍՏԱՆԸ

Մըջիւն մը կար բարակիկ,
Մէջքը թելիկ՝ ոտքը կարծիկ,
Չկտեմ խելքին ինչ փռէց,
Խիստ բարձրէն վաղել ուղեց.
Վաղեց վաղեց հեւալէն,
Ելաւ ինչուան միմարէն.
Վերէն վար որ նայեցաւ,
Ծօ ասոնք ի՞նչ են, ըսաւ.
Հա՛, հա՛, ան ձին չ'է՞ մի սա՛
Որ երէկ դաշտը տեսայ.
Չ'ըսե՞ս, ես կոյր եմ եղեր
Որ մէկ պահ առաջ խաբուեր
Ու ասանկ խեղճ ճըճիներ
Մէկ մէկ հըսկայ եմ կարծեր:

Աս մըջիւնին կը նմանիք
Դուք ալ անխելք պատանիք,
Որ քիչ մը բան սորվեր էք,
Յնորած մեծ մեծ կը ջարդէք.
Այդչափ բարձր մի՛ ելէք

Որ դատունիւ խանդարէք .

Շխաակ դիրքով նայեցէք ,

Ինչ ըլլալնիդ կը տեսնէք :

(Բազմալեզ)

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆԻՔ

Սնախառութիւնը գծուծ հոգիներու բաժին է :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան . — Երկու դպրոցականք . — Գամեր և Վլահան , երկու ընկերներ միմեանց . առաջինն հա-
րուստ , երկրորդը՝ ազգատ , սիրով կ'ապրէին . միմեանց համար
չէին նախանձեր , ի միասին կ'աշխատէին , ի միասին կ'զբօնուէին :
Ծիւս ընկերք կը նախանձէին անոնց վրայ : Այս երկու դպրոցա-
կանաց բարեկամութիւնը ցկեանս կը տեսէ : Ի՞նչ կը խորհէր այս-
պիսեաց նկատմամբ :

ՀԱՅ ԴՐԱԴԷՏ

Իր բարձր կոչման հետեւելով , իր սուրբ ուխտին
հաւատարիմ մնալով՝ կոչեցեալ էակը կը պատրաստուի
ամէն տեսակ զոհողութիւններ ընելով . կը գործէ ցե-
րեկը՝ մատենագրելով ու քարոզելով ու դասախօսելով ,
կը հսկէ գիշերը՝ խորհելով ու երազելով : Աչքերն կը
տկարանան տժգոյն թերթերու վրայ նայելով . . . : Ու
կը խորհի մերթ ընդ մերթ . երբ շուրջը կը նայի ու հին

օրերուն յիշատակը սրտին մէջ կը նորոգի , երբ կը կար-
ծէ տեսնել իւր հայրիկ կամ անոր ձայնը լսել քաղցրիկ ,
այն ատեն կը խորհի թէ հայրիկն այն տարիքին մէջ՝ ուր
ինք կը գտնուի՝ կը ճարէր իւր ապրուստն , իր ու ընտան-
եաց ապրուստն անհաղթելի աշխատանք կը հայթայ-
թէր , առանց սփնելու գիշերը , առանց տառապելու
ցորեկը : Կը խորհի թէ իւր հայրը՝ դեռ երիտասարդ ,
քանի մը վաւակաց տէր , ու տունի տէր , ու գործա-
րանի տէր եղած էր ու զինքը՝ վառվռուն պատանե-
կիկ՝ մայրիկովն ու եղբայրիկներով հանդերձ՝ ամէն կի-
րակի զբօսանքի կը տանէր ու շաքար կ'առնէր , քաղց-
րաւենին ալ սեղանին վրայ մերթ կը բուրէր ու կը
կարմրագունէր . . . : Հիմակ՝ ինքը կորստաւակ արդէն՝
թէ և անզաւակ տակաւին , զրկուած զբօսանքէ , զըր-
կուած սիրտիանքէ , իր բոլորտիքը սփռելով գրած թեր-
թերը , երբ հոգին ալ անդին կը թափթփի ծառոց ան-
գիր թերթերը . տօն օրերը գլխաւակ իւր գրասեղա-
նին վրայ , երբ համատի երիտասարդք եւ երիտա-
սարդուհիք թեւի թեւ կը շրջին , կառքով ու շոգեկառ-
քով կը շրջագային , կոհակէ կոհակ , պուրակէ պուրակ ,
վայելքէ վայելք կը թռչին , կը բաշխեն արծաթ՝ որով
իրենց զրպանը լցուած է , ու փոխարէն արծաթին՝ ի-
րենց ոտից ներքեւ ծաղկափունջեր կը սփռուին՝ որոնց
վրայէն կը քայլեն բերկրազին արբենալով քոյրերով ու
երանութիւններով անդին : Այն պահուն ինչ կ'ընէ
ինքը , դրագէտը , ազգին երախտաւորը , «այն կես
մարմնով և անհամար հոգիներով» էակը որուն ան-
ուրանալի ծառայութիւնները կը պտղաբերին ամէն օր՝
թէպէտ օր մ'ալ վարձատրութիւն չընդունին . որուն
եռանդուն դասախօսութիւններով կը պատրաստուի
նոր սերունդն ազգին , որուն ոգելից և խնայատալից

գրութիւններն ծիծաղներով կ'ընդունուին, ա'յն գրութիւններն զորս արհամարհանօք կարդացողները կը լուսաւորուին օրէ օր՝ կարծելով որ ինքնիրեն այդ բարեփոխութիւնն անձերնուն վրայ կը կատարուի։ Հէ՛ գրագէտը՝ կ'ըսեմ, ինչ կ'ընէ, երբ իր հասակակիցները՝ իշխաններուն, սեղանաւորներուն, վաճառականներուն զաւակները քսակին ոսկւով ու սրտերնին ուրախութիւնով լի՝ կը պտըտին ծիծաղներու տակ ու ծաղիկներու վրայ։ Հէ՛ գրագէտն՝ ո՛ւր կը չըլի, ո՛ւր կը նայի հէ՛ գրագէտն։

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՆԵԱՆ

Դիցցիր երախագէտ լինել բարեաց փոխարէն։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Անշաղսուկ, առանց ձանձրանալու . — Տկնի անցումն մնալ . — Կորստանակ, բամսկը ծռած . — Դիխանակ՝ գլուխը ծռած . — Բոյր, անուշահոտութիւն։

Բերացք շարադրութեան. — Բանաստեղծն եւ աւագակք . — Մայիսի ջերմագին օր մը ձիաւոր մը հեծեալ կ'երթար Ապէնին եան լերան մէկ կիրճէն։ Սուլում . — Աւագակք կը պատեն զուղեւորն, ձիէն վար կը գլորեն զանի և ծրարներուն վրայ կ'ընան կողոպտելու համար։ Այս տեսարանին՝ ձիաւորը հանդարտութեամբ կը դիտէ զաւագակներն։ Նոքա ատրճառակ ի ձեռին կը պահանջեն անկէ որ անունը յայտնէ, նա եւս կը պատասխանէ . «Լուծովեկոյ Արիսթոյ» . — Մեծ բանաստեղծը, կը գոչէ աւագակ մը . ապշութիւն չարագործաց՝ որք նորէն կը ընեն պայուսակը, ներում կը խնդրեն Արիսթոյէն և յուզարկաւոր կ'երթան անոր մինչեւ մօտակայ քաղաքը։

Եղբայրական սէր :

ԵՐԱԶ ՍԸ

Մշակն ըսաւ ինձ յերազի. «Դու պատրաստէ քո հացը. Զքեզ ալ չե՛մ սընուցաներ, բրէ՛ հոգը ցանէ սերմը :» Ոստայնանկն ինձ ըսաւ. «Շինէ՛ ինքնին քո հանդերձ-ները :»

Եւ որմադիրն ալ, «Արի, ձե՛ռքդ առ ծեփիչն», ըսաւ ինձի :

Եւ միայնակ, լքեալ բոլոր ազգէն մարդկան, Ոյր անողոք նզովէն ինձ հետ կը տանէի ամենուրեք, Երբ յերկնից պաղատագին կը հայցէի գութ մի յետին, Առիւծներ կը գտնէի ճամբուս վերայ կանգնած յոտին :

Բացի աչերս երկրայելով թէ ստոյգ էր արշալոյս. Աներկիւղ գործաւորք կըսուէին յիւրեանց սանդուղս, Կը տղգային ոստայնանկաց գործիք, արտերն էին ցանուած :

Երջանկութիւնս առի ի միտ և գիտացի թէ յաշխարհիս Ոչ ոք պարծիլ կարող է թէ մարդոց կարօտ բնաւ չէ. Եւ այն օրէն ի վեր ինձի մարդիկ ամէն են սիրելի :

ՍԻՒԼԼԻ ԲՐԻՒՏՈՒՄ

Թարգմ. Ռ. Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Մանկան գլուխը չկրնար դասարկ մնալ, եթէ անոր մէջ չսպաւորես ինչ որ լաւ է, ստոյգ եղիւր որ պիտի բնդունի, ինչ որ վատ է :

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — նգով, անէծք . — երկայնի, արականիլ . —
Առնուի ի միս, հասկնալ .

Ընթացի շարադրութեան . — վերոգրեալն արձակի վերա-
ծեցէք, լսելով ինչ պարզ երազ մը չէ՝ զոր բանաստեղծն մեզ կը
պատմէ, այլ ճարտար եղանակաւ մի աշխատութեան, մանա-
ւանդ միմանց օգնելու դասերն կ'աւանդէ:

ՉՄԵՌՆ

Տարւոյն վերջի օրերն է . եղանակն տխուր, ժա-
մանակն խաւարին . թուումալ թմրեալ բնութեան վրայ
տարածուած համառոտիւն ճերմակէն լոյս չի ծագեր,
միտքն արտաթիւն չենէր . ձմեռն՝ միշտ ցուրտ, սառն՝
միշտ սոսկումն կազդէ . իսկ այն այսամառ սոսափունն,
այն մոլեգին միրիկն զոր կու լսես կէս գիշերուն՝ ճար-
ճատեալ ծառոց կարկամ գրկերէն, և քարանձաւաց
փքալից բերաններէն, մարդուս՝ ինչուան ոսկորները կը
սարսուցնէ: Այսպիսի ատեն տաքուել, անկողին մը,
վառած թոնրի մը անկուն, արծարծուն կրակարանի մը
եզերք, ինչ քաղցր են ոչ միայն ծուլից՝ այլ օրն ի բուն
աշխատող բանուորի մը, համեստ բարեկամաց, կամ մե-
նասէր իմաստասիրաց: Երանի՛ անոնց, որ թէ և աղքա-
տիկ, թէ և ցոլունապատ խրճիթի մը մէջ, կամ կիսաթաղ
հողէ տանեաց տակ, դեռ խոր խորշիկ մը, բուխերիկ
մ'ունին, որոյ մէջ քանի մը տաշեղով տաքութիւն և լոյս
կուտաւնեն, և անով իրենց նմանեաց երեսը կուտենեն .
ծխանին ծակէն արձրկած ծուխն՝ նաեւ գիշերուան և
քնոյ խորութեան մէջ, կլիմացնէ հազիւ հանդիսող կամ

մոլորած անցորդի մը՝ թէ այն մեռելատիւ հողի, քա-
րի, խուռի և ձեան տակ այլ՝ կենդանութեան կէտ
մը, բնատնութեան բոյն մը կայ . . . Ո՛հ, ինչ դժբն-
դակ է այն տեղն, ուր ծխան չի ծխեր. ինչ խղճալի
անձ, որ այսպիսի եղանակի և ժամանակի մէջ՝ բնու-
թեան ամենայն սաստից և արհաւիրաց մէջ, սառի և
սարսուռի մէջ պատած պաշարուած բռնուած ըլլայ,
ուր ոչ միայն այդ չարիքն՝ այլ և չարիքներէն աղա-
տելուն ճար ու յոյս ալ չըլլան . — և մանաւանդ եթէ
մէկն բռնի և անպարտ դատապարտուած ըլլայ այդ-
պիսի, և քան զայդ աւելի զրկմանց, կրից և ցաւոց . . .
Հայկա՛կ, հոս անտարբեր կալ մնալ չըլլար, այս յիշա-
տակիս՝ ցուրտն ու սարսուռն ամէն ճաթեցնելով ներս
կու մտնեն, կրակը կանցնի, ծուլից կու ցնդի, սիրտդ
կու սոսկայ . . . Ե՛լ, ե՛լ խրճիթէդ, մոռցի՛ր ձմեռ խա-
ւար . թո՛ղ կրակիկդ, և հասարակ գիշերուան խօլա-
շունչ մերկին մէջ՝ անկէ սուր ե՛լ թո՛ի:

Հ. Ղ. ԱԼԻՇԱՆ

Ա Ռ Ա Մ

Միեւնոյն վե՛սեր բիւրիցս կը միանան, քան թէ
միեւնոյն ուրախութիւններ:

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Այստեղ, դիւանար . — Մոլեգիւն, կասողի . —
Մեղաւոր, առանձնատէր . — Բռնաւորիկ, ծխնելոյգ:

Ընթացք շարադրութեան. — Գեղեցկութիւնք բնութեան. — Վերոգրեալն ուրեք ուրեք հականիշ բառերով զարնան նկարագրութեան վերածեցէք, յորում ընդլայնելով այս գաղափարն թէ բնութիւնն ի՞նչ ակնապարար տեսարաններ կը պարզէ ամենաշնառջեւ, մտածողին համար ի՞նչ խոկմունք կը ներշնչէ, նկարչին, բանաստեղծին համար ի՞նչ նիւթեր կը մատակարարէ, և այլն:

Վ Ա Վ Ա Մ Ե Ռ Ի Ն Ն

Թէ մի ծաղկում պակսի խընամբ ու սընունդ, կամաց կամաց ծրուէ գլուխն ու թափի, Դանդաղ ոտիւք ետ քաշուելով ևս արփի՝ Պատէ ի մութ ծովեր, դաշտեր և անդունդ:

Բայց ո՞նց շուտով ծաղկէն փափուկ և զըւարթ՝ ծամաքեցան նեքտառիներայ այտից վարդ, Ուստի՞ հասաւ տեսաւ զնա մահն անգուլթ, Ու լուսերով լեցուն աչքին իջուց մութ:

Ախ, ո՞նց շուտով դեղնին փափուկ իւր քունքեր, Եւ ո՞նց շուտով կըտրի չըրթանցըն ծիծաղ.

Ուստի՞ հասաւ, տեսաւ ըզնա մահն, աւաղ,

Սեւ քունքերով պատել պայծառ այս աչքեր:

Դեռ արեւիկը չըմարած՝ լուսնն հատաւ,

Որ մեռնելուն չըկարենայ գանգատիլ,

Ձայն չըհանած, և չարտասուած մէկ կաթիլ,

Մինչդեռ խընդար՝ ասեն... «Նեկտառն ի՞նչ եղաւ»:

Մայրիկն իւր կաթն հալալ քամէ չըրթներուն,

Ու մազերով սըրբէ արցունք աչքերուն,

Մօրը գիրկը ախ փոխեցաւ վարդն ի փուշ,
Նա քուն կարծէ, ասէ, ընի քունն անուշ:

Հրեշտակն եկաւ ձենեց հոգւոյն նեքտառին,
Բացաւ երկինքն ու ընկերներն հոն ցըցուց,
Լուսափետուր թեւեր կապեց երկու դին,
Մօրմէն գաղտուկ գողցաւ, երկինք շէշ թըռուց:

Երբոր տեսաւ մայրիկն իւր վարդ թառամած,
Տեսաւ կապոյտ չըրթունքները, դէմքը պաղ,
Սրտին խորէն մեծ հառաչեց. «Ահ, Աստուած,
Սէւ իմ հոգիս էլ այս հոգւոյս հետ մասաղ»:
(Ժպտաւ Եւ Արտասուէ)

Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ

Ուսագրութիւնն յիշողութեան մէջ բանդակող երկաթէ գրիչն է:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Արիի, արեւ. — Թունջ, քուշ. — հալալ, (բռ. անկ. հեւ.) — Ձենեց, ձայն տուաւ. — Մասաղ, զոհ, Հարցմունք. — Ի՞նչ կ'ըլլայ ծաղկէն՝ երբ անխառն փայ, Ե՞նչ կ'ըլլայ արեւն՝ երբ ի մօր մտնէ. — Ի՞նչպէս եղաւ Նեկտար. — Մահն ի՞նչ ըրաւ նմա. — Իւր թունջներն ի՞նչ կը լինին. — Ի՞նչպէս մեռաւ Նեկտար. — Ի՞նչ կը հարցնէ մայրն. — Ի՞նչ ըրաւ հրեշտակն. — Ի՞նչ ըսաւ Նեկտարի մայրն. — Ընթացք շարադրութեան. — Նամակ. — Հօրեղբօր աղջիկ մի ունիք, որ որբ է. կ'իմացնէք անոր թէ՛ ձեր ծնողքը ուրջած են զնա ընդունիլ յորդեգիր և դուք ուրախութեամբ կ'աւետէք նմա այս բարի լուրը:

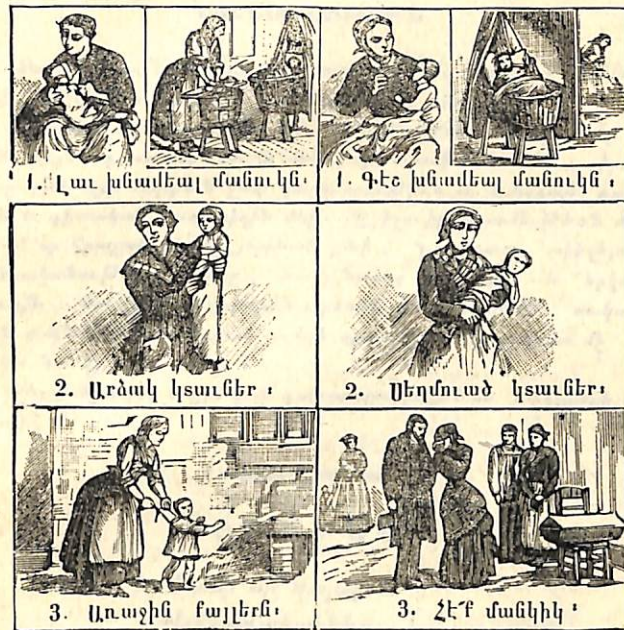
Անտիոպէ քաղցրաբարոյ է, պարզ և խելացի. նա
չարհամարհէր աշխատութիւնը. կանխատեսէ ամէն բա-
նի և նախանդակ. գիտէ լռել և գործել առանց ա-
ճապարանքի. միշտ զբաղած է, և ոչ երբեք կը տադ-
նապի, որովհետեւ ամէն բան ժամանակին կ'ընէ. հո-
րը տան բարեկարգութեանը վառքն իրեն է, և անով
աւելի կը վայլի քան թէ գեղեցկութեամբը: Եւ թէ-
պէտ ամէն բանի հոգ կը տանի, և իրեն յանձնուած է
խրատել, մերժել, խնայութիւն ընել, բաներ՝ որոնց-
մով գրեթէ ամէն կանայք ատելի կ'ըլլան, ինքը՝ բո-
լոր տնեցւոց սիրելի եղած է. որովհետեւ վրան ոչ
կիրք կ'երեւայ, ոչ յամառութիւն, ոչ թեթեւամտու-
թիւն, և ոչ անձնահաճ կամք՝ ինչպէս ուրիշ կանանց
վրայ. մէկ նայուածքով միտքը կը հասկըցնէ, և ամէն
մարդ կը վախնայ անոր տհաճութիւն տալէ. որոշ հը-
րամաններ կուտայ, և կարելին միայն կը հրամայէ.
քաղցրութեամբ կը յանդիմանէ, և յանդիմանած ժա-
մանակը սիրտ կուտայ միանգամայն: Հօրը սիրտն իւր
վրայ կը հանգչի, ինչպէս ճանապարհորդ մը՝ որ արև-
ուն ջերմութենէն հոգին բերանը եկած՝ չուքի տակ
կակուղ խոտին վրայ կը հանգչի: Միտքն, ինչպէս նա-
եւ մարմինը, ոչ երբեք սնոտի զարդերով կը զարդար-
ուի. երեւակայութիւնը թէպէտեւ վառվառն՝ խոհե-
մութեամբը սանձուած է. հարկ եղած ժամանակը
միայն կը խօսի. եւ եթէ բերանը բանայ՝ քաղցր հա-
մողորմութիւնն ու անպանդ շորհք շրթունքներէն
կը վազեն:

Թարգմ.

(Ֆենելյոն)

ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ ՊԱՏԱՆԵՐԱՒ

Առողջապահութիւն առաջին մանկութեան:

1. Լա խնամեալ մանուկն:

1. Գէտ խնամեալ մանուկն:

2. Արմակ կտաւներ:

2. Սեղմուած կտաւներ:

3. Առաջին քայլերն:

3. Հէ՛՛ մանկիկ:

Տեղեկութիւնք. — Այս պարտականութեան մէջ պէտք է
թիւ առ թիւ բաղդատութիւն ընել լաւ եւ գէշ խնամեալ մա-
նուկներու մէջ: — Ի՞նչ պէ՛՛ք է նորածիններուն. իրենց մօրը, կամ
ստնտուին կաթը, կամ կովու կաթ ջրախառն կամ շաքարահամ
տալ եւ մաքրութեան խնամք տանիլ. լացող տղայ մը նեղու-
թիւն մ'ունի անշուշտ. — ինչ որ պէ՛՛ք է անոնց, զուտ կաթ.
աթերայ. թան. — կտաւ. Ազատ թողուցէք զանոնք. եթէ սեղ-
մէք տղան, անոր զարգացման արգելք կը լինիք: — Շատ զօ-
րաւոր սնունդէ մը յառաջ եկած ճիւղացութիւններ. խիթք
(սանճը), որ կը լացնեն մանուկները, ողնաթեքութիւն (ողնայարի
խոտորում), մկնաձգտութիւն. մկնատապ (meningite), ուղե-
ղի հիւանդութիւն:

Handwritten text (likely bleed-through from the reverse side):
 ...
 ...
 ...

[illegible]

Ուր որ կարգ կայ, կայ Գաեւ գիտութիւն:

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Նախահոգակ , առաջուց հոգացող . — Անճմա-
հաճ , ինքզինքին հաւնող . — Անպատշաճ , անգարդ :

Ընթացքը շարադրուիտան. — Կիմն իբրեւ դասխարակ. — Կիմն իբրեւ զատարարուոյնի մեծ կարեւորութիւն ունի. իրաւ է որ կիմն այր մարդուն չափ կարեւորութիւն չէ ունեցած գրական և գիտական ասպարիզին մէջ, Չոյուր պատմութեան մէջ կիմն մ'որ հրաշակերտ մը յօրինած լինի. Նա չգտաւ տիեզերաց ծանրականութեան օրէնքը, նա չհասարց հեռագիրն և երկաթուղին, նա չէր հայտնէր արձանն և Էնիակամն, սակայն քան ամէն հնար ու գիւտ ունեւիլ սքանչելի հրաշակերտ մը կը շինէ. նա կը շինէ մարդը:

Ընդհանրապէս մայրական դաստիարակութեան արդիւնքն են մարդիկ :

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠ

Քանի մը վարպետ

Վաճառականներ

Սիրով միմեանց հետ

Գործ էին բըռնէր,

Հաւ աշխատեցան

Բրտինք թափեցին,

Լաւ ալ շահեցան

Մեծ փող դիզեցին :

Ատենն եկաւ, պէտք էր հաշիւ տեսնէին,
եղած վատտակը մէջերնին բաժնէին,

Բայց ո՞ւր գտնեմ ես ընկերներ այնպիսի,
Որ բաժնուին առանց կըռուոյ վիճառների.
Այն պարոններն ալ վէճ մը հանեցին
Որ ծայր ճովժ չունէր, կանչն էր ահագին:

Եւ ահա դըրսէն

Ձայներ կը լըսեն.

«Մարդիկ, դուրս ելէք:

Կըրակ կայ, կըրակ...»

Շո՛ւտ ըրէք, փախէ՛ք,

Մընաք նէ կորա՛ք:

Պարոններուն մէկը կանչեց.

«Ելէ՛ք տեսներք ի՞նչ կայ ի՞նչ»:

Միւսն անդիէն աղաղակեց.

«Առաջ սա իմ հազար ոսկիս տըւէք ինձ»:

Մէկն ալ կըսէր. «Սըկէ հունա չեմ երթար»:

Երկու հազար է առնելիքս. իմացա՛ր»:

Անդին ուրիշ մը կանչւըռտէր. «Չէ՛, չըլլար»:

«Հաշին անանկ չէ՛»:

«Ի՞նչ կըսես՝ պէ աղբար»:

Խեղճ մարդիկը մոռցեր էին

Որ բըռընկեր է տըներնին,

Այնպէս իրենց կըռուին էին զբաղած,

Որ մուխն եկաւ խըղդեց ամենքն ալ յանկարծ,

Իսկոյն կրակն ալ հասաւ պաշարեց,

Ապրանք ու տէրերն էրեց տոջորեց:

Աս առակն ալ դու չկարդաս առանց խըրատ առնելու,
Շատ մեծամեծ գործերու մէջ վընասն ինչէ՛ն գոյանայ,
Երբ փոխանակ հասարակաց փորձանքին դէմ կենալու,
Ամէն մարդ իր շահուն համար հին ու նոր կոփւ կը բանայ:

Գ. ԱՐՔԵՊԻՍ. ԱՅՎԱՋԵԱՆ

Ա Ռ Ա Մ

Մի՞տ անմատոյնն է նա՝ որ չկասկածիր բանի մը
համար:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան. — Մահ Սոկրատայ. — Ան-
րաւութեան զո՛հ Սոկրատ գատապարտուեցաւ մոլեխիդ խմելու:
Կրիտոն, իւր աշակերտներէն մին զանի փախցնելուցէ, բայց
փիլիսոփայն մերժեց այդ խորհուրդը: Աղետալի ժամը կը հասնի.
Սոկրատ կը խմէ այն չարաշուք բմակին, և մինչ մահուան ցըր-
տութիւնը տակաւ առ տակաւ կը պատէ անոր սիրտը, նա ար-
տասունակից բարեկամներէն շրջապատուած կ'սփոփէ զանոնք և
կը խօսի անոնց հետ հոգւոյ անմահութեան վրայ:

Վերջապէս կ'աքձակէ իւր վերջին հառաչը, և ապաւէտ կը
ննջէ հանգարտիկ, ճակատ՝ պոյծմա, ժպիտ ի շրթունս:

Վ Ե Ր Ձ Ա Լ Ո Յ Ս

Դուրս նայեցայ պատուհանէն: Նոքա միայն, որք
բնական են Հասգիւղի մէջ, կրնան ըմբռնել ինչ որ
պարզուեցաւ յայնժամ աչացս առջեւ: Ամէն տեղէ մի
և նոյն կերպով չտեսնուիր վերջալոյսը, զանազան կէ-
տերէ դիտուելով, զանազան երեւոյթներ կ'ստանայ.
Բնութիւնը միութեան մէջ իսկ անհուն փոփոխութիւն-
ներ ունի և անեզր ձեւաշատութիւններ: Եւ այս է
որ այնքան տարբեր և այնքան ճիս ներշնչումներ
կազդէ Պիւֆոններու, Պէւնարդէն Տը Սէն-Բիէսներու,
Շաղոպրիաններու:

Արեւը էյուպի բլուրներուն վրայ խոնարհած էր, մօտ Բամիզ-Ջիֆթիկին... Իւր շլացուցիչ ճաճանչները ամիրտեւելով իւր շուրջը, իբր արծիւ որ թեւերը կը ծրարէ երբ պատրաստուի հանգչիլ, բլուրին ետեւ կիջնէր տակաւ առ տակաւ։ Լոյսի գունագոյն երակներ այդ լեռնակներուն վրայ կերկարէին ծայրէ ծայր, բաց ներկերէ մութերու անցնելով, առաջին խաւերը մեղմ, վերջինները խիստ երանգներով։ Երկնի կապոյտ յատակին վրայ, կաթնաթոյր ամպերու և այն բարձրութիւններուն մէջ շրջանակուած որք դեռ կանանչ էին, այդ վսեմ պատկերը զոր մի Աստուած կնկարէր վարդ լոյսերով և այն փափուկ գոյներովն որովք անմեղ կոյսը կը շիկնի, մի դիւրութիւն էր աչքի համար և հոգւոյ համար։ Հեռուն, տխուր նոճիներու երկար շարերու մէջ, ուր ամբողջ սերունդներն կը ննջեն և ուր մի խորհրդաւոր մթութիւն կը տիրէ միշտ, տկար ճառագայթներ սպրդած կը նուաղէին, մութն աւելի յանկուցիչ քան լոյսն իսկ։ Ոսկեղջիւրի ալեակները կարմրած էին թեթեւ և մի ծիրանի շղարհի տակ կը խաղային ծաւալուն, երկու նաւակ ջուրի վրայէ կը թռչէին. հոս հոն, մզկիթներու գորշախայտ դմբէթներուն և ճերմակ փառէներուն, տուններու ապակիներու վրայ, հեռաւոր լոյսեր կը նշուէին։ Լռութիւնը կըսկըսէր ծանրանալ աշխարհի վրայ, ստուերները կ'աճէին, և հեռուն, մինչ յետին ճաճանչը կը սրբուէր հորիզոնին վրայ և ծովային բաղը իւր վերջին թռիչքը կառնուր, փէշիկն լուրջ ձայնը կսկսէր աղօթքի հրաւիրել բարեպաշտ Մահմէտականները։ Անկարելի էր չյուզուիլ այս մեծավայելուչ հանդիսին առջեւ։

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Հորիզոնն, կարմիր ճանաչներով վառուած, Աստուծոյ մեծավայելչութեանց մի վսեմ պատգամաւեղին է։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Պարզիկ, բացուիլ, յայնուիլ. — Երանգ, գոյն. — Կաթնաթոյր, կաթի գոյն. — Շիկնիլ, ամօքէն կարմրիլ. — Դիւրութիւն, կախարհութիւն. — Յանկուցիչ, հրապուրիչ. — Շղարշ, ֆող (թէւ). — Նշուիլ, փայլիլ.

Ընթացք շարադրութեան. — Նամակ. — Գրեցէք ձեր բնկերով թէ չբեղ հանդէս մը կատարեցաւ. երէկ ձեր գպրոցին մէջ Սահակայ և Մեսրոպայ յիշատակին նուիրեալ։ Բացատրեցէք թէ ի՞նչ մեծ ծառայութիւն մատուցած են այս երկու երանաշնորհ չարք ազգային գրականութեան տեսակէտով։

ՀԱՅՅԵԼԻ ԵՒ ԿԱՊԻԿ

Օր մ'օրիորդ Շիմիանդէն՝
Իւր տիրոջը դահլիճին մէջ,
Պատճառը լաւ չը գիտեմ
Ինչո՞ւ մինակ տըխուր ու խեղճ,
Կընճոտած ճակտով՝
Անճոռնի դէմքով՝
Նրստած խոր խոր կը մըտածէր՝
Կարծես խելքին տակ գըտել էր։
Հոն ճիշդ նորա դէմ յանդիման՝
Մի ջինջ մաքուր հայելի
Դըրուած շքեղ ի պատուանդան
Լոյս՝ ոսկեզօծ կը փայլի։

Դարձաւ նայեցաւ կապիւր յանկարծ,

Ելաւ կանգնեցաւ հայելոյն դիմաց .

Տեսաւ իւր դէմքն ու սոսկաց

Կարծես ամօթ մ'իսկ ըզգաց .

Վասն զի ինքզինքն այդչափ պիտգալի

Այնչափ անճոռնի սև ու զաղրալի

Նա ոչ երբէք չէր կարծեր,

Մըտքէն անգամ անցած չէր :

Եւ ճշմարիտ ո՞վ կայ մեզմէ

Դէմքը ճանչցող՝ սիրտը քննող,

Մեր երեսին մուր միշտ ծածկէ՝

Եթէ ունիմք ոսկի և փող . . . :

Կապիկն այսպէս չը հաւտալով իւր տեսքին՝

Նա հայելոյն ամէն մէկ դին նայեցաւ,

Ուր որ նայէր՝ նոյնը տեսնէր եղկելին,

Չը դիմացաւ կըրակ դարձած կատղեցաւ .

Թաթը վերցուց ու ժող խըփեց՝

Ջարդ բուրդ արաւ հայելին,

Խոշոր աչքերըն խոժոռեց .

Կորաւ պատկեր իւր դէմքին .

Նըստաւ մըտածեց՝

Իւր խիղճը մաքրեց .

Յանցանքը հայելոյն

Թողուց ու դատեց :

Բայց քիչ վերջը արթննալով՝

Անոնցմէ էն մեծկակը վեր առաւ .

Նայածն այն էր՝ դարձեալ իւր դէմքն հոն տեսաւ .

Ճըւաց խըփեց,

Ջայն ալ ջարդեց .

Փոքր ինչ լըռեց՝

Նորէն զըննեց .

Որչափ ջարդէր, որչափ նայէր,

Նա էն փոքրիկ կըտորին մէջ,

Դարձեալ տըզեղ դէմքն իւր տեսնէր,

Որուն չը կար վրձաւ ու վերջ :

Մինչ այն կէտին որ տան տէրը

Վըրայ գալով՝ գուծն ու սէրը

Մէկդի դըրաւ, լաւ մը ծեծեց

Ու վըռնտեց :

Այսպէս ահա կան շատ մարդիկ

Սըրտերը չար, հոգեւով կապիկ,

Ճըւմարտութեան հայելին

Որչափ ջարդեն ու ջընջեն,

Որչափ ջանան իրենց դէմքին

Ծածկել մուրն ու աղտն ամէն,

Դարձեալ անոր մանրութիւն մէջ

Իրենք զիրենք կը տեսնեն . . . :

Մինչեւ չըգայ մահը անգեղջ՝

Չը վըռնտէ աշխարհքէն :

ԱՌԱՔԷԼ ԱՆՏՈՆԵԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

Ա Ռ Ա Մ

Առաքինութիւնք կը կորսուին շահու մէջ, ինչպէս
գետք ծովու մէջ

ԼԱ ՌՕՏՅՈՒԳՈՅ

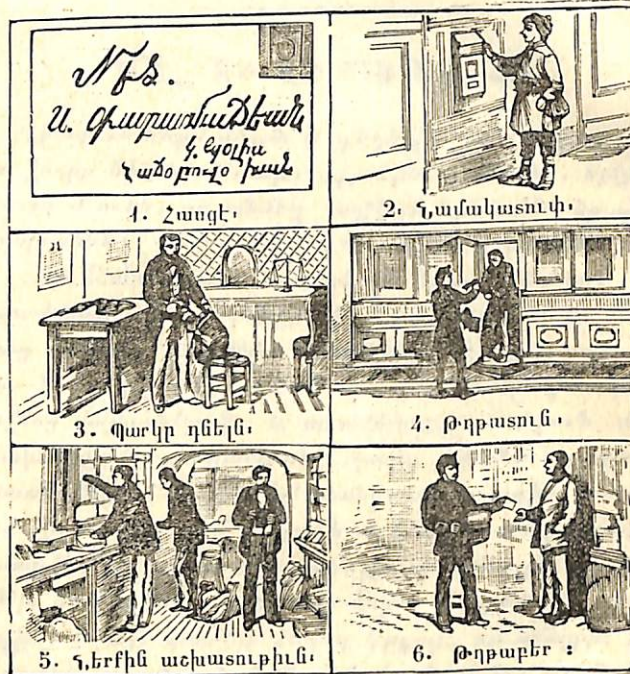
ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Պժգալի, գէտ . — Եղկելի, բռնաւ . — Վճար,
վերջ . — Անգեղջ, չզղջացող :

കുതുമുസ

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Նամակի մ'ուղեւորութիւնն :

Տեղեկութիւնք . — Հեռաւորի մը հետ հաղորդակցելու միջոց մը գտնուիլը կիւրօսի ժամանակ եղած է : Արագ նայուածք մը նետեցէք այն անձանց վրայ՝ որք եկած են նամակներ յանձնել թղթատունն . ահա հնարիչ մը՝ որ կ'առաջարկէ նամակաւ գրաւմատերի մը վաճառել գիւտը . ահա երիտասարդ բանաստեղծ մը՝ որ տպագրիչի հետ կը հաղորդակցի , ահա գիշերօթիկ աշակերտ մը՝ որ ծնողացի կ'իմացնէ իւր ուսումնական վիճակը , եւ ինչ , եւ ինչ :

Հո՛ն է ներդաշնակութիւնը . կարգը այս անկարգութեան մէջ է , և զի մարդուն ձեռքը ոչ ժպիւրի այլ համեստօրէն խառնուած է բնութեան դործօրը , ահոր կամացն ու քմացը հնազանդելով , և զի բնութիւնն է որ կը տիրապետէ : Գ. Ս. ՕՏԵԱՆ

Գեղեցկութեանց ընդարձակ համատեսիլ մ'է բնութիւնն :

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Թօշիւն , սերելի ձայն . — Մամուսայս , մամուլ պատճառ . — Կոճ , արմատ . — Բացալայր , բաց տեղ . — Կերկերսմայն , նուաղեալ ձայնով . — Անագեալ , մեծամայն . — Սօսափիւն , սերելի խօսք . — Շանք , կայմակ . — Լօռուս , մամուս . — Մղի , իջնել (ջրի) . — Վճիս , յսակ . — Դղիւն , ջրի ձայն հանել . — Մակ գալ , պսքիլ . — Ժպիւրի , յանդուգն .

Հոմանիշ անակաւնք . — Աղիողորմ , դժգոհ . — Անգութ , անողորմ , անագորոյն . — Արագաշարժ , փոյթ , Ժիւր . — Գեղեցիկ , չննաղ . — Գերի , ստրուկ . — Էգ , մատակ . — Լուրջ , ծանրաբարոյ . — Կարծ , հակերծ . — Հռչակաւոր , անուանի . — Մենակեաց , առանձնասեր . — Սոյոգ , ճմարիտ . — Տեղեակ , հմուտ , խելամուտ :

Բնրացք շարադրութեան . — Հոգմադացն . — Յաջորդաբար թուեցէք այն զանազան մասերն՝ որոցմէ բաղկացած է հոգմադացն . — Յետոյ նշանակեցէք թէ ի՞նչ բանի կը ծառայեն անոնք և ինչո՞ւ այսպէս զրուած են :

ՇՈՒՇԱՆՆ ԷՈՎՏԱՅ

(ՆՄԱՆՈՂԱՅԱՐ)

— «Ո՛ր կապուտակ շուշանդ: հովտացի, ինչի պիտի
թոնարհ բաժակէդ կիսաբաց
կը բուրբուրէ հոտ մ'անուշակ .

Սիրո՛ւն ծաղիկ, դայն ո՛ւստի առիւր դու: »

— « Մի փունջ կրակելու համար, այս առտու,

Մի կոյս քաղեց զիս, և մեխակ,

Յասմիկ ու վարդ և մանիշակ

Ընկերքս եղան անդ շարունակ:

Բոյրս — ոյլ: ուստի դաշն հասկըցար արդէն —

Առի մեխակէն, յասմիկէն, վարդէն: — »

— Ի միտ առէ՛ք թէ՛ մարդ կ'օգտի ամէն անգամ
Երբ կը ջանայ ընտրել իրեն լաւ բարեկամ:

ԱՂԵՔ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

(Շողեր ու ցօղեր)

Ա. Ռ. Ա. Ծ

Փընջին միջում ձընծաղիկը

Մառուռակի հոսք կ'առնու,

Լաւ ընկերաց մէջ մանկիկը

Օրինակին լաւը կ'առնու:

ԳԱՐԻԻԵԼ ԱՐՔԵՊԻՍ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան. — Օձն ու կայծոռիկը, (— 1111):

կայծոռիկ մ'հանգչէր պուրակին մէջ մութ .

Օձն յանկարծ խայթեց ճրճին լուսատու,

Որ գռչեց. — « Յանցանքս ի՞նչ էր, օձ անդուլթ . . . »

— Ընդ փայլէի՛ր դու . . . »

Ա. Գ. Փ

Ն Ի Ն Զ Մ Ա Ն Կ Ա Ն

Ո՛րչափ շնորհ և պարզութիւն սա ննջող մանկան
վերայ, իւր անդամներն որպիսի փափկութեամբ
հանգչած են: Երբ կը տեսնենք իւր ծոցէն ելնող թե-
թեւ շունչն, այն աստուածային ժպիտն որ գողցես
կը թափառի իւր կիսաբաց բերանոյն վերայ, այն բո-
լորի ոտներն որք դեռ չեն կոխած ի դետին, միթէ
չէ՞նք ըսեր թէ հրեշտակ մ'է սա՛ որ պարսպսեալ իւր
երկնասլաց թռիչէն՝ ինկած է այս որրանիս մէջ: Բա-
րեբաստի՛կ մանուկ, հանդարտիկ ննջէ՛ ողորահիւս ան-
կողնոյդ մէջ՝ մօրդ աչաց տակ, որ կը հսկեն քո շուրջ:
Մարդն ալ կը ննջէ, բայց, աւա՛ղ, նա կը տառապի
իւր քնոյն մէջ, տխուր պատկերներ կը տեսնէ, վասն
զի հոգին կը հսկէ՝ իւր բոլոր կիրքերովն զայն լկեղծ
համար: Երջանի՛կ մանուկ, դու երբ արթննաս, չպիտի
գտնես այն ձանձրոյթն ու հոգերն որ մեզ կ'սպասեն,
պիտի ժպտիս առ քո մայրն, և քո ժպիտ պիտի մոռ-
ցունէ նմա բոլոր իւր տաժանուններն, զքեզ պիտի
առնու իւր բազկաց մէջ, պիտի տայ քեզ թոթովէլ մի
քանի սիրուն բառեր, և դու խաղաղիկ պիտի սպասես
յառաջիկայ հանգստեան՝ զքեզ դիեցնող զրկաց մէջ:
Թարգմ. Ե. Տ.

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Ձախորդութեան մէջ մարդն յաւէս

Պէտք է կռուի բախտին հետ,

Քաջին համար լալն ի՞նչ օգուտ,

Քաջին համար վիտն է սուտ:

Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Բողոքի, կլոր. — Պարսաւեալ, յոգնած:
Հնրացք շարադրութեան. — Աւելորդապաշտութիւն. —
«Այնչափ բնական է մարդու հաւատալ թէ Աստուած մը կայ,
որ աւելի կ'ընտրէ սուտ աստուածներ պաշտել, քան թէ ամենեւին
անաստուած ըլլալ» Կ'ըսէ Կիկերոն: Եւ ահա այս պատճառաւ
այն ազգերն որ ճշմարիտ աստուածապաշտութեան լոյսը չը-
ստացին կամ չտեսնեցան՝ կուսպաշտութեան թանձր խաւարին մէջ
մնացին. և ինչպէս որ մէկը մուտք ու անծանօթ տեղ մը մնայ,
աչքին զանազան սլանդակ երեւոյթներ կը տեսնուին, այսպէս
ալ կուսպաշտութեան խաւարին մէջ մնացողները իրենց երեւակա-
յո թեանք յարմար անթիւ աւելորդապաշտութիւններ հնարեցին:
Ուրեմն քիստոնէի աւարտան է հաւտալ աւելորդապաշտութեանց:

ՈՒՍՈՒՄՆ

Կ'ուզե՞ս, մանուկն դու, անմեղիկ բերկրանք,

Կ'ուզես ունենալ ճշմարիտ հրճուանք,

Անբասիր հաճոյք, մարդկութեան յատուկ,

Անկապուտ, մնայուն և ոչ վաղանցուկ:

Կ'ուզե՞ս մեծութիւն փառք միանգամայն,
Պէտք է որ գլխոնաւ թէ ուսումն է այն:

Ուր որ չըկայ լոյս՝ չըկայ նաեւ կեանք.

Խաւար վայրաց մէջ չզգաս դու բերկրանք,

Ուր վայրն է խաւար՝ տխուր է հոգին,

Մարդն առանց ուսման՝ անհոգի մարմին.

Անշունչ մարմնոյն մէջ որդներ կը վխտան,

Անուտ հոգւոյ մէջ չար կիրքեր կ'եռան:

Ուսումըն կենաց գանձն է անբաւար,

Ուսումն ամենայն բարեաց է պատճառ.

Ուսումն Աստուծոյ լոյսն է երեսաց,

Մըշտաբուխ աղբիւր ճըշմարիտ փառաց.

Անուտ հոգին միշտ կ'ըլլայ անպատիւ,

Երբ ուսեալ լինիս մեծ ես ստուգիւ:

ՅԱԴԷՈՍ ԿԵՋԻԻՐԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Ամէն ինչ կը սորվուի, նոյն իսկ առաքինութիւնը:

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Անբասիր, անմեղադրելի. — Անկապուտ, ա-
պահով:

Հումանիշք. — Անմեղ, անպարտ, անբասիր. — Բերկ-
րանք, հրճուանք, խնդութիւն. — Փառք, շուք, չեղութիւն.

— Խաւար, մթին, մռայլ. — Տխուր, տրտում, թախծեալ. —

Անշունչ, անհոգի. — Գանձ, մեծութիւն. — Ստուգիւ, ճըշ-
մարտիւ, հաւաստեալ:

Ընթացք շարադրութեան . — Նամակ . — Մեր բարեկամը երկար ատենէ ի վեր նամակ չուղղեր մեզ : Կ'իմացնեմք անոր թէ փափաքելի է մեզ տեղեկութիւններ ստանալ միշտ իւր նկատմամբ : Ուրախութեամբ կ'աւետեմք թէ մենք համալսարանական ընթացքի կը հետեւինք հոս և հետզհետէ պիտի արժանանամք հաստատուն կրթութիւն մի առնուլ :

ԻՆՉՊԷՍ ՊԷՏՔ Է ԼԻՆԵԼ ԲԱՐԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՄԻ

1. Դու պիտի սիրես քու դպրոցդ , որովհետեւ այն փառաւոր տունն է , ուր կ'աշխատին զքեզ ուսեալ և պարկեշտ անձ մը ընել :

2. Պիտի սիրես ուսուցիչդ , որովհետեւ կը սիրէ զքեզ և կը յոգնի քեզ համար . եթէ նա խիստ է , քու օգտիդ համար է :

3. Պիտի սիրես ընկերներդ , պիտի լինի անոնց հետ անկեղծ և բարի , որպէս զի անոնք ալ քեզ հետ լինին անկեղծ և բարի :

4. Պիտի լինի ճշդապահ . Եթէ մէկը ուշ հասնի դասին , հետեւանքը գէշ է :

5. Մտիկ պիտի ընես ուշադիր և միշտ . գիտես թէ երբ դու կը խօսիս ընկերոջ մը հետ , ուսուցիչն չուսուցաներ այն բան՝ զոր դուն չգիտնալուդ համար վերջը պիտի ցախա :

6. Պիտի գիտնաս դասերդ և պիտի կատարես պարտքերդ կրցածիդ չափ լաւ , ուսանողի մը Զանքը պարզ բան մ'է . և մանկութենէ պարտիս յարգել այն բառն՝ որ է պարտք :

7. Հոգ պիտի տանիս տետրակներուդ . երբ առաջին էջերն մեկանոտ են և գէշ գրուած , հոգ չես տանիր միւսներն լաւ գրելու :

8. Հոգ պիտի տանիս գրքերուդ . գրքերդ կը բովանդակեն գիտութիւնը . պարտիս յարգել զգիտութիւն :

9. Պիտի պանծաս քու դպրոցիդ յաջողութեանց վրայ . պիտի ուրախանաս , երբ ընկերներդ քննութեան մէջ ընդունուին , և դուն իսկ պիտի ուզես բերել քու ուսուցչիդ՝ ուսմանց վկայագիրդ :

10. Երբ թողուս դպրոցը , յաւիտ պիտի սիրես զայն ու պիտի պահես սրտիդ մէջ ուսուցչիդ յարգելի յիշատակը :

Թարգմ.

Ա. Ռ. Ա. Ծ

Գէշ գործաւորք միշտ կը գանգատին իրենց գործի-
ներուն համար :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան . — Ողջոյն հրաժեշտի առ դըպրոցն :

Գ Ա Ր Ո Ւ Ն

Ո՛հ , ի՜նչ անոյշ և ի՜նչ պէտ զով

Առաւօտուց վիչես , հովի՛կ ,

Ծաղկանց վրայ գուրգուրալով

Եւ մազերուն կուսին փափկիկ ,

Բայց չես հովիկն իմ . . .
Դընա՛, անցի՛ր սըրտէս ի բաց :

Ո՛հ, ի՛նչ աղու և սըրտագին
Ծառոց մէջէն երգես, թռչնի՛կ,
Սիրոյ ժամերն ի յանտառին
Ըզմայլեցան ի քո ձայնիկ .

Բայց չես թռչնիկն իմ . . .
Դընա՛, երգէ սըրտէս ի բաց :

Ո՛հ, ի՛նչ միմունջ հանես վըտակ
Ականակիտ և հանդարտիկ,
Քու հայելոյդ մէջ անապակ
Նային զիրենք վարդն ու աղջիկ .
Բայց չես վըտակն իմ . . .
Դընա՛, հոսէ՛ սըրտէս ի բաց :

(Մատենագրութիւնք)

Մ. ՊԵՏԻԿՈՍԵԼԵԱՆ

Ա. Ռ. Ա. Ծ

Ուղեւորին՝ ի պանդոկէ չիք ինչ իւր .
Ապա զի՞նչ մեր . աշխարհս՝ պանդոկ, եւ մեք՝ ճիւր :

Յ. ՈՍԿԱՆ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Աղու, բաղր . — Անապա, յսակ :
Ընթացք շարադրութեան . — Արքնութիւն մտաց . — Շու-
շանիկ կը տանի արածիկ իւր կողմ ի դաշտ . — Անդնագործու-

թիւն կ'ընէ . — Շուշանիկ իւր գործը ազատօրէն կատարելու
համար կոմուն պարանը մէջքը կը կապէ : Մտաւաճառ Գրիգորին
սայլը նոյն պահուն կ'անցնի : Անոր շունը կոմուն ետեւէն կը վա-
զէ՝ որ փութով կը փախչի զարհուրած : Շուշանիկ ընդ քարը կ'ածի .
Գրիգոր պարանը կը կտրէ . խորհրդածութիւնք :

ՇՈՒԵՏԱՅԻ ԼՈՒՂՈՐԴԻ

Բայց Շուեթացիք չեն շատանար մտաւորական եւ
բարոյական կրթութեամբ միայն, այլ կուզեն որ երկ-
րին զաւակունք ըլլան միանգամայն չարքաշ և կտրիճ,
անոր համար մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն մարմնա-
կըրթանաց ամէն ճիւղերուն : Այս օրերս Ստոքհոլմ կը
գտնուի Անկլիացի մարմնամարդից ընկերութիւնն . ըս-
տոքհոլմի լուդորդաց ընկերութիւնն ուղեւոր վատիւ
մ'ընել Անգլիացի հիւրերուն, հրաւիրեց զանոնք՝ առ-
նոյս 15ին ի հանդէս այլ եւ այլ լոյսացողական կրթա-
նաց՝ ընկերութեան յատուկ աւագանին մէջ : Քառա-
կուսի աւագանին շուրջը շարուած էին աթոռք՝ հրաւի-
րելոց և իրենց ընտանեաց համար : Հանդէսն սկսաւ
զինուորական երաժշտութեամբ : Նախ և առաջ տասն-
ևհինգ պատանեակք նետուեցան ջութը և կերպ կերպ
ճարպիկ ու ճապունկ շարժմամբք և խաղերով զուարճա-
ցուցին զհանդիսականս . յետոյ ջրէն դուրս ելան եւ
իւրաքանչիւրին բաշխուեցաւ մէյմէկ քար՝ քսակի մէջ
կարուած . նշանն տրուելուն պէս տասնևհինգն մէկէն
նետեցին իրենց քսակներն ի խորս ջրոյն, և իրենք ալ
անմիջապէս նետուեցան յաւազանն և աներեւոյթ ե-
ղան . քանի մը մանրերկրորդ վերջը տասնևհինգ մա-

նուկ խորէջներն ջրէն վեր առին իրենց գլուխն և բազուկը՝ յաղթական կերպով՝ բարձրացնելով իւրաքանչիւրն իւր քսակը ի տես ամենեցուն։ Կարգն եկաւ երկտասարդաց։ Տասներկու երիտասարդք նախ ձեւացուցին ահագին աստղ մը ջրին երեսը՝ ճարտարութեամբ ընդխառնելով իրենց սրունքներն ու բազուկները․ այս մարմնեղէն աստղս հանդարտ հանդարտ կը յառաջանար ջրին երեսը ի հաճոյս հոսանաց․ յետոյ մէկ գծի վրայ տողուեցան՝ առաջինն պնդելով իւր ոտիւք երկրորդին գլուխը և այսպէս և այլք մի ըստ միով։ Հուսկ ապա ուղիղ գիծը վերածեցին ի բողբոսակ՝ պահելով միշտ նոյն դիրքը և հանդարտօրէն սահելով ի մկանունն ջրոյն․ հանդիսատեսք ջերմ ծափահարութեամբ յայտնեցին իրենց գոհութիւնը։ Յետ այնորիկ կեղծ ընկերմուժ մը ձեւացուցին․ երեք երիտասարդք մտան ըզգեստաւորեալ ի նաւակ մի, և իբր թէ ի գրծոսնս սկըսան թիավարել աւազանին մէջ․ յանկարծ չըջեցաւ նաւակն, և երեքն միանգամայն թօթափեցան ի ջուրս, անդէն եւ անդ հինգ լուղորդք դիմեցին յօգնութիւն ընկերներու, երկուքն ազատեցին զնաւակն, և այլք՝ երեք ընկերները․ ասոնցմէ մին՝ իբր թէ անհմուտ լողալու՝ կը քալիլէր, ոտիւք և ձեռքք կը առնապէս ցնէր իւր ազատարարը, և կը ջանար իրեն հետ մէկտեղ խօսեցնել նա ի խորս ջրոյն․ բայց սա անպէհեւ եւ անշիտ՝ մի ձեռամբ գրկելով ընկերաւորը և միւսով լող տալով հանեց զնա ողջ և առողջ ի ցամաք։ Երկտասարդներէն վերջը աւարտահասակ մարդիկ մտան ի հանդէս․ խաղերն աւելի դժուարին էին և լողալու արուեստին մէջ հնցած անձինք միայն կրնային գործադրել զայնս։ Ասոնց կտրճութիւնը գլխաւորապէս վտանգաւոր օտախններու մէջ երեւցաւ․ 15 մէթր

բարձրութենէ յիսնամեայ այր մը՝ ալեխառն հերօք և մօրուօք՝ երկտասարդական թեթեւութեամբ կը նետուէր ջրին մէջ, կընկղմէր և դուրս կ'ելնէր։ Յետ այնորիկ այլ ոմն նոյն բարձրութենէն կը նետուէր նմանապէս, բայց ջրոյն մէջ խնայէն առաջ օդոյն մէջ քանի մ'անգամ զիքիկով․ ոմն կը յարձակէր գլխիւնայր, ոմն ոտից վրայ, ոմն կողմնակի, ոմանք ալ երեք կամ չորս ի միասին՝ ողկուզօրէն իրարու կպած՝ կը նետուէին նոյն բարձրութենէն և ջրոյն մէջ կը զատուէին մէկ մէկէ։ Եին նաև ոմանք որ հագուած կը ցատքէին աւազանին մէջ, և մի առ մի կը մերկանային ի ջուրս իրենց զգեստը, ստրնակը, քաբասը, շապիկը, այնպէս դիւրութեամբ որպէս թէ աթոռի մը վրայ նստած կը հանուէին։ Երեք քառորդ տեւեց այս հետաքրքրական հանդէսս, որ փակեցաւ «Աստուած, կեցց՝ զթագուհին» Անգլիական ազգային երգով։

ՆՈՐԱՅՐ Ն. ԲԻԻՋԱՆԴԱՅԻ

Ա. Ռ. Ա. Ծ

Ամենայնի կը յաղթէ ժիր ջանք։

ՎԻՐԳԻԼ

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Քաւք . — Ճապոնի, կակուդ . — Ընդխառնել, միացնել . — Տղուիչ, արուիչ . — Մկանունք, ջուրց երես . — Անդէն եւ անդ, իսկոյն . — Թայրեղ, ազատելու աշխատիլ (աշխատել) . — Զիքիւն, գլխիվայր քաւալիլ (բռնել, բռնել) . — Ոտրնակ, ժիւ . — Տաբաս, անդրափութիւն :

Ընթացք շարադրութեան. — Նամակ . — Մեր ընկերու-
հին ծանր հիւանդութենէ մը աղատած է . կը շնորհաւորեմք նո-
րա ապաքինումը և կը հրաւիրեմք զնա՝ որ այս տարի գիւղագնա-
ցութեան ատեն մեր մօտ գայ , որպէս զի ի միասին ուրախանանք :

Ի Մ Մ Ա Հ Ը

Եթէ տըժգոյն մահու հրեշտակ
Անհուն ժպտով մ'իջնէ իմ դէմ...
Շոգիանան ցաւքս ու հոգիս ,
Գիտցէք որ դեռ կենդանի եմ :

Եթէ սընարըս՝ իմ տիպար
Մոմ մը վրսիս ու մահադէմ
Ո՛հ , նըշուլէ ցուրտ ճառագայթ ,
Գիտցէք որ դեռ կենդանի եմ :

Եթէ ճակտովս արսուրագոծ
Զիս պատանի մէջ ցուրտ զերդ վէմ
Փաթթեն , դընեն սեւ դադաղը ,
Գիտցէք որ դեռ կենդանի եմ :

Եթէ հնչէ տխուր կոշնակ՝
Թրթռուն ծիծաղն մահու դըժխեմ ,
Դադաղս առնէ իւր յամբը քայլ ,
Գիտցէք որ դեռ կենդանի եմ :

Եթէ մարդիկն այն մահերգակ՝
Որք սեւ ունին եւ խոժոռ դէմ՝
Համարփոեն խունկ ու աղօթք ,
Գիտցէք որ դեռ կենդանի եմ :

Թէ յարգարեն իմ հողակոյտ ,
Եւ հեծեծմամբ ու սըգալէն
Իմ սիրելիքը բաժնուլն ,
Գիտցէք որ միշտ կենդանի եմ :
Իսկ աննըշան եթէ մընայ
Ներկի մէկ խորշն հողակոյտն իմ ,
Եւ յիշատակս ալ թառամի ,
Մ'հ , այն ատեն ես կը մեռնիմ . . . :

Պ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Շոգիանայ , եղի րլլալ . — Վսիս , բարակ . —
Մահադէմ , մահուան նման . — Արսուրագոծ , արսաւալից . —
Զերդ , նման . — Դիխեմ , գէշ . — Յամբ , կամաց . — Համա-
սըփոն , ծաւալել .

Ընթացք շարադրութեան . — Հետեւեալ նիւթերէն մին
ընտրելի շարադրութիւն . — Աղբատ հանձարեղ պատանին . —
Յիշատակ . — Մահ բանաստեղծին . — Մտածութիւնք մահ-
ուան ժամու . — Վերջին օրը . — Մահամերձ բանաստեղծը .

ԿԻՆՆ՝ ԿՐԹԱՍԷՐ

Նրբ տանտիկինն ուսեալ և կիրթ անձ մ'է , իր
պաշտօնը կուրօրէն , իբրեւ բռնապետիկ սովորութիւն
կամ բուռն հարկ մը չկատարեր , այլ գիտակցութեամբ
կը համակերպի իր վիճակին և յօժարակամ կ'ընէ , ինչ որ
բնական ու նուիրական պարտաւորութիւն մը կը նը-
կատէ : Այս գիտակցութեամբ իր վստահութիւնն ու
յարգը կ'աւելնայ , նոյնպէս կ'զգայ իր կարեւորութիւ-
նը , կը դիւրանան իւր գործերն և օրինաւոր ուղղու-

թիւն մը կ'ստանան; Բնագղը չլինի իր առաջնորդը և ոչ երկիւղն ու աւանդութիւնն, այլ հաստատուն սկզբունք, լաւ ու գործնական հրահանգք, որով կը տնօրինէ տնային ամէն գործ և կը հսկէ իր գաւազներուն դաստիարակութեան վրայ, ուղղելով անոնք ևս որ իր խորհուրդներուն կարօտ են: Խոհուն կինն իր ամուսնոյն գործերու վիճակին հմուտ և խորհրդակից լինելով՝ երբ կը տեսնէ որ նա դժուարութեան մէջ է, կը յաջողի անոր ուղիղ ու արդար խորհուրդ մը, միջոց մը հաղորդել, քաջալերել զանի և մխիթարել ձախորդութեան, վհատութեան կամ յուսահատութեան ժամերու մէջ: Այս սփոփանքն իբրեւ անգին սպեղանի ստէպ կը դարմանեն տնային ու շուկայական վիշտ ու նեղութիւն: Եթէ պարզ կրթութենէ զատ՝ տանտիկինն ունենայ նաև զանազան պատմական և բնագիտական ուսմունք, եթէ գիտնայ քիչ շատ գեղարուեստ, այն ժամանակ իր անձին և ընտանեաց օգտակար կը լինի, պարապոյ ժամերը զանազան մոռուոր դրօսանքով, ընթերցանութեամբ, դժագրութեամբ, երաժշտութեամբ կրնայ անցնել և զբաղեցնել իր գաւազներն ու ամուսինն: Եթէ այդ զուարճութիւնները տնական յարկին ներքեւ չգտնեն, թերեւս սնոտի և երբեմն վնասաբեր խաղերով և իրերով ժամանակ կ'անցընեն, մանաւանդ երեկոյեան ժամերն, իրենց ստակն ու առողջութիւնը վրայ տալով: Տանտիկինն իր կրթութեամբ և նուրբ ճաշակով տունը տեսակ մը ախորժի մարդարան կրնայ դարձնել և այսպէս ամենուն սէրն ու համարումը գրաւելով՝ միութեան և ընտանեակութեան կապերը սեղմել:

(Առտնին ամուսնութիւն)

Մ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆԳ

Մանկան մը ապագայն իւր մօր գործն է միշտ:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Քառք. — Սպեղանի, սպիի դեղ (Գէլ) . — Նուրբ, փափուկ:

Ընթացի շարադրութեան. — Հետեւեալներէն մին ընտրեցէք ի շարադրութիւն. — Արօք և սուր. — Գիւղական և քաղաքական կենսք. — Ինչու կը սիրեմք մեր ծնողքն. — Լաւ է իմ անշուք հիւզակ, քան այլոց պալատ. — Վերջալոյս. — Իցիւ թէ միշտ մանուկ մնայի. — Գերկայն և ազադայն:

ԱՂԱՍ ՄԱՆՈՒՆ

Ես թշուառ որբ մ'եմ անտէր,
Թափառական եւ տըխուր.
Իմ կենաց շուրջն է պատեր.
Մի մթնոլորտ մնայլ ու լռու:
Վշտաշարչար երերիմ
Եւ տատանի հոգի իմ
Ընդմէջ կենաց և մահուան.
Իմ ցերեկներ գիշերաց
Շըփոթ իմն են խառնըւած,
Եւ բնաւ չիք իմ օրեւան:

Երբ դեռ այնչափ փոքր էի,
Որ հազիւ թէ տասըն բառ
Հասկանալ ես կարէի,

Օր մ'ըսաւ ինձ իմ հէք մայր .

« Հայրըդ մեռաւ , հիւանդ եմ ,

Ընդհուպ հոգիս աւանդեմ

Պիտի և ես , իմ որդեակ ,

Բիւր ցաւերով խոշտանդիմ ,

Երբ մտածեմ թէ՛ երբ մեռնիմ ,

Ի՞նչ պիտ' ըլլայ քո վիճակ :

Եւ ահա մի սուաւօտ

Միայն էի յաշխարհի .

Յուրա էր օդը և՛ անձրեւոտ .

Այն օրն ամբողջ ողբացի :

Զիս տեսնողներ զըթային ,

Բայց նոքա ալ խեղճ էին .

Եւ ըսին ինձ վերջապէս . —

« Ունինք մեք մեր զաւակներ՝

Զոր դժուար է պահպանել ,

Մուրա՛ որ հացըդ գտնես : »

Եւ ես մուրիկն եմ թըշուառ ,

Եւ ես մուրիկն եմ տրտուռ ,

Արեգ չէ ինձ լուսավառ ,

Եւ իմ սուգն է անպատում :

Յաճախ տեսնեմ որ անցնին

Հասակակից ինձ մանկտին ,

Եւ արտասուեմ դառնութեամբ .

Դժոխք թըւի ինձ աշխարհ ,

Զոր բանտարկեալս տխրաբար

Դիտեմ ընդ ծուխ և ընդ ամպ :

(Յաւգման ժամեր)

Յ. ՍԵՔԵԱՆ

ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏԵՐԱՒ

Նկարագրել սոյն տեսարանն :

Յայ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Վեհանձնութիւնը կը կայանայ զանձն իսկ զրկել՝
այլոց տալու համար :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Վշտաբար, վշտն չարչարուած . — Տառակի,
երեւալ . — Օրեւան, բնակարան . — Ընդհուպ, քիչ տեսնէն . —
Մուրիկ, մուրացկան . — Արեգ, արեւ . — Անպատու, ան-
պատեղի :

Անտառի յոգնակիք . — Մանկտի, ոսկրտի . — Աւագա-
նի, զանգականի . — Արտորայ, կալորայ . — Որեւր . — Շըն-
եար, շնուի :

Ընթացք շարադրութեան . — Գրաւորութիւն . — Հայրն
Թագոս ծեր է և տկար . կը մուրայ . (իւր խրճիթը, ցնցոտիքը,
պարկը) . — Տիկին Նարդիկ, հարուստ վարձակալուհի, դժկա-
մակութեամբ կուտայ նմա մեծ կտոր մը հացի (բսէք, ի՞նչպէս
կը կատարուի տեսարանը) . — Բարդաւանցէք ոչ հարուստ տիկին
Աննայի մարդասիրական ընդունելութիւնը : (Նա կը նստեցնէ հայր
Թագոսը, կը խօսի անոր հետ, կուտայ անոր կակուծ) . — Քաղ-
ցըր տպաւորութիւն Հայր Թագոսի :

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Մանկութիւնը ոչ միայն աղամանդ մ'է, զոր յըզ-
կէլ հարկ է, այլ նաեւ փափուկ տունի մ'է կարօտ մը-
շակութեան : Ինչպէս մատուալ որթի մը ճիւղ, մանկի-
կին բուխ սիրտը իւր շուրջը գտնուողաց հետ կը կապ-
ուի . ամենուրեք իւր տկարութեան նեցուկ կը փնտը-
ուէ, և թեւերը բաց՝ վտառակութեամբ կը դիմէ անոնց՝
որք իրեն կը մերձենան :

Ծնողաց պարտքն է ուղղել մանկանց սրտին նորա-

ծին զգացումներն, և այս է հիմն ընտանեկան դաս-
տիարակութեան: Երանի՛ր այն հօր՝ որ իւր բազկաց
մէջ կը գրկէ իւր զաւակը, որ իւր կրծին վրայ կը
տաքցնէ զնա, կը հսկէ գլխէր ցրեւել նորա քով և ե-
ւանդուան աղօթիւք կ'օրհնէ զնա: Մանկութիւնը՝ ան-
մեղութեան և երկնային գթութեան դրոշմն կը կրէ,
մանկութիւնը սիրոյ և ներողութեան համբոյր մ'է:

Մանուկը մեր տան հանապազօրեայ և օրհնեալ հացն է, մեր բնակարանին պաշտպանն է: Միթէ բանաստեղծք միայն կարող են ըմբռնել թէ ի՞նչ խորհրդագաւոր ոյժ և ի՞նչ շնորհաց հոսանքներ կան մանկանց ընկերակցութեան մէջ: Այս անմեղ արարածներուն մերձենալու համար միթէ պէ՞տք է սուրբ կամ բանաստեղծ լինել: Որքոցք պանդուխտներու և ամէն աղքաց մոգերու օթեւանն եղած է միշտ. անմեղի մը ծնունդն նկատած են միշտ իբրեւ երկնային լոյս: Մանկանց երկնքէն իջնալը տեսնելով, կը յուսանք մենք ալ յերկինս բարձրանալ:

Դաստիարակեմք զանոնք, հայրական սրտէն բռն խած պայծառ ջրով նոցա ծարաւն յագեցնեմք: Զանամք որ նոցա հոգին բարեկամութեան, գըթութեան և ուրախութեան: Համոզեմք զիրենք թէ առաքինութիւնը ո՛չ ստուեր մ'է, և ոչ երջանկութիւնը ցնորք մը: Աշխատեմք այս տկար էակաց լուծը քաղցր և բեռը թեթեւ ընել: Այսպէս պատրաստեալ մեր տղայք պիտի մտնեն յասպարէզ կենաց, ոչ նախանձելով իբրեւ ոխերիմ ուրիշ երջանկութեան վրայ, այլ պաշտպանելով իբրեւ հաւատարիմ պահապան՝ հայրենական բնակարանը և որոցիկ խաղաղութիւնը:

Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Մանկուհի ոչ անցեալ ունիւն է ոչ ապագայ, ինչ որ գրեթէ մեզ համար իսկ այնպէս է, զի զայնուհի եւեթ կր վայելեն նոքա :

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բաւժ . — Ոխերխիւ , քեցաւի . — Որրոց , որորան :

Ընթացքը շարադրուքեան . — Երջանկութիւն (Պ. Կապուստին) . — Երջանկութիւնն զնտակ մի է՝ ոյր ետեւէն կ'ընթա-
նամբ ցորչափ կը թաւայի նա , եւ մեր ոտիւք կը մղեմք զայն՝ երբ
նա կանգ կ'առնու : Բարիններն եւ չարեր հաւատարապէս զհետ կը
կըթին երջանկութեան , բայց առաջիններն միայն կը հասնին
յայն : — Մարդ չէ կարող երջանիկ լինել՝ բայց միայն զայլոց եր-
ջանկութիւնն գործելով : — Երջանկութիւն գործելու լաւագոյն
պայմանն է՝ յարմարիլ ժամանակին ինչպէս որ գայ հասնի , մար-
դոց՝ ինչպէս որ են , եւ միաբան լինել ընդ անձին :

U.S. NO 6746-4

Միայն անդամ մը մանկութեանդ կը ծիծաղի
Անուշադէմն այն դարուն, — և այլ ոչ երբեք.
Հըսարտ քու սիրտդ ալ միանգամ կը բաբախի
Առոյգ տիոցդ վառած սիրովն, — և այլ ոչ երբեք.
Բիւր վըտանդաց մէջ անվեհեր ես յաղթող
Մինչև ըլլաս ծեր մ'ալեւոր, — և այլ ոչ երբեք.
Միշտ կը զարնէ սիրտն ալ՝ ուրախ թէ դողդող,
Մինչեւ օր մ'այլ կը խորտակի, — և այլ ոչ երբեք:
(Հանդէս Ամսօրեայ)

Թարգմ. Հ. Յ. Տ.

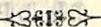
ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Մարդոյս օրերն նման են խոտի, իւր ծաղիկն հանգունասիպ է դառաց ծաղկին. շուրջ մի կ'անցնի, ծաղիկն կ'ընկնի, եւ երկիրն որ կը կրէր զայն՝ այլ եւս չհանաչեր զնա :

ՍԱՂՄՈՍ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան. — Կեանք մարդոյ. — Իմաստուն որ կը սահմանէ թէ ուղեւոր մ'է մարդ՝ որ ընդարձակ աշխատին մէջէն կ'երթայ, եւ ահա կատարի զազան մը զանի կը հալածէ. մարդը կը փախչի, եւ ուր ուրեմն կը հասնի անդունդի մ'եզը, ուր կը բարձրանար թղենի մը. մեր ուղեւորը վերահաս մահէ ազատելու համար կ'եղէ ծառին վրայ, բայց սարսափմամբ կը տեսնէ անդունդին խորը վիշապ մը որ բերանաբաց կ'սպասէ այս նոր որսին. նոյնպէս կը տեսնէ երկու մկներ՝ որ ծառոյն արմատը կը կրծեն : Այսպէս մօտալուտ մահուան խաղալիկ եւ սակայն անփոյթ՝ մարդը ծառոյն թուղերն կուտէ :

ՅԱՐԱՏԵԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Աշխարհի մէջ, ուր լի են ցաւ եւ դաւ, ուր անձնիւր քայլ ունի իւր խոչ եւ ուր անհուն վտանգներ կ'սպառնան կեանքին, մարդկութիւնը մի գէշը ունի որով կարենայ զինք պաշտպանել ամէն յարձակումի դէմ. — յարատեւ աշխատանքն է դա : Այդ գէշքով սպառազինուած մարդերն յառաջ կը դիմեն անընդհատ, աներկիւղ կը մտնեն ամէն փշալից ուղւոյ մէջ, կը խորասուզին ամէն անդունդի մէջ, կը քննեն ամէն

գաղտնիք, կը կրկտեն ամէն հորիզոն, ոչ ուրեք կը կասին եւ կը վերանան միշտ դէպ ի քացարձակն . . . :

Յարատեւ աշխատանքն աղբիւր հանդիսացաւ ամէն բարեաց : Դա հոխացուց նիւթական եւ բարոյական աշխարհներն, եւ հրաշակեցներ ստեղծեց. դա մարդկային սեռն ազատեց նուաստութեան շղթաներէ, աշխարհն վերահաստատեց իւր պատուանդանի վրայ, եւ այսպէս ապահովեց մեզ մի լուսասփիւռ ապագայ : Ուրեմն արդար է հռչակել թէ կեանքի գլխաւոր պայմանն է դա եւ խարխիս յառաջադիմական : Երբ մի ակնարկ ձգեմք մեր շուրջ, կը համոզուիմք իսկոյն թէ բոլորով ամէն բան նոր երեւոյթ կ'առնու . . . :

Հանճարն իսկ, առանց յարատեւ աշխատանքի, կը վհատի եւ կը մեռնի, զերդ ծաղիկ որ կը թառամի անցող եւ անարեւ : Հանճարն կ'ստեղծէ, այլ դա չէ բաւ, զի հարկ է արդիւնաւորել այդ ստեղծումը, հարկ է մարդկային կեանքի մէջ ներմուծել զայն. այս գործի առջեւ պէտք է որ մարդ աշխատանքի սէր ունենայ, կորով ունենայ, անյողոզող կամք ունենայ, զի յաջողութեան գաղտնիքն դոցա մէջ կ'ամփոփուի :

Ահ, գիտե՛ք զայն, թէ ամէն էակ ունենար այն յարատեւութիւն որով մեծ մարդերն անմահացան, քաղաքակրթիչ գործն ի յանգ ածուած պիտի լինէր արդէն եւ մարդկութիւնն, իւր փառաց զեհիքիւն վրայ, պիտի պանծար յաղթական. այլ, աւա՛ղ, որ քիչեր կըրցան դէմ դնել բախտի հարուածներուն եւ քիչեր, հետեւապէս, յաջողեցան իրենց հանճար օգտակար ընել մարդկային ազգին :

Երբ մարդ կարդայ այն անմահ հանճարներու կենսագրութիւնն, որք գիւտեր ըրած են, եւ իմաստասիրէ

: Դիմարք միլլարսում:

ՀԲԱՆՏ ԱՄՍՏՈՒՐ

ԱՇխատութեան սիրելի պատկերներն են առողջութիւն ,
մտքի զօրութիւն , սրտի անդորրութիւն :

ԵՄ.ՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Գլխաւոր միջոցն ըլլալ, ի թիւս զմեռածք + Դիմողալիւնքն
 , ինչ ծաղկաւորն զմեռելն — , լաւ փառանքն ահա . ի զուարթ
 առջիկն — , փառ ճիշտաբան զառ ճիշտն՝ ծառքն զմեռելն
 միտով զլլալն — , փառ ընդ առ միմիկալս լազարն զմեռելն
 — , ճիշտիւնն զմի զմեռ զառնքն , զգրն ընդն , ծաղր զմեռ լազար
 քանն զմի ծառքով ճիշտիւն փառաւորս ծառք զլլալն , միտքիւն .
 — , լաւորոցքն զմեռն ճիշտալիւն . ի — , զմեռն ի իմեռն միտալիւն .
 ծառքս զմեռն ճիշտն , զուարթս առնելն զլլալն ճիշտն .
 , զմեռ քառանգն զմի զմեռ լազարն

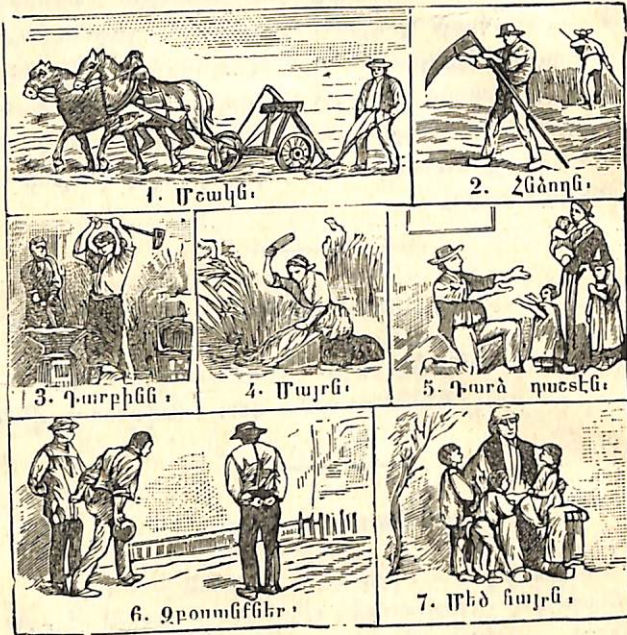
Ելած . — *Ձեկիր* , զագաթապակէ .
Ռազգրբայի . — *Հեկի* , — Երկրագործական գործիք . —
 Կրէր . բրէշ . գաւազան . երկմասնի . լծի . լողբար . հողաբիր .
 հասող . մարկեղ . տափան . տրմուշ . ցաքան . քաղաշան գործի .
 քարհատ .

Քարհատ :
Ընթացք շարադրութեան . — Աշխատութիւնն ավելնէն շա-
հաւոր գրամագլուխն է . — Զանձրոյթն ծուլութեան միջոցաւ մը-
տաւ յաշխարհ . — Դրամը բախի ծառայ մը եւ չորս տէր մ'է . —

Երկրագործն եւ իւր որդիք : — Աշխատութիւնն միակ ճշմարիտ
ազնուականութիւնն է :

ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏԱՆԵՐԱՒ

Դառնային կեանք :

Տեղեկութիւնք. — Գետինը պինդ է, բայց մշակին բազում
զօրաւոր է. ահա կ'աշխատի նա : — 2 Յորենք հասունցած են,
հասկերը կ'իյնան հնձողին սուր մանգաղին տակ : — 3. Երկա-
թը ձեւի կուգայ դաբիչին մուրճին տակ : — 4 Մայրը խոտին
վրայ ծունդ դրած, ջրոյն եզրը, կտաւը աւելի կը ճերմկցնէ : —
5. Երեկոյն, հայրը օրուան աշխատութենէն յոգնած կը հանգ-
չի՝ վերստին տեսնելով իրենները : — 6. Կիւրակները կ'զբօսնուն : —
7. Մեծ հայրը թեպէտ աւելոր, սակայն նորէն կեանք առած
կ'զգայ զինք իւր թոռանց մէջ :

ՀՈՒՆՁՔ

Ծագէ արշալոյս՝ վարդ կապած ճակտին,
եւ եկեղեցւոյն կոչնակ հնչէ հաւս.
Մանկիւնք, օն, աղկիւնք, շուտ ելէ՛ք յօտին.
Ժամ է հնձելու, վաղեցէ՛ք ի դաշտ,
Ծագէ արշալոյս՝ վարդ կապած ճակտին :

Ձեփիւռ հունձքերուն բարեւ տայ վերջին,
Շողան մանգաղներ... թողլով իրենց բոյն
Արտուտին ձագեր սրտաւոր փախչին.
Իսկ բարդ բարդ դիզուին հատկեր ոսկեգոյն,
Ձեփիւռ հունձքերուն համբոյր տայ վերջին :

Երբ յետին նշոյլ արձակէ արեւ,
Արտը նմանի արեւմտի ծովուն.
Կապոցներ շարեն կառքերուն վերեւ
Որք նուշելով կը դառնան ի տուն՝
Երբ յետին նշոյլ արձակէ արեւ :

Եւ երգք օրհնութեանց դողդեմ զայն,
Հաց՝ քրտամբ շահած ո՛րքան է համեղ.
Առատ ցորենով լցան համբարներ,
Պար բռնած կայսրեն մանուկներ անմեղ,
Եւ երգք օրհնութեանց դղրդեն զայն :

(Լոյս եւ Ստուերք)

Մ. ԱՃԻՄԵԱՆ

Ա Ռ Ա Մ

Թէ շահիս արդար,
Վայելես յերկար:

Տ. Գ. ՍԵԻՆԱՆ

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Քառք . — Հաշ, կամաց . — Ursus արնի, յուզեալ . — Բարդ քարդ, դէզ դէզ . — Այեծուի, մրկեալ . — ձոնէն, անուի ձայն հանելն . — Դորդէ, քակնուվրայ ընել . — Այեր, օդ . — Համբար, քեմարան . — Կայտել, ցարկել:

Վերոգրեալ ոտանաւորն արձակի վերածել ընդլայմամբ:

Պիւտ . — Զեկա, ճակատաբաց, ճակատամարտ . — Հունձք, հնձել, հնձող . — Վարդ, վարդագեղ, վարդայտ, վարդապատ . — Փախուտ, փախել, փախտեալ, փախըտական . — Նշըլ, նշուլագեղ, նշողել . — Երգ, երգասաց, երգարան, երգեցիկ, երգիծն, երգել:

Ընթացք շարադրութեան . — Եղանակ հնձող:

ԵՐԿԱՅՆԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ ԶՈՒՐԸ

Արքայն Սողոմոն կը դանդաղէր օր մը կենաց կարճութեանն համար: — «Ի՞նչ օգուտ է, կ'ըսէր նա, իմաստութիւնը զոր Աստուած շնորհած է ինձ, որովհետեւ չեմ կարող անոր պտուղը քաղել: Օրերուս մեծագոյն մասն անցուցի իմաստութիւն ստանալու համար. և, այժմ երբ կը սկսիմ օգտիլ փորձառութենէն, ահա կը դանդաղեմ յեզր շիրմիս: Ի՞նչ է մարդկեղէն ի-

մաստութիւնը, եթէ ոչ ծաղիկ վաղարարեալ: Չեւ բացած իւր բաժակն կը ծլի, կը բողբոջի. և, երբ կը փթթի, կը կորնչի փայլն. կը թօշնի, կը թառամի առանց վայելելու իւր պտուղները»:

Այն ինչ տրտմութեամբ այսպէս կը խօսէր, աչերն վեր վերցուց և տեսաւ որ հրեշտակ մը կ'իջնէ շափիղեայ բաժակ մ'ի ձեռին: «Սողոմոն, ըսաւ ծառայն Աստուծոյ, կուգամ Յաւիտենականին կողմանէ: Նա լսեց քո դանդաղան, և ինձ յանձնեց բերել քեզ երկայնակեցութեան ջուրը: Եթէ խմես այս ջուրը, պիտի լինիս անմահ և պիտի վայելես մշտափթիթ երիտասարդութիւն. բայց երբ չխմես զայն, պիտի երթաս այն ճանապարհէն, երբ հասնի ժամ օրհասիդ, ընդ որ կ'երթան համայն արարածք: Յաւիտենականն քեզ կը թողու ընտրել. ըրէ՛ ինչ որ հաճոյ է քեզ:»

Հրեշտակը դուռ բաժակը արքային ոտից առջեւ, և աներեւոյթ եղաւ: Սողոմոն կը վարանէր ի՛նչ ընել: Կոչեց իւր պաշտօնեայներն և խորհուրդ հարցուց նոցա: Միաձայն հաւանութեամբ նոքա խորհուրդ տուին արքային՝ որ անմահութիւնը ընտրէ: Այլ իմաստնադոյնն ի նոցանէ էր բացակայ. արքայն սպասեց նորա գալտեան, եւ առաջարկեց նմա ինչ որ նիւթ էր խնդրոյ:

«Մե՛ծդ արքայ, ըսաւ իմաստուն պաշտօնեայն, այս երկայնակեցութեան ջուրն քե՛զ համար է միայն, թէ կարես այլոց ալ արբուցանել:

— Ամենակալն, պատասխանեց Սողոմոն, ինձ միայն պարգեւեց այս շնորհն:

— Յայնժամ, կրկնեց պաշտօնեայն, պիտի տեսնես մի զմիոյ կնի կենազգաւ իյնալն քո որդւոց, քո բարեկամաց, քո սիրեալագոյն կանանց. նման ծառոյ՝ որոյ

գեղեցկագոյն պտուղներն ամէն տարի կը կոտորուէն, պիտի արտասուեն ամէն տարի, ամէն ամիս, ամէն օր սրտիդ սիրելի առարկաներէն միոյն վրայ: Ի՞նչ հրապոյր կարէ ունենալ անմահութիւն մը որում հաղորդէ մասնակից են սուգ և քախիծ անվախճան: Եթէ ամէն ինչ զոր կը սիրես չէ անմահ իբրեւ գրեզ, քո անմահութիւնը տանջանք մ'է յաւիտենական:

— Ճշմարիտ կը խօսիս, կրկնեց արքայն, գանգատըս անխորհուրդ էր և անհիմն: Իմաստուն մը որ դատապարտուած լինէր մնալ յաւիտայս թշուառութեանց հովտին մէջ, առանց յուսալու վախճանի մը, ամենէն թշուառ մարդը պիտի լինէր իւր կենաց մէջ:

«Տէ՛ր, ներէ՛՛ք ծառային եթէ անարգեց գրեզ իւր գործերովն. ի քեզ միայն կը դտնուին խնայողութիւն և հանճար, որովք ամենայն ինչ կը կարգես և կը յարդարես, և մահկանացուաց պարտ է միայն սքանչանալ գործոցդ վրայ:»

(Ծաղիկ մտնկանց)

(Թ. 1.)

Մ. ԱՍՔԱՆԱՋ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Մարդիկ չեն հասկնար կենաց մասեանն մինչեւ չդարձունեն բազմաքիւ քերքեր, բայց այն ասեմն այլ եւս ժամանակ չմնար վերձանելու:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Վաղարարշապ, ռուս բռնակ. — Շահիդեայ, շափիւղայէ. — Մի զմիոյ կնի, ետեւ ետեւ, — Կենդանալ,

մեռած. — Թախիծ, սուգ, սրտախիւս. — Կարգել, սնորհել:

Ընթացք շարադրութեան. — Անուանդ տարեդարձ. զուարթ չպիտի ըլլայ բացակայութեանդ պատճառաւ. — Քեզ կը հետեւինք մտածմամբ քաղաքէ քաղաք. — Վաղը քու բացակայութիւնդ զմեզ սովորականէն աւելի տխուր պիտի ընէ. — (Վերջացուցէք նամակն մաղթելով ձեր հօր երջանիկ տարի):

ԿԱՓՐԵՐՈՒ ԱՌԱՍՊԵԼԸ

Աստուածըն Կափրաց Ունքուլոնքուլու

Գետնաուիւծի մը տըւաւ հըրաման

Մարդկային ազգին պատգամ տանելու

Ըսելով՝ «Պիտի չմեռնիք յաւիտեան»:

Մակայն Գետնաուիւծն յամրաքայլ կ'երթար

Ի ճանապարհին ըզբօսնլով յերկար.

Ու նոյն միջոցին Ունքուլոնքուլու

Ժամանակ զըտաւ միտքը փոխելու.

Ղըրկեց գորշագոյն մողէս մ'առ մարդիկ,

Ըսելու համար թէ՛ «Պիտի մեռնիք»:

Այս երկրորդ բանքերն կատարեց զիւր գեր.

Եւ երբ Գետնաուիւծն ուշ առեւ հասաւ,

Արդէն խկ վըճիռն այն աղետարեր

Ընդունած՝ մարդիկ մեռնէին տակաւ:

Վասն այնորիկ այս անասունը կըրկին

Ատելի են միշտ Կափրերու ազգին.

Մին՝ զի զաւեալսն տըւաւ չա՛տ ուշ,

Միւսըն՝ զի արագ հաղորդեց ըզգոյժ:

ԵՂԻՇԷ Ծ. Վ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ՉԻՆԱԿԱՆ ԱՌԱՄ

Հագիւ մտուկն կ'սկսի ընթանալ ընդոս : արդէն իսկ հանապարհն կարի անձուկ է իւրեան համար :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Բանքեր , լրասար :

Բառգրոյնք . — Անուանք մի քանի կենդանեաց ձագերու . — Զագ (թռչնոց) . կորիւն (գաղանաց) . արբոր (աքաղաղի) . ուլ , ամիկ (այծու) . թոժիւն (արջու) . գաւաղ (բաղէի) . գայլակորիւն (գայլու) . եղնորթ (եղնիկի) . կողուն (ուղտու) . — Իժակորիւն (իժի) . յաւանակ (իշու) . խոչկոր (խոչի) . որթ (կովու) . վառեակ (հաւու) . մորուկ (ծիւու) . կորիւն , սկնդուկ (շան) . գառն , որոջ , բուծ (ոչխարի) :

Ընթացք շարադրութեան . — Միդասայ իղձը . — Բաքոս իւր արքանեակներով եկած էր ի փոխագիւ : Իւր դաստիարակը , Ծերունին Սիդենոս կանգ կ'առնու մի աղբեր քով՝ ուր Միդաս , փոխագիւյ թագաւորն , գինի լեցնել տուած էր՝ զնա յանկուցանելու համար : Սիդենոս ա'յնքան կը խմէ որ թմրած գետին կ'իյնայ , եւ հովիւներ կը տանին զնա Միդասայ արքունիքն : Տասնօրեայ խնջոյք ի պատիւ Սիդենոսի , եւ յետոյ թագաւորն կը տանի զնա ի Լիւգիա յանձնել Բաքոսի : Սա , երախտագէտ , կուզէ արքային որ եւ է իղձն կատարել . արքայն կը խնդրէ որ ամէն ինչ որում հպի , յոսկի փոխարկի . կ'ընդունուի խնդրուածքը :

Կ'անցնի անտառէ , արտերէ , ամէն ինչ ոսկի կըլլայ . կուգայ յիւր տուն , դրուք , կահք . . . ոսկի :

Միդաս կ'արթընայ , սեղանը , ուր ամէն ինչ յոսկի կը փոխուի : Յուսահատ , կը խնդրէ Բաքոսէն յետո առնուլ այդ պարգեւ : Բաքոս կ'ընդունի , կը հրամայէ նմա երթալ լոգանալ Պագստու գետոյն մէջ , որ յայնմհետէ կը թաւալէ խիճ եւ աւաղ ոսկի :

ՀԱՐԱՆԻՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏՆԵՐԱՒ

Քու մայրդ :

1. Նա զեղ մեծցուց

4. Աւստէ՛ անոր համար :

2. Զեղ խնամեց

5. Խնամէ՛ զայն :

3. Աւստեցաւ եղ հմր :

6. Միտ պատէ՛ զանի :

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ՍԷՐ

Երբ որդին մեռնի՝ հայրը կուլայ ծանրաբախիծ . այլ ժամանակը անոր այս ցաւը միւս ցաւերէն աւելի չյարգէր , բայց տարիներով ետքը նայէ՛ մօր սիրտը՝ դեռ նոյն վէրքն արիւնահոս է : Արարչագործութեան մէջ այն սիրոյն նմանող բան մը չկայ . մէկ վայրկեանի մէջ կը ծնանի սուրբ՝ անհուն՝ աննուաճ . այնչափ բուռն որ զայն չգիտցողը կը տանի անդր քան զնիւթական բնութիւն , որ ցաւն իրեն հեշտութիւն կերեցնէ , զրկումը՝ վայելք , և այս ոչ թէ դիպուածով անցողական իմն՝ այլ անդուլ՝ անյեղի . անոր համար ոչ նուազիլ կայ , վասն զի այսպիսի փոփոխութիւնք անկատարութեան նշաններ են : Եւայ զգաց իւր Աբելայ անշունչ մարմնոյն վրայ փառելով՝ ինչ որ Հեկաբէ տեսնելով իւր Հեկտորին գետնաքաղ զիակը , և ինչ որ ի կատարած անդր աշխարհի պիտի զգայ վերջին մայրը : Աբրահամու հաւատարմութիւնը պանծացրնելու համար՝ երէց մը կը պատմէր թէ երբ Աստուած իրմէ մինչեւ իսկ իւր միամօր որդին խնդրեց՝ Սուրբ Նահապետը զայն չզլացաւ . «Ահ , աղաղակեց , ունկընդրաց մէջէն մայր մը , Աստուած այսպիսի զոհ մը չէր կրնար մօրմէ մը խնդրել» :

Թ. ԹԵՐԶԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Ինձ հասած ամէն ինքնաբերական պատահարաց մէջ իմ մտածումս յականայից կը դառնայ առ

մայրն իմ: Կը կարծեմ թէ կը տեսնեմ զնա, կը լսեմ նրա, կը խօսիմ, կը գրեմ առ նա: Որ եւ է ոք՝ զոր մարդ այսօր կը յիշէ, բացակայ չէ:

(Լամարդի)

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Ծանրաբախիծ, ծառ տեսնուեալ . — Անցողական, անցնող . — Անդառն, անդառնող . — Անկողի, անկողի . — Փարի, փարի . — Պանծացնել, փառաւորել:

Համանունք . — Մայր, մայր . — Այր, այր . — Կոյս, կոյս . — Որթ, որթ . — Գեղ, գեղ . — Խաղ, խաղ . — Փող, փող . — Օդ, օդ . — Դի, դի:

Ընթացի շարադրութեան . — Նամակ . — մօր մը հիւանդութիւնը . իմացուցէք ձեր քրոջ՝ որ ամուսնացեալ է, թէ ձեր մայր հիւանդ եղած է, այլ այժմ վտանգն անցուցած է. (ըսէք հիւանդութեան նշաններն) . յայտնեցէք ձեր երկիւղն՝ զոր նախ ունեցաք, եւ ապա ձեր ուրախութիւնը, երբ բժիշկն յուսադրեց զքեզ . — խնամքներ՝ զորս ունեցաք ձեր մօր համար, անմիջապէս չգրեցիք նորա վիճակը, որպէս զի ձեր քոյրը չխռովէք . — Խորհրդածութիւնք այն կորստեան վրայ՝ որ ձեզ սպառնացաւ . — Խնդրեցէք ձեր քրոջմէն դալ:

Ա Պ Ա Գ Ա Յ Ն

Ի՞նչ փոյթ թէ ձրմրան ցուրտ սառամանիք
Կը ծածկեն դաշտերն ու հիւղին տանիք,
Բացէք աչերնիդ, տեսնել ծիծաղիտ
Սմառուան հունձքերն՝ լերանց ի ստորոտ՝
Որ կ'աճին ձեր մօտ:

Ի՞նչ փոյթ գիշերուան թէ մըթին թեւեր
Կը պատեն դերկիր՝ ըզծով եւ գեթեր .
Բացէք աչերնիդ, տեսնել քաղցրահոտ
Սիւզերով խնկեալ ջինջն այն առաւօտ՝
Որ ծագէ ձեր մօտ:

Ի՞նչ փոյթ թէ աղբերք ցամքած են համակ,
Եւ չըտան շրթանց ցօղոյ մի կայլակ,
Բացէք աչերնիդ, տեսնել ընդ արօտ
Վըճիտ վրտակներ՝ ոյց ջուրց եք կարօտ՝
Որ սահին ձեր մօտ:

Ի՞նչ փոյթ թէ խոնաւ խորը մի անձկագոյն
Կ'ըստպառէ ոգիքն առողջ ձեր մարմնոյն .
Բացէք աչերնիդ, տեսնել մըթնորոտ
Ձովաքիկ ու՛անամպ, եւ ծրծել զայն օդ՝
Որ շնչէ ձեր մօտ:

Ի՞նչ փոյթ թէ ամէն կորուսած բարիք՝
Աղքատ ու անտէր տըրտում թափառիք .
Բացէք աչերնիդ, տեսնել հոս ու հող
Աղամանդն անգին, ոսկին նախանձոտ՝
Որ շողան ձեր մօտ:

Ի՞նչ փոյթ թէ բաղդին նայուածքն անողոք
Լըռեցոյց ձեր ձայն՝ նըւագն ու բողբ .
Բացէք աչերնիդ տեսնել անաղօս՝
Թըռչնոց խուռն երամ ծաղկանց ի ծրղօտ,
Որ կ'երգեն ձեր մօտ:

Ի՞նչ փոյթ թէ հացի քաղցըն դըժընդակ
Կը կըրծէ ձեր սիրտ, կըքէ ձեր քամակ .
Բացէք աչերնիդ, տեսնել ձոխ ու յորդ
Սեղան մի պատրաստ յոսկեղէն անօթ՝
Որ կանգնի ձեր մօտ:

Եւ ի՛նչ փոյթ դարձեալ թէ բընաւք տան խոյս
Ու չիլմին բացուի խորն անդընդասոյզ,
Յերկինս դարձուցէք աչեր նըւաղկոտ,
Եւ տեսէք զԱստուած բարւոյն առաջնորդ՝
Որ հըսկէ ձեր մօտ :

ԵՂԻՇԷ Մ. Վ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ԴԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆԲ

Յոյսն փոխառութիւն մ'է յերջանկութենէ :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բառք . — Սիւզ, մեղմ հոյ . — Համակ, բոլորովին . —
Անմկագոյն, նեղ . — Անողոք, անգութ . — Անաղօս, պայծառ :
Ընթացք շարադրութեան . — Աւածք . — Երկայն յաջո-
ղութիւնք երբեմն կը սահին մի վայրկեանի մէջ, ինչպէս ամառ-
նային ջերմութիւնք կը վտարուին մըրկի օրով . — Մեր ապահո-
վագոյն պաշտպաններն մեր տաղանդներն են . — Վեհանձնու-
թիւնն այլոց ցաւերովն կը տառապի՝ որպէս թէ ինքն լինէր այնց
պատասխանատու . — Երջանկութիւն եւ իղձք չեն կարող բնա-
կակից լինել միմեանց . — Իմաստունն կորստեամբ կենաց կը շա-
հի զկեանս . — Երբ ժամն հասնի, պիտի մեռնիմ, այլ պիտի
մեռնիմ նման այն մարդոյն՝ որ զաւանդն կը դարձունէ առ փոխա-
տուն :

ՎՈՍԲՈՐԸ

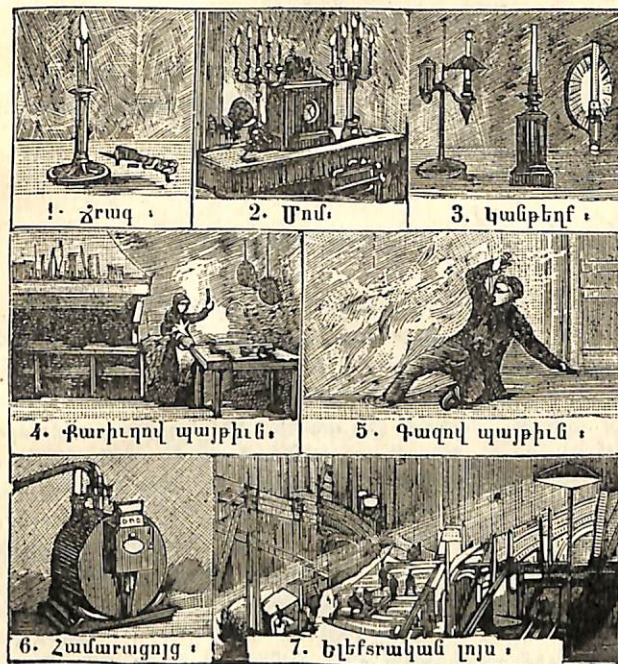
Քանի՛օն գեղեցիկ և վսեմ է Վոսբորն, երբ միա-
պաղաղ կը հայլիանայ նա հանդէպ երկնից, ոյր կա-
պոյտէն կը ժպտին ոսկերիք աստղունք ամրան գիշե-

րոյն : Գն'գ աղամանդեայ թագ մէջայն, զոր պարգե-
ւած են Պոնտոսն ու Մարմարան, պսակելուն համար
երիտասարդ Եւրոպան ծերունի Ասիոյ հետ : Երբիս
Քանի՛ մոգական, հոմերական, և այն բիւրազան
գեղատեսիլներ, զորս այցորդին բնութեան ի հանդէս
կածեն իւր արիանց՝ նկարէն ամբիթատերք, նա ա-
ռաւել յորժամ գարունը կը ծաղկաղարդէ, ամառն
կ'ոսկեմրդէ և բնութիւնն կողեւորէ զայն :
Ո՛րքան մեծավայելուչ կը հանդիպանքն զԱյն՝ Սե-
րայներ, որք ծովուց և ցամաքաց աշխարհակալներու
պէս յաղթապանծ կը բարձրանան նորա արիանց վրայ,
և որոց ահեղ ու չքեղ դէմքէն աւելի՝ ահեղ ու չքեղ
նշանակութիւնն, որքան գեղգ դողացնեն վսեմ զմայլ-
մամբ, վսեմագոյն զմայլմամբ մ'եսս կը դըրդէ՝ զքո
հոգի այն ճարտարապետ հանճար՝ որ արարչագործած
է զայդ հիւսկեքներ : Որքան շրջուցիչ, հրապուրիչ կը
գործեն վայլն ու շուքն Վոսբորն՝ գեղեցկակերտ ապա-
րանք, հիւսնալի ամարանոցք նախարարաց, դեսպանաց
և մեծատանց և նոցա վսեմ բնակչաց պետական, պաշ-
տօնական ճոխապանծ ներկայութիւնք, խրախճանք :
Իսկ ո՛րչափ հմայելի կ'առնեն մեզ Վոսբորն՝ այն սիրուն
գիւղօրէք : Ոմանք ջրաբի հովտաց մէջ թաղուած, այլք
առ ստորոտս պրակագեղ բլրակի մի տարածուած, մի
քանին արծւոյ բոյներու նման մամուռ ժայռերէ կախ-
ուած, ուրիշներն հրուանդանի մը կամ սարաւանդի մը
վերայ սլացած : Հոս բուրաստան մի փթթիւնագեղ,
հոն պարտէզ մի պտղաշատ : Աստ անտառ մի, անդ՝
բլուր մի, այլուր մարդ ու մարմանդ : Քիչ մ'աւելի հե-
ռին գեղածիծաղ զառիվայր մի, ոյր կողերէն, իբր
յատեանց՝ կը ծորէ լուսաղբիւրն : Դէպ ի վեր՝ լեռին առ-
սեւանէն կը խոյանան սառաւոյրն կամ դղեակ մի : Քայ-

լըն անգամ մի հանարակաց զբօսավայրեր : Ամենուր
ճեմուղիներ, ծառուղիներ, ուր կը գեռայ գբօսասիրաց
թափօրը : Եւ երբ ամիսն լուսնկայ գիշերն՝ իւր ստուեր-
ներն իբրեւ շուք կը ձգէ Վոսթորի այն հիատեմիլ հա-
մապատկերին վերայ, ու երկնից ջահերուն հետ՝ երկրի
ջահերն ալ վառուելով մէն մի տուն կը լինի ծառե-
ղատուն մի, ո՛րքան կը բիւրապատկեն Վոսթորայ ա-
փունք իրենց դիւքն ու հմայք : Ապարանէն սկսեալ ցհիւ-
ղեակ կը պարպուի, և Վոսթոր իւր ալեաց ու աւազուց
չափ խառն ու ծփուն հոգիներ կը համրէ գեղազօրարճ
ափանց վերայ : Նոյնպէս և ես կերթամ ման դալ
մենիկ, մերթ սա հեզասահ առուակին եզրը, սիգուսիմ
վերայ : Երբ թաւշին ի ծոց կը ներհէ լուսնեկին դողդոջ
նշոյլը : Մերթ կերթամ հանգչիլ դա վարսագեղ ծա-
ռոյն ներքեւ, ոյր տերեւոց մէջէն, իւր յոյզերն կ'երգէ
մեւամաղձօտ ֆիլովելը . երբեմն յամիկայ սարբինայով
քօղքուած պատշգամն կը քաշուիմ, երազուն աչքով կը
հայիմ ծովուն, երկնքին, և, երբ ալ դադրած է վերջին
ոտքը խռովելէ զծովափն, և վերջին աչքը՝ պղտորելէ
զալեակն, կը նետուիմ դա ծիրանեծածկոյթ մալուկին
մէջ, և ցյադուրդ կը շրջագայիմ արծաթ ծաղիկ Վոս-
թորը : Ծովակն յայնժամ իմ տաճարս է, երկինքն՝ ինձ
ճեղուն, աստղունք՝ կանթեղք, հողմունք՝ խորհրդա-
կից, ստուերս՝ ինձ ընկեր : Անդ միայնակ կը սիրեմ
ծովուն ու աստեղաց Աստուածը և կ'աղօթեմ նմա :
Կը ծրարեմ իմ գբօսանաց յիշատակը՝ գիշերոյն ստուե-
րաց, լաութեան, ալեակին, նշուլին, սիւքին և քեւ-
նակաց ներդաշնակ ճողփիւնին մէջ, որ պահեն զայն
մշտաթարմ. և երբ ամէն անգամ որ նշին ծաղիկ,
դաղթական ծիծառն ի բոյն վերադառնայ, և մարդիկ
ալ, նոր ի նորոյ, և քան զիս յետոյ, գան Վոսթորի

ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ ՊԱՏԵՐԱՒ

Ի՞նչպէս կը լուսաւորեն :

Տեղեկութիւնք. — Ճրագներ, որք եղանց եւ ոչխարաց ճար-
պով կը շինուին, ունին անպատեհութիւններ [թուեցէք զանոնք],
Մոմք, որք կը շինուին զտուած ճրագուով [թուեցէք առաւելու-
թիւնները]. — Կանթեղք. — Քարիւղ, կը գտնուի հողոյն մէջ, մաս-
նաւորապէս ի Միացեալ Նահանգս : — Լուսաւորութեան գագ
հանքածուխէն կը հանուի : — Ելեքտրական լոյսն ամենէն փայ-
լուն լոյսն է :

գեղադուարձ ափանց վրայ դրանով, երգել, վկայեն և
ըսեն նոցա թէ՛ «ես ալ գրօսայ, աղօթեցի, երգեցի
Վոսրորայ դրանտավայր՝ ափանց վերայ»:

ԱՐՄԵՆ ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ

Ա Ռ Ա Մ

Աւխարհի մէջ չկայ գեղեցկագոյն բան քան արդա-
րակորով ուղղութիւնն:

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Քառք . — Միակապաղ, միակտուր (էկ-էէ) . — Գոգ,
կարծես քէ . — Բիւրազան, բիւր գանազանութեամբ . — Նկա-
րեկ, գոյնզգոյն . — Ճարտարապետ հսկանար, կ'ակնարկեմք Պա-
լեան գերդասանիկն՝ յորում նշանաւոր հանդիսացան շեղ դաս-
սակերտներու շինութեամբ, ճակոբ պէյ Պալեան, Սարգիս պէյ .
— Հիսկիւրներ, հիւանդի շէնքեր . — Զարքի, ջրոս . — Արեւ-
ան, լեւան գլուխ . — Սարաւոյք, բարձր պարս . — Դիւք,
յափճակութիւն . — Սիզոն, կանանչաւէտ շեղ . — Ճիւղնոյ,
սոխակ . — Թեւանկ, քի:

Ընթացի շարադրութեան . — Նիւթոց վերնագրեր . —
Ժողովուրդն անասուած է անհոգի մարմին . — Աղօթք . — Թոշ-
նեալ վարդ . — (ՄԱՀ ԱՆԹԻՒՆ) . Կէթէ ութսուներեքամեայ
հասակին մէջ մեռնելու պահուն իւր կենաց բոլոր ներշնչութիւնը
համառօտեց այս խօսքին մէջ՝ զոր դուք պիտի բացատրեցէք .
« Ե՛րջս, աւելի լոյս »:

ԱՐՐՈՅԱԿԱՆ ԱՌԱՄԻ

Ձիք վատագոյն հոգւոյ ակտ,
Քան թէ լինել ապերախտ:

Արօր վէմէն նահանջէ,
Լաւ սերմ լաւ արտ պահանջէ:

Լաւ է բացէն միշտ չըջիլ,
Քան չարի հետ կռուրիլ:

Ճամբան գտնէ կոյր ցըպով,
Անմիտն է կոյր բաց աչքով:

Եղիւր երբեմն մուռն ու խուռ,
Խօսելու տեղ թուրքի կո՛ւռ:

Գոց բերնի մէջ խօսքն է նետ,
Արձակես՝ չի դառնար ետ:

Շատ խօսքէ շատ սրտաւորող,
Քիչ մը սաստի, քիչ մ'ալ թող:

Կրթող խօսքը խոր փոս է,
Մեծի հետ միշտ մեղմ խօսէ:

Ոչ ոք չիւր տան պըզտիկ է,
Եւ ոչ հոգի տակ մեծ է:

Ով որ կ'առնու ու չի տար,
Օր մը հաց ալ չի գըտնար:

Յ. ՈՍԿԱՆ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթաց շարացուքեան. — Սփոխական զիւ՝ որդւոյ մի
ուղղեալ նորա հօր մահուան առթիւ. — Յաւակցութիւն: —
Հանգուցեալը կը թողու իւր որդւոյն ի ժառանգութիւն տաքի-
նութիւններէ ետքի օրինակներ, որ իսկական ստացուածք են,
եւ իբրեւ ի սփոխան՝ քրիստոնէի մը կենցաղը եւ գեղեցիկ մահ
մը: Կը մաղթէր որդւոյն՝ հօրը կենաց նման չքնաղ կեանք մը:

ՀԱՆԴԵՍ ԱՅԳՈՐԴՍՅՈՒՆ

Այդ որդաց եղբայրութիւն մը հանդուստուած է ի
վէճիկ երկար ժամանակէ ի վեր: Աոյն եղբայրութեան
նպատակն եղած է քաջալերել և զարգացնել այգեգոր-
ծութիւնն: Եթէ ո՛ր և է այգեպան մը զանց ըրած է
իւր այգւոյն պատշաճ մշակութիւնն, իրենք կը խնա-
մէին զայն, և բնականաբար կը տիրանային այդ տար-
ուան արդեանց: Այժմ ևս տարին երկիցս մասնախումբ
մը կայցելէ այգիներն, կը նշանակէ խնամք և զանցա-
ռութիւն, միցանական կը բաշխէ իւրաքանչիւր երեք
տարի: Այս եղբայրութիւնն է որ տասն և հինգ կամ
քսան տարին անդամ մը կը կատարէ մեծ տօն, տեսակ
մը՝ զիցաբանական ներկայացում, ում կը մասնակցին
հարիւրաւոր արք, կանայք և մանկուհիք, և ուր կը
փութան ներկայ գտնուիլ հաղարանորդ ամէն երկրէ:
Դժուար է որոշ գաղափար մը տալ սոյն հանդիսին
վրայ, այնքան անորոշեալ են իւր տարազներն ու շէ-
րերն: Թափօրին կ'առաջնորդէ նուագաձուռաց խումբ
մը՝ եօթանասուն անձերէ բաղկացեալ: Ապա կ'երեւի
փետրաղարդ՝ հրամանատարն և իրեն զինի հարիւր

զինուորաց վաշտ մը ունենալով։ Ամենէն աւելի ուշա-
գրաւ է հսկայ դրօշակակիրն, որոյ մեծադիր գունա-
ւոր պատկերն ամենուրեք կը տեսնուէր ի Զուհիքեր այս
աւարի։ Արքան, այսինքն նախագահն, լրջադէմ յամրա-
քայլ կ'առաջնորդէ Սորհրդականաց, որոց կը հետեւին
խումբ մը երիտասարդք միջանակաց կողովն ուսերնուն
վրայ, և իրենց ետեւէն միջանակ ընդունող եօթնանա-
սուն հպարտ այգեգործք, և ի վերջոյ այգիներն այ-
ցելող մասնախումբն, որ կ'սկսի այլաբանական մասն
Թափորին, չորեքին խումբեր չորեքին եղանակաց հա-
մապատասխանող։

Առաջինն է Փալէսինն, Աստուածուհի խաշանց ու
հովուաց։ Հաովմէական տարազով քառասուն նուա-
գածուք կ'առաջնորդեն այս խմբի։ Ութ անձինք կը
կրեն ընծաներն յուսա ծաղկազարդ կողովներով։ Հե-
տըզհետէ կուգան ի տես Փալէսի քրմապետն և իւր
ընկերք, ապա կայտառ մանկունք գարնան, որոց զինի
հսկայ ու պաճուճազարդ եղներէ քաջուած փառաւոր
կառքն, յորում ծաղկապսակ ամպհովանոյ մը տակ
աթոռի մը վրայ կը բազմի գեղանին Փալէս վսեմ, ան-
վերդով։ Կառքին կը հետեւին յաջորդաբար այլ և այլ
խմբերն, նախ ուրիշ երեսուն և վեց մանկունք գար-
նան, մերկ սրունդներով, մերկ բազուկներով և գոյ-
նըզգոյն ծաղկունք ի ձեռին։ Ասքա վաթսուն և չորս
պարտիզականք ու սրարտիզականուհիք, գանազան տա-
րազներով ու գործիներով, ապա երեսուն և վեց եր-
ջանիկ հովիւք և հովուուհիք որոց կ'ընկերանան իրենց
սիրելազոյն ոչխարն ու այծք, որք կը հրճուին իւր-
եանց տեարց գգուանքներով։ Սոցա կը յաջորդեն ե-
րեսուն և վեց երկսեռ խաւաքարք, որոց զինի կը յա-
ռաջանայ յամրընթաց ճանչաճայն ծանրաբեռ սայլն

խոտի, որոյ վերայ կ'ընտնուեն անհոգ մանուկներ։
Եւ ահա՛ Ալպեան փողահարք, ահա՛ անդէորդք իրենց
պարարտ կովերով ու հորթերով։

Թափորին երկրորդ մասը կը ներկայացնէ Դեմետ-
րէի, երկրագործութեան պաշտպանուհւոյն խումբն.
այն ալ իր բազմաթիւ երաժիշտներով, քուրմերով,
ամրան մանկաւոք, հնձողք, հասկաքաղք, կասիչ,
արօտավարք, սերմնացանք, աղօրեպանք, և այլն։ Եր-
րորդն է Պաքոսը, Թագաւոր աշնան, ամենէն ծիծա-
ղաբաժ ու հետաքրքրական խումբն, չահապետք ու
այծամարդք, երկներանգ կառքն Պաքոսի, քառասուն
և ութ մատաղատի քրմանոյչք ճնճղաներով, պսակ-
ներով, Սիլենոս Պաքոսի գիրուկ, խրախամիս սանա-
հայլն, քառասուն նուագածուք այգորդաց, այգորդք
և տերեւաթափք, ողիւյղն Քանանու, այգեկուծք,
տակառագործաց սայլն, այգեկիթաց սայլն զարդա-
րուն, մաւաճառք, որսորդք։

Նոյի տապանն ու շինական հարսանիք մ'է վերջին
խումբն, որ կը ներկայացնէ ձմեռն, եղանակն հան-
գըստեան, խրախճանաց ու ընտանեկան հաճոյից։ Ներ-
կայ են ամբողջ քսաներկու քանթօնք՝ իրենց տարբեր
տարազներովն իբր հրաւիրեալ ի հարսանիս։ Հարիւր
անձանց զինուորական մէկ ջոկատն կը փակէ այս եր-
կայն Թափորն։ Բոլոր խումբերն ալ ունին իւրեանց
յատուկ երգերն, խօլական պարերն ու խաղերն։

Հուսկ ապա, ամենեքին, նուագածուք և դերա-
կատարք, արք և կանայք ու մանկաի, բազմութիւն
այլաճեւ ու խուռներամ, կը միանան հնչեցնելու օրհ-
ներդ մը առ բարձրեալն Աստուած ճշմարիտ, զոր պաշ-
տած են իւրեանց քաջարի նախահարք։

(Արեւիկ)

ԱՐԻՍԷՏԻՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Աստուածք երանութեան համար սեղծին զմարդիկ,
իւրեանց յանգանօք տալաբաղդ կը լինին նոքա:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Քառք. — Տարագ, հագուստ. — Կասի, կապոյ. — Խը-
րախաւիս, ուրախ. — Խօշական, յարմարական:

Ընթացք շարադրութեան. — Ստատիկա. — Երկու չա-
րագործք որ Հոովմայ մի եկեղեցին մտած էին սպաննելու հա-
մար այս հռչակաւոր երաժիշտը, հրապուրուելով անոր ձայնին
քաղցրութենէն, ի վերջ պատարագին անոր ոտքն կիշնան եւ ի-
րենց մտադրած ոճիւրը խոստովանելով՝ անկէ ներում կը խնդրեն:

Դ Դ Ո Ւ Մ

Լըսէ, եղբայր, թէ դըդմենին
ի՞նչ խօսեցաւ օր մը ինքնին,
է՞ր ինչո՞ւ մարդիկ ամէն
Անխելքին դըդմում ըսեն:
է՛հ, ուրեմն՝ ըսել է
Թէ դըդմումն անխելք է...
Քննենք, անխելքն ո՞վ է, ե՞ս եմ,
թէ մարդիկ են, ո՞ն հաստատեմ.
Նայէ մէկ մը տեսակ տեսակ
Սա մեծ խմբին ճըմերուկաց
Նայէ մէկ մ'ալ մարդկանց խելքի
Որ ըրեր է դոքա յարգի:

Գէթ մէկ օգուտ իրենց ունին,
Թող ինձ ցոյց տան: Եթէ ունին.

Հիմակ շատ լաւ

Միտքս ինկաւ:

Ձի զովութիւն մարդկանց ամէն
Կուտան եղեր ամրան ատեն,

Թէ լոկ այդ է

Այդ ալ բան է:

Բայց իմ օգուտ համբեմ այժմէն,

Ամէն տեսակ անուշեղէն

Ու կերակուր ես կը լինիմ,

Թող որ ամէն տեղ կը բուսնիմ.

Եւ ձմերուկէ դիմացկուն եմ

Էւել համեղ, խոշոր ալ եմ:

Քիչ մը դըդմ հոս կանկ առաւ.

Թերեւս զուր կը մեղադրեմ,

Մարդիկներուն սանկ նանկ կ'ըսեմ,

Կարելի է տեղս է պատճառ,

Որ ինձ նոքա պատիւ չեն տար:

Դարուկեր տեղ մը բուսած

Միս միսակ հոս եմ մընացած

Եթէ երթամ

Ու միանամ

Խառնրէիմ մէջ ձմերուկներին,

Գուցէ մարդիկ ինձ ալ նային:

Փորձեմ եւ զի դմբայց չաղայաժ

Տեսնեմ:

Ըսաւ, բրդաւ իր արմատէն:

Գըլտոր մըլտոր դէպ վար դարէն

Գալով մըտաւ զեպեղեցաւ,

Բայց ի՞նչ վախճան հոն ունեցաւ:

Դըդմին երես նայող չեղաւ,
 Հոն լըթկեցաւ ոչընչացաւ:
 ՎՀՆ Ծ. Վ. ՏԵՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆՔ

Սնափառութիւնն յանգիստութեկ յառաջ կուգայ:
 Սնափառ մարդն կոյր մի է որ չճանչեալ զանձն:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան. — Պատմութիւն եւ գիտութիւն.
 — Աշխարհաշրջիկ ուղեւորն եւ դաքերու խաւարին մէջ խորասուզեալ պատմագիրն ամենուրեք եւ միշտ կը պատահին մարդոց մէջ եղբայրասպան վեճերու տեսարանին:
 Ընդհակառակն, ի՛նչ անդորրութիւն այն մտաց համար, որ կը նկատէ բնութեան եղելութիւններ եւ օրէնքներ, թէ՛ տնկոց կենաց մէջ, թէ՛ նիւթոց կանոնաւոր շարժմանց մէջ. թէ՛ երկնային մարմնոց հրաշալի ներդաշնակութեան մէջ:

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԵՐԻՆՈՅ

Փաղաքուշ երազներ կը հաւաքուին որրանի մի շուրջ. ապագայն այնքան շուրջ է քաղցր խոստմամբք նորածին մանկան մը համար, զի անհնար է առանց խորին տխրութիւն մը զգալու խորհիլ այն ակնկալութեանց վերայ՝ որք կ'աներեւութանան մեռնող մանկան դազաղին հետ: Այո, ծերունւոյ մը կեանքն գո-

նէ գիտենք թէ ի՛նչ եղաւ, մինչդեռ չենք կրնար ըսել թէ տղան ի՛նչ պիտի ըլլար:

Հայրենիքն աւելորդ օգտակար քաղաքացիներ չունի, եւ վասն այսորիկ կ'արտասուէ վաղամեռիկ արաւածոյն վերայ որ կը շիջանի իբրեւ ջահ և որ թերեւս պիտի լուսաւորէր զայն: Հանճարեղ մարդոց արժէքն խմանալով է որ կը ցաւինք այն մանկան վերայ որ բարեբաստիկ տրամադրութիւններ ցոյց կուտայ յանձին, որպէս թէ իւր բնտանեաց համար այնքան ողբալի եղող կորուստն անդարմանելի պիտի լինէր նաեւ մեզ համար. և արդէն պատանեկութենէն առաւել ի՛նչ գեղեցիկ բան կայ, և մօր մի կսկիծէն աւելի ի՛նչ տաժանելի վիշտ:

1502 յունիս ամսոյ օր մի պատանւոյ մի դազաղն կ'անցնէր Հռովմայ մէջէն. առաւել քան երեք հազար անձինք անոր կը հետեւէին: Այդ նշանաւոր մայրաքաղաքին բոլոր գիտունք և նշանաւոր անձնաւորութիւնք գլխաբաց կը քալէին դազաղին ետեւէն, զոր կը շրջապատէին Հռովմի բոլոր դպրոցաց ուսանողք: Նա որ վերջին քունն կը ննջէր եղերական պատտաւին արծաթեայ խաչին տակ՝ վսեմ մանուկ մ'էր արժանի ամէն աղեկէզ ցաւոց: Մահն տիրած էր այն աղնիւ սրտին՝ յորում բոլոր առաքինութիւնք ապաստան մի դառած էին գողցես, և սառեցուցած էր այն անբիծ ճակատն՝ որ արդէն բազում փառապան՝ պսակօք պննեալ էր:

Կը կոչէին զնա ուսումնասէր մանուկ, հրաշալի մանուկ, և բոլոր այն տիտղոսներէն ճշմարտաւէր մանուկ մականունէն միայն կ'ախորժէր ինքն: Երբեք սաախօսութիւնն չազարտեց նորա շուրթերն, չէր գետեր նա թէ ի՛նչ է ներողութիւն գտնել յանցանքի մը

համար, կամ առաւել ճշմարտութիւն խօսելով՝ պարտինք ըսել թէ չէր գիտեր նա՝ ինչ ըսել է՝ յանցանք գործել։ Ութ տարեկան հասակին մէջ Փլորենտիայէն ի Հռոմ դրկուելով՝ երկու տարի միայն պէտք եղաւ նմա աւարտելու համար իւր դպրոցական ուսումը։ Միքայէլ Վերինոյ ա՛յսչափ ի սուղ ժամանակի ունաւ իրր հրաշիւք։ Դեռ տասն և չորս տարեկան չկար երբ տըպագրել տուաւ Բարոյակիան ասացուածք վերնագրով գիրք մի որ ընդհուպ դասական եղաւ և թարգմանեցաւ եւրոպական լեզուաց, և ճեմարանաց բազումք ընդունեցին զայն իբրեւ բարոյականի լաւագոյն ճառն ի պէտս մանկութեան։

Լոկ օգտակար և հանճարեղ մատենագիր մի չէր նա, նաեւ բարեկրօն մանուկ մի։ Իւր սրտին ամբօթութենէն կ'քաղէր իւր ոճոյն մաքրութիւնն. յոյժ ճշմարիտ է թէ հանճարի լաւագոյն առաջնորդն առաքինութիւնն է։

Նորա բարձր իմացականութիւնն չէր խափանած ի նմա իւր համարի մանկանց սովորական զուարթութիւնն. թէպէտեւ իւր դասընկերաց մէջ առաջինն էր, նուազ ծիծաղկոտն չէր ի նոցանէ, և լուրջ կերպարան մի այն ատեն կ'առնուր երբ նոքա խաղի ժամանակ պատշաճից սահմանէն դուրս կ'ելնէին. յայնժամ կ'արձակէր ի նոսա տխուր ակնարկ մի, կը հեռանար, և այս պատկառու լրջութիւնն ընդհուպ ի զգաստութիւն կը յորդորէր յանցաւոր աշակերտներն։ Պառլոյ Լասսիա գիտունն՝ որ Վերինոյի դասատուն լինելու փառքն ունեցաւ, ուսման ագահ մի ուրիշ աշակերտ եւս ունէր, այլ նորա ըմբռնումն այնքան զօրաւոր չէր։ Պէլլիսինոյ (այսպէս կը կոչուէր Լասսիայի երկրորդ աշակերտն) գիշեր ցորեկ կ'աշխատէր գերազանցելու հա-

մար իւր մատաղատի ախոյեանն, բայց առանց յաջողելու գէթ հաւասար նմա։ Նախանձն՝ որ ոչ թէ աշխատէ լինելուն համար միայն մոլութիւն մ'է, այլ վասն զի կը թշուառացունէ նաեւ իրմով վարակեալներն և վերջապէս կրնայ սպաննել զանոնք, նախանձն տիրեց Պէլլիսինոյի սրտին։ Հիւանդացաւ, և նոյն իսկ մեռնելու վտանգին հասաւ. չէր ուզեր յայտնել ումք իւր ծիրուրեան պատճառն. Վերինոյ գուշակեց զայն, և որովհետեւ կը սիրէր իւր աշակերտակիցն եղբայրական սիրով, սկսաւ հարեւանցի կերպով պատրաստել իւր դասեր։ Այսու ժամանակի աշխատութեան ենթակայ կը լինէր նա՝ որ այնչափ դիւրաւ կը պատրաստէր լաւագէս։ Ոչ սակաւ օրեր գործածեց այս ազնիւ խորամանկութիւնն. Պէլլիսինոյ առաջին թիւն ընդունեց և այնպիսի հակառակորդ մը գերազանցած լինելու տրախութիւնն բժշկեց զնա։

Ոչ ոք կրնար բան մի գիտնալ այս գեղեցիկ գործոյն նկատմամբ։ Իւր դաստիարակն կարի ստիպեց զնա հարցումներով, վասն զի չէր կրնար ըմբռնել թէ ինչպէս Վերինոյ շատ անգամներ կրցած էր ընել այնքան խոշոր սխալներ։ Նա որ չէր գիտեր ստել, պարզութեամբ խոստովանեցաւ ճշմարտութիւնն. իւր վարժապետէն դադոնապահութիւն խնդրեց և աղաչեց զնա տակաւին երկար ժամանակ առաջին թիւն տալ Պէլլիսինոյի։

Տասն և հինգ տարեկան էր իւր անդամն համբաւն կը հնչէր գիտնական աշխարհին մէջ։ Իտալիա ուրախութեամբ կը դիտէր նորա հասակին աճումն իբրեւ իւր երկրին պատուաբեր հանճարն, բայց մահն խլեց զայն։ Վշտաց առարկայ մը եղաւ նա Փլորենտիոյ համար որ ծնած էր զնա և Հռովմի համար որ կը հպար-

տանար զայն ժառանգելուն համար: Իւրաքանչիւր ոք
լացաւ զնա. իւր կորուստն հասարակաց աղէտ մ'եղաւ:

Թարգմ. Ե. Ա.

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆԲ

Բանականութեան յաղթանակն է բարւոյն կենցաղա-
վարիլ նոցա հետք որք զուրկ են յայնմանէ:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Պենեալ, զարդարում. — Ախոյեան, հովի-
ւակորդ. — Ծիւրութիւն, մաշում.

Ընթացք շարադրութեան. — Ձեռքն. — Բացատրեցէք
թէ ի՞նչ բարձր նպատակաւ ըսած է Արիստոտել սա խօսքը. «Աս-
տուած տուաւ մարդոյն ձեռաց գործարանն՝ որպէս զի նա գերա-
զանց լինի այլ կենդանիներէն»:

ԱՅ ԳՈՂԵՑԻԿ

Ո՞վ է պզտիկն այն աղջիկ
Սիրուն աղւոր և փափկիկ,

Սեւ մազերով սեւ աչքով
Ինքը բոլոր խառնուրդի.

Ո՞հ, այն աղջիկ
Է Գոհարիկ:

Երբոր իջնայ պարտէզիկ
Բաղել ըզվարդ կամ յասմիկ.

Դու չես կրնար որոշել

Ո՞վ է վարդ, ո՞վ Գոհարիկ:

Ո՞հ, այն աղջիկ

Է Գոհարիկ:

Երբոր թռչուն ճըւճըւայ

Երբոր վառեակ կըտկըտայ.

Դու չես գիտեր թռչունն է,

Չէ՛նէ Գոհարիկ որ ձայն տայ:

Ո՞հ, այն աղջիկ

Է Գոհարիկ:

Գոհարիկն է այն ծաղիկ,

Գոհարիկն է այն թռչնիկ,

Որ այս առղիս փոխարէն

Ինձի տուաւ մէկ պաշիկ.

Ո՞հ, այն աղջիկ

Է Գոհարիկ:

Ո՞վ է պզտիկն այն աղջիկ

Անհնազանդ չարածճիկ,

Որ չատ անգամ տունին մէջ

Յարուցանէ փոթորիկ.

Չէ՛ այն աղջիկ

Չէ՛ Գոհարիկ:

(Մատենագրութիւնք)

Մ. ՊԵՇԻԿՅԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆԲ

Յոյսն ո՛րչափ խաբուսիկ թէ լինի, գոնէ կարէ՛ տա-
նիլ զմեզ մինչեւ ի վախճան կենաց՝ զուարեալի նախա-
պարհէ:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան . — Յիշատակք մանկութեան :

ՏՂԵԿԻՆ ՈՒՐԵԹՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԺԱՆՐԱՐԵՐՈՅԻՆԻՒՆԸ

Բանահիւս մ'ըսաւ, «Մանկան ծիծաղը ծաղկի մը լիթթիլն է: Ընդունելու ուրախութիւն է, շնչելու ուրախութիւն է, ծլելու ուրախութիւն է նկատելու, ապրելու, աճելու ուրախութիւն է: Տունկի մ'ուրախութիւնն է»:

Բանահիւսը կրնար յարել թէ այս ուրախութիւնն որքան ամենուն հաղորդակցական է: Պատանի ու ծերունի, մայր ու մեծ մայր կը հրճուին սրտովին այս ծիծաղէն որ պահ մը կենաց հոգերը կը մոռցնէ: Չկայ քան զայս զովաստուն ցօղ մը: Այս խնդութիւնն արդէն հեռաւոր անցեալի մը վրայ բացուած պատուհան մ'է: Մարդ անոր մէջ իր առաջին տպաւորութեանց թարմութիւնը կը գտնէ: Կը խորհի թէ ինչ զոհողութիւններ պէտք են տղեկին այս անգին զուարթութիւնն անվթար պահելու, և այսպէս սիրտ առնելով՝ իր ընելիք ճգունքն իրեն թեթեւ կ'երեւին արդէն:

Բայց թէ եւ աւելի խոհական ընութիւն մը ունի, ծանրաբարոյութիւնը՝ որ երբեմն մանկական ծիծաղին կը յաջորդէ՝ նոյնչափ հրապոյր մը կ'ընծայէ:

Ծանրաբարոյ տղայ մը մտածող տղայ մ'է: Արդէն մի շատ խնդիրներ կը լուսարանին այս ուղեղին մէջ որ միայն զուարթ զգայութեանց ընդունակ կը համարուէր. արդէն իր անթարթ աչկունքն իրերու խորը կը թափանցեն:

Երբեմն կարծես թէ տղեկը հեռուն կը նայի, համր կը մնայ դիտողութեան առջեւ՝ թէ եւ այնքան բնական կերպով կը մտնէ մտացը մէջ որքան ամանի մը մէջ հոսող ջուրը:

Տղեկին իր ծաղիկ հասակին մէջ հաւաքած այս դիտողութիւններն իր կենաց ամենէն իրական գանձերն են: Ինչ որ այն ժամանակ կը տեսնէ, լաւ կը տեսնէ. գործարարաց մաքրութիւնը մեծ գրգռ մ'է համբարել զգացումներ՝ որոց հունձքն առատ է:

Բայց պէտք չէ տղեկի մը խորհրդածութիւնները վարել, զի նա թղթի կտորի մը, կենդանւոյ մը, հովին թռչող թերթի մը մէջ աշխարհ մը տեսնէ:

Այս անգիտակ յատկութիւնն՝ որ անդուլ կը գործէ, անօգուտ է ուղղելու ջանալ. թոյլ տանք որ բընութիւնը գործէ, ոչ նեցուկի և ոչ թարգմանի պէտք ունի:

թարգմ. Մ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆՔ

Մանկան սիրտն մի իմաստուն տեսչի ներքեւ բնականաբար կը բացուի առաքինութեան, ինչպէս ծաղկանց բաժակն արեւու բարեբար ճանաչից ներքեւ:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան . — Նամակ . — Գրեցէք ձեր ընկերոջ թէ այս տարուան քննութեանց մէջ յաջողած էք առաջին հանդիսանալ:

Մ Ի Օ Չ Օ Թ Ի Մ

Նոր կը լըսէր ծառոց ետին

Սոխակին երգն այն գիշեր,

Հով մը թեթեւ թերթեր վարդին

Իւր թըփոց տակ կը քըշէր:

Ծառն ունէր շուք, լուսնակ նըշոյլ

Այն լըծակին մէջ փայլուն,

Ուր կը պարէր զեփեռն ի սոյլ

Հետ եթերին աստղերուն:

Հեռուն գիւղին լոյսերուն փայլ,

Հոն քաղաքին խուլ շըշուկ,

Մարգագ զրայ հաղիւ իմ քայլ

Կը գըծէր ձեւ մը անշուք:

Եւ միայնակ և երազուն՝

Ձէի խորհեր ես գալխարհ,

Թէ ես անոր մասն էի խուն.

Սիրտս այն սրահուն չէր ըզգար:

Կ'ըզձայի վեր ելնել ի վեր,

Ամպէն ալ վեր, և աստղէն

Կը խնդրէի լուսոյ-թեւեր

Հասնիլ երկինքն հըրեզէն:

— «Ո՛հ, ի՞նչ կայ հոն, միայն արե՞ռ:

Միայն հուր, բոց, կայծ ու շող,

Այդ միօրինակ արեւոց ետեւ

Ձըկա՛յ գէթ սիրտ մը սիրող »:

— « Սիրտ մը սիրող, ունիս դու քայն

Մէլամաղձոտ հողայդ մօտ »:

Հընչեց քովէս անոյլ մի ձայն,

Այդ սիրտ սիրոյդ է կարօն »:

Եւ տեսայ քոյրս՝ այն կոյս մատաղ

Գեղով, բոցով, կեանքով փառ:

Ճերմակ ձեռաց մէջ իւր չըքնաղ

Փունջ մը ծաղկանց կը ցըրար:

Բոլորն էին Միօգօրիս

Կապոյտ, փօքրիկ ծաղիկներ,

Ուր բնութիւն « մի՛ մոռնար զիս »

Անոյլ գոյնով է գըրեր:

— « Յորիէր մի նօք, ա՛ռ պահէ՛ դու,

Թարեց իւր ձօնն ինձ տալով,

Քեզ մօտ լինիմ կամ թէ հեռու.

Միշտ պահէ ինձ դու գորով »:

Գըրքի մը մէջ պահեցի զայն

Իբրեւ մի գանձ թանկագին,

Այն եռանդուն սիրոյն վըկայն,

Ուր ամբողջութեամբ հոգիս:

Դեռ կը լըսուէր ծառոց ետին

Սոխակին երգն այս գիշեր,

Հով մը թեթեւ թերթեր վարդին

Իւր թըփոց տակ կը քըշէր:

Եւ միայնակ և երազուն

Քունն աչերէս կուտար խոյս,

Միտքքս կ'երթար շըրջիլ հեռուն,
Հոն՝ ուր կ'երթան սըրտեր կոյս:

Գըրքի էջ մը բացի խակոյն,
Գիրք մ'էր այն շատ լաւ պահուած,
Եւ լեցուեցաւ հոգիս անհուն
Հեղեղներով արտասուաց:

Փունջը տեսայ, ո՛հ, փունջն այն սուրբ
Այն պաշտելի ձեռաց ձօն,
Եւ կարդացի Գրերով նուրբ
Ֆորկէթ մի նօթ գըրուած հոն:

Այլ ո՛ւր այն ձեռք, ո՛ւր այն պատկեր,
Ո՛ւր սիրող սիրտն այն բոցել,
Ուր այն հրեշտակ, ո՛ւր իւր աչեր,
Ո՛ւր քաղցրաձայն իւր գեղգեղ:

Արդ կը ծածկին ցուրտ չիրմին տակ
Ձեռքեր՝ որ փունջն ինձ տուին,
Սիրտն որ ըզգաց, ո՛հ, այնքան շատ,
Չոր հողն ունի իւր բաժին:

Եւ դու հոս էս, Միօգօրիս,
Ո՛ սին պատկեր սիրոյն իւր,
Անոր սըրտէն ինձ կը խօսիս
Մինչ իւր շըրթունք մընան լուս:

(Մասիս 1 օգոստ. 1890)

ԶԱՊԵԼ Կ. ՏՕՆԷԼԵԱՆ
(Սիպիս)

ԴԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆԳ

Աւելի ցանկալի է գեղեցիկ ման մի քան երկարա-
ձիգ կեանք մի:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Խուն, քիչ . — Տարեք, մասն . բնութիւն . —
Դեղ, գեղեցկութիւն . — Միօգօրիս, ֆորկէթ մի նօթ, միեւնոյն
ծաղիկն է անմոռակ . — Նուրբ, բարակ . — Բոցել, բոցալի .
— Գեղգեղ, երգ:

Ընթացք շարադրութեան . — Ծաղիկը . — Ծաղիկն է
դուստր առաւօտու, հրապոյր գարնան, աղբիւր բուրմանց, շնորհ
կուսանաց, սեր բանաստեղծից: Կ'անցնի շուտ մարդոց նման .
այլ մեղմիւ իւր թերթերն գետինը կը ձգէ: Առ նախնիս, անով
կը պահէին սեղանին բաժակը եւ իմաստնոյն սպիտակ մազերը .
նախնի քրիստոնէայք անով կը ծածկէին մարտիրոսներ եւ գետնա-
գամբաններու սեղանն: Այսօր, եւ ի յիշատակ այն նախնի ա-
ւուրց, կը գնենք զայն մեր տաճարներուն մէջ: Կան շատ
աղգեր, յորս այն՝ զգացմանց թարգման է. հրաշալի մատեան՝ որ
չպատճառեր ոչ աղմուկ, ոչ կռիւ, եւ կը պահէ յինքեան սրտի
յուզմանց վաղանցիկ պատմութիւնը:

ԱՌ ԶԵՓԻԻՌԵ ԱԼԷՄՏԱՂԻԻ

Դու փափկաթեւ մանկիկ զեփիւռ,
Աղբերց վըրայէն լուսակարկաջ՝
Անուշ հոտով ծաղկանց ըսփիւռ
Ի՞նչպէս թռչիս ինձ ընդ առաջ .
Ու խուսկիւ և զով ընծայելով,
Զիս ողջունես հեղիկ շընչով:

Ո՛հ, կը սիրեմ ըզբեզ, հո՛ղմիկ,

Երբ դու փութաս ինձի գալու:

Ի պար ի թռիչ ի սոյլ մեղմիկ,

Այրած ճակտիս իմ այցելու:

Ծաղիկ հոգւոյս քեւ զովացած,

Բացուի ի լոյս ախորժ կենաց:

Ալացիր փափկիկ դու սուրհանդակ,

Լուր ար հովտին ու ծործորին:

Ու անտառաց բարձրադիտակ,

Ուր երամով սոխակը թառին,

Թէ մտերիմն իւրեանց եկաւ:

Բիւր ըզմայլմանց յիշատակաւ:

Ո՛հ, կորսըւած իմ հաճուքներ,

Հոս վերստին գըտնեմ ըզձեզ:

Ծառոց շքով էք ծածկըներ,

Ու փրփրուով առեւակին հեպ:

Ահա կայտուէք ի յայս ծըմակ,

Ի յայս թըփուտ հովանոցակ:

Հոս դառն հոգեր մէկիկ մէկիկ

Ճակտէս ի բաց հեռանային:

Ու փունջք ժամուց գեղապարիկ

Սիրտըս թեթեւ օրօրէին:

Եւ բընութիւն, մայր որդեսէր,

Քընքուշ գրկաց մէջ զիս գըգուէր:

Հոս ճեմէին երեկոյեան

Ի զով ընտուեր պար մի կուսից:

Մազերն հովուէ բազմաբուրեան,

Սիրտը ընծայուած հէշտ վայելից:

Շող լուսնակին, կոյսն ու ծաղիկ,

Զիրար շոյեն սիրատարիկ:

Մտերմութիւն, սէ՛ր կրակուբոց,

Ինչ անուշ էք յայս տեսարան,

Ուր բիւր դալարք ձեզ հանգըստոց:

Ու՛ անհուն դաշտեր ըզբօսարան:

Մտերմութիւն, ինձ՝ երանի՛,

Թէ հո՞ս ծոցէս հոգիս թռանի:

Դու փափկութեւ մանկիկ զեփեռ,

Ազբերց վրայէն քաղցրակարկա՛լ:

Անուշ հոտով ծաղկանց ըսփիւռ,

Թռի՛ր, թռի՛ր ինձ ընդ առա՛ջ,

Ու խունկ և զով ընծայելով,

Պարէ՛ չորս դիս հեզիկ շնչով:

Մ. ՊԵՇԻԿՈՒԱՇԼԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆԻՔ

Արտով ու բերնով պաշտուած Աստուած մը եւ ամեն
պաշտաւորութեանց կոսարումն՝ զիեզերքը տաճար մը
կ'ընեն եւ ամեն մարդիկ եղբայրներ:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Ողջ, տուլում. — Սխորժ, քաղցր. — Բարձ-
րադիտակ, բարձրադիտակ. — Երանի, հովանութեան տեղ. — Քեղա-
պարիկ, ամեն կողմէ գեղեցիկ. — Բազմաբուրեան, բազմա-
բուրեան. — Սիրտարիկ, սիրտից. —
Ընթացք, շարադրութեան. — Միտուն. — Միտուն Անգ-
ղիոյ մեծ քերթողն, մանկութեան տաճար այնքան գեղեցիկ էր, որ

զանի դպրոցին մէջ գեղեցիկ կոյս կը կոչէին : Հանձարեղ էր յոյժ, բայց յաչս իւր ժամանակակցաց նա աննշան քերթող մ'եղաւ, եւ իւր մահուանէ շատ տարիներ յետոյ իբր ազգային հարստութիւն համարուեցաւ անոր քերթուածն : Դրախս կորուսեալը : Հազիւ անոր կենդանութեանը կը հաճէին կարդալ քանի մը հատուածներ Դրախս կորուսեալէն, եւ անոնք որ այն տաղերն կարդացին, նախատանաց արժանի համարեցան զայն : Այսպէս դուք ամենեքին որ կ'զգայք թէ կը ծնի ի ձեզ փառաց աղնիւ տնէն, դուք որ կը դատէք թէ բաւական զօրութիւն ունիք ըսելու ընդ ինքն . « Աւելի հեռուն պիտի երթամ » . ուրեմն գացէք, միշտ գացէք առանց երբեք վճատելու . եթէ այսօր ծափահարութիւնք ձեզ պակասին, յիշեցէք թէ Միլտոն իւր մահուանէն կէս դար յետոյ արձաններ ունեցաւ :

ՍՐԲՈՒՀԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ԳԱԼՅԱՅԵԱՆ

Քսան եւ չորս տարիներ առաջ կը պատահի որ գրեթէ փողոցը մնացած որբուհի մանկիկ մը Սրբուհի Մայրապետին դուրը կը շարժէ : Կ'ընդունի եւ կը հիւրընկալէ զայն, եւ որովհետեւ, բարեկեցիկ պայմաններու մէջ չէր գտնուէր, բարերարաց աջակցութեան կը դիմէ իւր ինքնատուր, — կամ երկնատուր — աւանդն ըստ արժանւոյն հոգալ կարենալու համար : Ինքզինք բարեգործական ձեռնարկութեան մը նուիրելու համար բնածիր կոչում մ'ունէր այս կին՝ որ կենդանի հաւատքի մարմնացումն էր կարծես, եւ ուխտելով ամուսնական կենաց մէջ չմտնել, բոլորանուէր կ'ընդգրկէ այս նոր պաշտօն—որբուհեաց խնամակալութիւն : Քաջալերեալ Շահնազարեան լուսահոգի Կարապետ վարդապետէն, հոգեւոյս ներսէս Պատրիարքէն, որ յայնժամ Խասգիւղի քարոզիչ էր, ծերունազարդ Արծրունի

քահանայէն եւ ուրիշ անձերէ, Սրբուհի Մայրապետ հանգանակութեան կը ձեռնարկէ, անոր հասոյթով որբանոց մը կազմելու համար . իւր կրօնական եւ բարեգործական զգացմանց հաւասար ճարտարութիւն եւ գործնական յաջողութիւն ցոյց կուտայ սոյն ձեռնարկութեան մէջ : Շատ դժուարութիւններէ եւ մաքահուններէ ետք, Սրբուհի Մայրապետ Խասգիւղի մէջ օգասուն տեղ մը կը գնէ իւր նորահաստատ Որբանոցին համար բաւական ընդարձակ եւ յարմար չէնք մը, պարտէզով եւ առատ ջրով, իբր 1000 ոսկւոյ ծախիւք, եւ կանոնաւորապէս կազմակերպեալ հաստատութեան մը նիւթական եւ բարոյական պայմանաց մէջ կը դնէ իւր Գաղթայեան Որբանոց : Միշտ 20-30 կամ աւելի որբուհիներ կ'ունենայ, ընդհանրապէս ձրի, զորս կը կրթէ, ձեռագործներու կը վարժեցնէ, եւ մինչեւ իսկ կը յաջողի իւր ձեռաց տակ մեծցած ու կրթուած քսանէ աւելի աղջիկներ ամուսնացնել ու իւր հաստատութեան մէջ, որբուհիք, ուսուցիչք, կամ վարժուհիք, միշտ 30-40 եւ աւելի անձինք կային . եւ կը հասկցուի թէ այսչափ բազմութեան մը ծախքերն հոգալ դիւրին գործ չէր : Բայց Սրբուհի Մայրապետ ինկիլիսի կը բազմապատկէ : Երբ մարդ սիրէ գործն, աշխատութիւնն շատ անգամ մինչեւ անձնուիրութեան կը հասնի : Եւ զարմանալի եռանդեամբ Սրբուհի Մայրապետ փարած էր իւր գործին : Յերեկ եւ գիշեր դադար չունէր : Միշտ բան մը կ'ընէր, բան մը կը խորհէր իւր որբուհեաց պէտքերն հոգալու համար : Անոնց համար կը մուրար, վռնտուէր ալ չէր վճատեր, եւ գիտենք թէ նա որ վիստիշ չգիտէր՝ կը վիստեցնէ . եւ հետեւապէս Սրբուհի Մայրապետին օգնել կը հարկադրէին այնպիսիք անգամ որք ի սկզբան չէին հաւատացած որ կարենար ինք

միայնակ ի դէռէն հանել արդիւնաւետ գործ մը : Միայն ազգային շրջանակներու մէջ չէ որ կը գործէր Սրբուհի Մայրապետ յօգուտ իւր Որբանոցին : Զարմանալի հաստատամտութեամբ մը միջոց գտած էր կառավարական ակմբոց մէջ եւս համակրելի ընծայելու իւր մարդասիրական գործ : Վեհ, Սուլթանն հաճեցաւ օրական հացի և մսի կանոնաւոր պարէն յատկացնել Գալֆայեան Որբանոցին, և երբ՝ վերջին պատերազմէն ետքը՝ խնայողական տնօրինութեամբ մը կայս . կառավարութիւնը դադրեցուց ամեն ոչ-մահմէտական բարեգործական հաստատութեանց տրուած նպաստներն, ամենէն առաջ Գալֆայեան Որբանոցին նպաստը վերահաստատուեցաւ : Վեհ, Սուլթանն, Որբանոցին աշակերտուհեաց գեղեցիկ ձեռագործներն ևս գնահատելով, մանաւանդ յատկապէս Նորին Վեհափառութեան համար բանուած մետաքսեայ գորդ մը, բարեհաճեցաւ դրամական կարեւոր նպաստով մը քաջալերել անխոնջ Մայրապետն :

Իւր համբաւ վերջին տարիներս վոսթորէն դուրս ալ ելած էր, և մանաւանդ մեր ռուսահայ եղբարց մէջ հանրածանօթ անուններ դարձած էին Սրբուհի Մայրապետ և իւր Խասգիւղի Որբանոց :

Գալֆայեան Որբանոցը տարեկան եօթն կամ ութ հարիւր ոսկւոյ ծախք ունէր, զոր Սրբուհի Մայրապետ կը հոգար հանգանակութեամբ, իւր որբուհեաց ձեռագործներուն վաճառմամբ, կառավարական մնայուն նպաստով և այն կալուածոց հասոյթով զորս քիչ քիչ խնայողութեամբ գնած կամ շինած էր : Իւր ճարտար մատակարարութեան իբրեւ ամենէն չօգտօնի ապացոյցը կրնանք համարիլ որ այսօր Ազգին կը թողու իբր երեք հազար ոսկւոյ արժէք ունեցող շարժուն և անշարժ

ստացուածք : Եւ իրօք, այս գարմանալի կին ներկայն միայն չէր խորհեր : Իրեն հետ խօսողներ միշտ կ'զգային թէ ապագային հոգը կը մաշեցնէր այս գործունեայ կինն : Կ'ոգէր մնայուն հաստատութիւն մ'ընել Որբանոցն : Այս նպատակաւ օրինական և է ձեւակերպութիւն թերի չթողուց : Որբանոցին բարոյական դուլութիւնն եւս անվթար պահելու համար, 1876 ին Սրբուհի Մայրապետ կտակ մը շինած էր ձեռնհաս ազգայնոց խորհրդակցութեամբ, զոր հոգեւոյս Տ. Ներսէսէն Պատրիարք վաւերացնել տալով Ազգային Ժողովոյ՝ օրէնքի ոյժ տուաւ անոր : Այդ կտակին համեմատ, Որբանոցն իւր մէջէն պատրաստուած մայրապետներու տնօրէնութեամբ պիտի կառավարուի ընդ հսկողութեամբ Պատրիարքարանի, պարբերաբար հաշիւներ պիտի հրատարակուին, և Որբանոցն և յարակից կալուածք իրենց էական նպատակէն տարբեր նպատակի չպիտի կրնան գործածուիլ երբեք : Սրբուհի Մայրապետին նպատակն էր ո'չ միայն որբուհիներ ընդունիլ, դաստիարակել և ընկերութեան մէջ վայելուչ կերպիւ հաստատել, այլ և մայրապետներ հասցնել, կուսութիւն ուխտող և իրենք զիրենք բարեգործութեան նուիրող անձնուէր աղջիկներ, որք շարունակեն կանգուն պահել Որբանոցն, և Ազգին մէջ վառ պահեն իգական բարեգործութեան ոգին : Այս ևս յոյժ բեղմնաւոր խորհուրդ մ'է, որ կը յուսանք թէ հանգուցեալ մայրապետին բաղձանաց համեմատ կ'արդիւնաւորի :

Սրբուհի Մայրապետ շատ ծեր չէր, հազիւ 66 տարեկան . բայց, ինչպէս ըսինք, իւր որբանոցին հոգերը կը մաշեցնէին զինք, մինչ իրեն պէս ժուժկալ և քաջառողջ կին մը կրնար խոր ծերութեան հասնիլ : Եթէ

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացի շարադրութեան . — Կարապետ վարդապետ Շահնազարեանց . — Նշած է ի Պարսկաստան Համատան 1814 մայիս 14ին աղբատ ընտանիքէ : Տղայ դեռ . կը բերուի յէջմիածին . հոն ժառանգաւորաց վարժարանի ամենէն ժրջան աշակերտն կը լինի : Արդիւնաւոր կեանք մի կը վարէ եւ կը ծառայէ իբրեւ մատենագիր , կը հանդիսանայ կրօնատէր եւ կրթաւէր անձ : Հետեւեալն է նորա տապանագիր . « Աստ հանգչի յուսով փառացն յաւիտենից Կարապետ վարդապետ Շահնազարեանց , ծնեալ ի Համատան 14 մայիսի 1814 թ . եւ վախճանեալ ի Խաղաղ Կոստանդնուպօլսոյ յամի 1865 , օգոստոսի 31 » :

ԱՅՐԵ ԵՒ ԿԻՆԵ

Երբ նախածնողք Եղեմէն արտաքսեցան , ողբացին ընդերկար և ըսին միմեանց .

— Ի՞նչպէս այժմ պիտի լնունք մեր ճակատագիրն երկրի վերայ . ո՞վ պիտի առաջնորդէ մեզ :

Այն ատեն յառաջացան դէպ յայն քերորն՝ որ կը պահպանէր դրախտին մուտքը : Եւայ կը յենուր Ադամին , և ծածկուեցաւ նորա ուսոց ետեւ , երբ նոքա ներկայացան երկնային պահապանին առջեւ : Ադամ կ'ըսէ պաղատաւորն առ քերովրէն :

— Այժմ Աստուծոյ պատգամաւորք մեր առջեւէն չեն երթար , որովհետեւ մենք ամպարիշտ եղած ենք . աղաչէ՛ ուրեմն աշխարհի արարչին , զի մեզ զրկէ՛ մին իւր հրեշտակներէն , կամ գէթ աստղ մի՛ որ զմեզ կարենայ յառաջ վարել :

Քերոր կը պատասխանէ .

— Մարդն յինքեան ունի իւր աստղն , և հակա-

ռակ մեղաց այդ աստղն պիտի փայլի միշտ աւելի փայլուն և աւելի անբիծ քան երկնից աստղերն : Ուրեմն դուն անոր պէտք է հետեւիս :

Բայց Ադամ պաղատեցաւ դարձեալ և կ'ըսէ .

— Ո՞վ Եհովայի սպասաւոր , տուր մեզ տեսանելի պատկեր մը , զոր կարենանք դիտել , վասն զի նա՛ որ միանգամ մոլորեալ է ուղիղ ճանապարհէն , իւր սիրտն կը գտնէ խաւարչիւն և համբ . իւր ներքին ձայնն լսելի չլինիր այլ եւս :

Այն ատեն հրեշտակը մտախոհ կ'ըսէ Ադամին .

— Երբ յաւիտենական զքեզ յօրինեց երկրի կաւէն և փշեց քեզ շունչ կենդանի , դու գլուխդ բարձրացուցիր յերկինս , և քու առաջին նայուածքդ ուղղուեցաւ արիւնյն . թող արեգակն լինի քո նախասիւսար : Նա կ'սկսի իւր աշխատութեան ճաճանչագեղ դիմօք . չխոնարհիր ոչ յաջ և ոչ յահեակ . իւր անցած տեղերն օրհնութիւն կը բերէ . կը ծիծաղի միւրկին վերայ՝ որ կը փայլի իւր ոտից առջեւ , և այն միւրկային պայաւտէն յետոյ կ'երեւի գեղեցկագոյն , և այնքան բարիք կը ծաւալէ : Այր . դու , թո՛ղ այսպէս ըլլայ երկրի վերայ քու ուղեւորութիւնդ :

Այն ատեն չորհազեղ նախամայրն դող ի դօղ մօտեցաւ երկնային պատգամաւորին և ըսաւ .

— Տուր ինձ խօսք մի սիրովական և կրթիչ : Ի՞նչպէս պիտի կարենայ յոկար կինն իւր նայուածքն բարձրացնել և հետեւիլ անոր ընթացքին :

Այսպէս խօսեցաւ Եւայ , և քերորն զթաց այն կընոյ . սիրաժպիտ դիմօք նայեցաւ անոր և ըսաւ .

— Երբ յաւիտենական զքեզ ստեղծեց վերջապօլսոյ ճաճանչներով , քու ուստեր չբարձրացան յերկինս , այլ խոնարհեցան Եղեմի ծաղկանց վերայ , և քո լսած

առաջին ճայնը՝ աղբեր մի մրմունջն եղաւ : Թող քու
գործիչ լինի հանգունասիպ բնութեան գործոյն : Լը-
ռիկ նա յառաջ կը բերէ մեծն և փոքրն միանգամայն :
Ամէն ինչ կը ծիւ ծոցոյն մէջ, ծաղիկն և պտուղն, և
անոնցմով կը զարդարուի : Տկա՛ր կին, ահա պատկերդ :
Յետոյ հրեշտակն աւելցուց առն և կնոջ ուղղելով
խօսքն .

— Թող ձեր միութիւնն լինի անկեղծ և կատար-
եալ, որպէս երկնի և երկրի :

ԲՐՈՒՄԱԲԸՐ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Երեւ ասեան կայ որ գրեթէ երբեք համաձայն չեն .
օրինաց ասեանը, կրօնից ասեանն ու պատուոյ ասեանը :

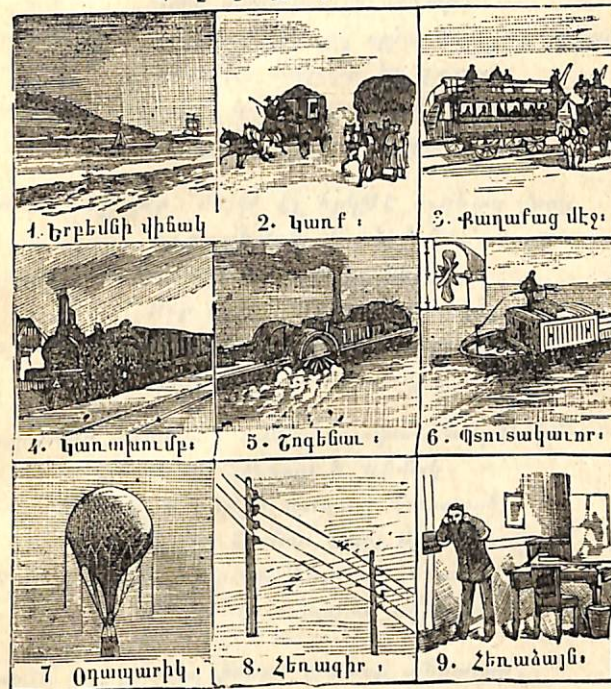
ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Մոսկ, դուռ . — Խաւարցիկ , մութ . — Նա-
խասխար , առաջին օրինակ . — Պայքար , կռիւ . — Հանգու-
նասիպ , նման :

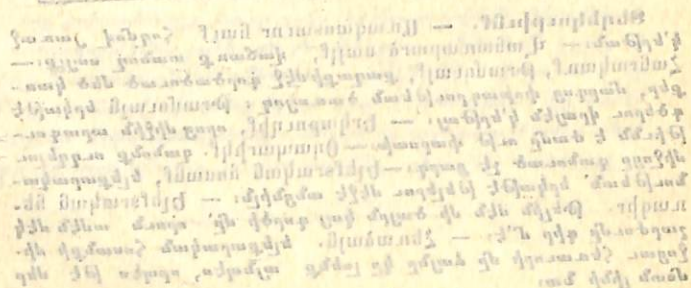
Ընթացի շարադրութեան . — Նախնի քիստոնեայք . —
ի հնումն քրիստոնեայք հաղիւ կրնային ապաստան մի գտնել աղօ-
թելու համար յոտո խաչին . Իւրեանց Աստուածն տարագրուած էր
ի խոր անդնդոց : Աշխարհի ապագայն գետնադամբանաց մէջ էր :
Օր մի երբ քրիստոնեայք սուրբ զօհէ կը մատուցանէին նկուղներու
մէջ, արարողութիւնն յանկարծ ընդմիջեցաւ . անծանօթ շուրջ մի
լուսեցաւ ի սրբալայրն առաջնորդող սրահին մէջ . թշուառ մ'եր
եկողն՝ որ չգտնելով սփոփանք երկրի վրայ , անոր խորն կը մտնէր
մասնակցելու քրիստոնեայներու հաճոյից եւ աշխատութեանց , նո-
ցա՝ որք ուխտած էին առ յաւետ աղօթել , սիրել եւ տառապիլ :

ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏԿԵՐԱԻ

Հաղորդակցութեան միջոց :

Տեղեկութիւնք . — Առագաստաւոր նաւ հողմով յառաջ
կ'երթան : — Վանապարտ սայլք , վաճառք տանող սայլք : —
Հանրակառք , թրամուայք , բաղաքի մէջ գործածուած մեծ կառ-
քեր , մարդոց փոխադրութեան ծառայող : Թրամուայն երկաթե
գծերու վրայէն կ'երթայ , — Երկաթուղիք , որոց միջին արագու-
թիւնն է ժամը ութ փարսախ : — Օդապարիկք . գանոնք ուղղելու
միջոցը գտնուած չէ ցարդ : — Ելեքտրական հոսանք , ելեքտրակա-
նութեան՝ երկաթե թելերու մէջէն անցնիլն : — Ելեքտրական հե-
ռազիւ . թելին մէն մի ծայրն կայ գործի մը՝ որուն ամէն մէկ
նազիւ . թելին մէն մի ծայրն կը լսենք այնպէս , որպէս թէ մեր
մօտն լինի նա :

Ըզբեմ թողնե՛լ, ա՛հ, չէ կարող նա բնաւ .
Իւրաքանչիւր պրօսականեր

Հետըզհետէ կազմեն նորա շղթային
 Օշակներն այն ծանրաբեռն,
 Որոց ահեղ շեղջին տակ օր մի նաեւ
 Մահն էլ խաղայ զիւր մեծ դերն:

Քըսակն ահա չէ համաչափ վիճակին:
 Հարկ է սակայն չքեղ հագնի.
 Զէ փոյթ՝ թէ է՝ անօթի կամ թէ ծարաւ,
 Զեռնոց պիտի գեղանի.

Փռնին կարմիր սքողէ զդիմաց գեղնութիւն՝
 Գիշերն անքուն թէ տքնի:

Աղէ՛ ուրեմն թափառականդ Ակասթէր...
 Ա՛ռ ըզդիմակդ, ե՛լ ի բեմ,
 Ծափ դարներով թէպէտ ըզքեզ միշտ գովեն՝
 Երբ ցոյց տաս չարն ու վրսեմ,
 Բայց դու մի՛ մնար ոչ մի տեղ շատ օրերով,
 Որ չընային քեզ նըսեմ:

Սուէց չոգին, ժամ է գնալ ու թափառիլ,
 Մեկպեմոնի հէք զինուոր.
 Բարեկամներդ և սիրելիդ թո՛ղ մինակ,
 Մայրիկդ և հայր ալեւոր,
 Փութա՛ ի տես հանել մարդկան տիպարներ,
 Պատառ հաց է հարկաւոր:

Նկարչին մնայ գէթ յիշատակն ի կըտաւ,
 Փիղիասայն ի կըճի,
 Կ'անհետանայ քեզ հետ հանձարն, և զդիմակ
 Կուտէ հողոյն սեւ ճըճի,
 Պատմութիւն՝ նա՛ գուցէ զքեզ օր մի յիշէ
 Յապագայում, թէ հաճի:

Հաւն՝ ու վրսեմ, նա՛ էր դրաւել զքեզ ի սպառ.
 Ո՛հ, սիրեցեալ այն ճիւղաբ...
 Պատանք՝ կեանքիդ լինին թատեր վարագոյր.
 Մարին լոյսեր, դադրին խաղք.
 Գուցէ յետոյ դաշտի մի վրայ թէ գտնեն
 Զանթաղ մարմնոյդ չոր կըմխըբ:

ՊԵՏՐՈՍ Հ. ԱԴԱՄԵԱՆ

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆԲ

Միքէ կը փափաքի՞ս որ մարդիկ լաւ խօսին՝ վրադ,
 դու բնաւ մի՛ խօսիր:

ԽԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. -- էլ, ալ. -- Ժողովրդից, յոգնվողէն. -- Նրան
 զանի. -- Կրֆերին, կրֆերուն. -- Վաղուց, շատնց. -- Մոյի-
 հո, կասակերգակ (դերամունուրեամբ), -- Զանկան, ակամայ.
 -- Շեքայի, նշանաւոր քերող անգղիացի. -- Հաւաքայի, հա-
 ւասար. -- Պիտի, պիտէ է. -- Ակափք, առասպելական անձ-
 նաւորութիւն՝ որ հանչցուած է Թափառական Հրեայ անուամբ. --
 Մեկպեմոն, մուսայ ողբերգութեան:

Ընթացք շարադրութեան. -- Հայ վարժապետն. -- Վերջ-
 դրեալ ոտանաւորին հետեւողութեամբ նկարագրեցք անցեալ եւ
 ներկայ վիճակն հայ ուսուցչին, եւ մաղթանքներ ուղղեցք մօտա-
 ւոր ապագայի մէջ ուսուցչական մարմնոյ բարւոյ կացութեան մա-
 սին:

Տ Ե Ս Ո Ւ Չ Ն

Ութ են մեր դպրոցի վարժապետը, որոց մէջ կայ նաև միոքը և անմօրուս մէկն՝ փոխան ուսուցչի, կարծես դեռատի երիտասարդ մ'է։ Կայ չորրորդ դասուկալ ուսուցիչ մը, բրդէ մեծ վզնոց մը պատած, միշտ ցաւօք վարակեալ, որ իւր ցաւերը գեղջական վարժապետութեանը միջոց ստացեր է՝ խոնաւ դպրոցի մը մէջ՝ որոյ պատերն կը կաթկթէին։ Չորրորդ դասուկալ վարժապետ մ'ալ կայ՝ որ ծեր և բոլորովին ճերմկցած է, և կուրաց ուսուցիչ եղած։... Ասոնցմէ վերջ Տեսուչն կուգայ, բարձրահասակ, ճաղատ, ոսկեայ ակնոցներով, գորշագոյն մօրուօք որ մինչև կուրծքն կ'իջնայ, բոլորովին սեւ՝ և վերէն ի վար ճարմանդաւոր զգեստ մը հագած։ այնքան աղնիւ է իւր վարմունքը տղայոց հետ, որք երբ յանդիմանութեան մը համար կը կանչուին. և ամենքն ալ դողալով իւր Տեսչութեան սենեակը կը մտնան, իրենց չի նեղանար, այլ նոցա ձեռքէն կը բռնէ, և այնքան համոզիչ խօսքեր կը զրուցէ թէ պէտք չէին այնպէս ընել, և թէ պէտք է որ զգնան, և խօսք տան թէ աղէկ պիտի ըլլան, և այնքան աղնուութեամբ կը խօսի, և այնպիսի քաղցր ձայնիւ որ ամէնքն ալ կարմրացած աչօք դուրս կ'ելնեն, աւելի ամիցած քան թէ զիրենք պատժէր։ Խեղճ Տեսուչ, ամէն բանի մէջ միշտ առաջին կը գտնուի, առաւօտեան աշակերտաց սպասելու և անոնց ծնողաց խօսքերն լսելու, և երբ վարժապետը իրենց տունները կ'երթան, դեռ դպրոցին չորս կողմն կը շրջի դիտելու որ տղաք կառաց տակ չերթան, կամ պայուսակներն որ աւազով կամ քարերով չլեցնեն, և ամէն անգամ որ

անկեան մը ծայրը կը տեսնուի, այնպէս բարձրահասակ և սեւադդեւատ, ճնշղկաց խումբերու պէս տղայք ամէն կողմանէ կը փախչին, և ինքն ի հեռուստ ցուցամատիւ անոնց կը սպառնայ, իւր սիրազորով և տխուր կերպարանօքն։ Իւր որդւոյն մահուանէն վերջ ալ ոչ ոք իւր ծիծաղիլն տեսաւ, կ'ըսէր մայրս. և միշտ անոր լուսանկարը իւր աչաց առջեւն է։ Այն դժբաղդութեանէ վերջ հրաժարիլ կ'ուզէր. արդէն իսկ հրաժարականը դրեր էր, բայց կը ցաւէր տղաքն առանձին ձեռքէ։ Սակայն անցեալ օր որոշած կ'երեւէր, եւ հայրս որ իրեն հետ Տեսչութեան սենեակը կը գտնուէր, կ'ըսէր իրեն. — Մեղք չէ՛ որ կ'երթաս, պարոն Տեսուչ. — երբ մարդ մը ներս մտաւ՝ տղայ մը ընդունելի ընելու։ Երբ տեսաւ այն տղան՝ շատ զարմացաւ տեսուչն, — բաւական ատեն՝ դիտեց զայն։ Այս տղան ճիշդ իւր մեռեալ որդւոյն կը նմանէր։ Ըսաւ Տեսուչն. — Շատ աղէկ։ — Ընդունեցաւ զայն, արձակեց հայրը և որդին, և անոր վրայ մտածութեանց մէջ ընկղմեցաւ։ Մեղք չէ՛ որ կ'երթաս. — կրկնեց հայրս։ Այն ատեն Տեսուչն իւր հրաժարականն առնելով՝ երկու կտոր ըրաւ և ըսաւ. — Կը մնամ։

(Բազմավեպ)

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆԲ

Լաւագոյն տեսուչն կարժէ տասն ուսուցիչ։

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան. — Յարուրիւն Պէզեան. — 1771 Ապրիլ 10-ին ծնաւ ի Պոլիս՝ Պէզի Պօղոսի որդին Յարութիւն՝

որոյ անուն այսօր մեր շատ մը եկեղեցեաց , դպրոցաց եւ հիւանդանոցաց ճակատներն գրուած է : Թէպէտ ոչ ուսեալ , այլ ուշիմ եւ հանճարեղ , իւր ընտիր ձրից շնորհիւ 1819 ին փողերանոցին վերադառնուել կը կարգուի , եւ մինչեւ կենաց վախճանը իւր վեհապետին մասնաւոր շնորհաց կ'արժանանայ :

Պէղծեանի յիշատակն անկորուստ պիտի մնայ , որովհետեւ այս մեծահոգի անձն եղած է ի կենդանութեան՝ բարեպաշտ , բարերար , աղքատասէր , դրասէր , կրթասէր , խոհուն քաղաքագէտ , տիրասէր : Մեռաւ 1854 Յունուար 3ին , եւ թաղուեցաւ ի Մայր Եկեղեցւոյ Գումրի-Գառուի :

ՍԱՂՄՈՍ ԿԵՆՍՅ

Մի՛ արտուժ երգովք ըսէք ինձ

Թէ՛ անտի երազ մ'են կեանք ,

Թէ՛ թմրեալ հոգին մեռած է՝

Եւ պահիւր են կերպարանք :

Կեանքն ըստոյգ՝ կեանքն իրական է՝

Եւ չիրմին չի լըմնար .

« Հող էիր և ի հող դարձցիս դու »

Չ'ըսուեցաւ հոգւոյն համար :

Կեանք մեր սուղ ու արուեստ երկայն է ,

Եւ մեր սիրտք՝ թէպէտ արի՛

Սեւասօղ տրոփեն թմրեաց պէս

Ըզհրաւէր գերեզմանի :

Աշխարհիս պատերազմին մէջ՝

Յարիւնտո դաշտ ճակատու՝

Մի՛ նմանիր անխօս նախրի մը ,

Այլ դիւցազն մ'եղիր դու :

Յապագայն դու վտաճ մ'ըլլար ,

Թո՛ղ զանցեալն անցած վտաց ,

Գործէ՛ , գործէ՛ ներկայիս մէջ՝

Սիրտ ի լանջս ի վեր Աստուած :

Վեհ մարդկանց վարք օրինակ են ,

Թէ՛ ինչ բարձր ելնել կրնանք

Եւ տարեաց աւազներուն վրայ

Հետք ձգել երբոր երթանք :

Հետք՝ զոր դուցէ՛ այլ նաւով մը ,

Յընդարձակ ծով աշխարհի՛

Նաւարեկ մղրած եղբայր մը՝

Տեսնելով քաջալերուի :

Ձեռն ի դործ ուրեմն և ժիր լեր ,

Դիմագրաւ յամէն արգել ,

Յարատեւ ջանիւք ուսիր դու

Աշխատիլ և սպասել :

Թարգմ. Թ. ԹԵՐԶԵԱՆ

ԼՕՆԿԷԼԻՍ

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆՔ

Խղճի հանդարտութեան մէջ է երջանկութիւն :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Պահիր , խաբեբայ . — Սեւասօղ , սեւով ծածկուած . — Տրոփել , զարնել . — Նախիր , անասուն . — Լանջ , կործնել :

Ընթացի շարադրութեան . — Արձակի վերածեցեք վերոյ-
գրեալ տաղն :

ՊԱՏԿԵՐ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԵԱՆ

Ահա կ'անցնի դարձեալ : Այսպէս ամէն երեկոյ ,
վերջալոյսի ժամանակ , կը դառնայ ի տուն , յանուրն
առած նկանակ մի հացի , գլուխն հակած ի հող , կրոս
ծնդօք հազիւ կրելով անարիւն անմարմին իրացն . ոս-
կերտտի մը դալնկոս մորթով պատահուած , կմախք
մարդկեղէն , որ դեռ կը կընէ ոգի , կը ծծէ շունչ՝ ո՛չ
լիաթոք անհուն մթնոլորտէն՝ յոր կը լուծուի տակաւ
իւր էութիւնն : ...

Առանց դառնալու յաջ և յահեակ , առանց ուշ դնե-
լու մանրիկ մանկուտոյն որ կը խաղան կը հուռողեն առ
դուրս տանց , կամ դեռատի սիրուն աղջկանց որ զոյգ
զոյգ կ'երթեւեկեն ի փողոցի , կ'անցնի կ'երթայ նա
իւր ճանապարհն : Ուր ուրեմն գիշերոյ սեւ ստուերաց
հետ , կը մտնէ ի տուն , ուր կը սպասեն նմա երկու
սիրուն զաւակուներ , երկուքն ալ աղջիկ , մին տառնա-
մեայ և միւսն իբր ութ ամաց : Մայր չունին . անդրա-
նիկն հազիւ կը յիշէ իւր մայրիկն , զորմէ ոչ եւս կը
կարծէ թէ պիտի գայ . գիտէ միայն թէ գնացած է
յերկինս :

Նեղ և ժանգափոս փողոցի մը մէջ է տունն՝ յո-
րում կը բնակի հէք մարդն իւր զաւակօք , գետնայար-
կի մէկ սենեկին մէջ փողոցի վրայ : Իւր քենին երբեմն

երբեմն կը հոգայ որբոց . ինքն ալ աղքատիկ մարդու
կին է , զաւակաց մայր , բնակեալ դիւղին հեռաւոր
մէկ թաղին մէջ . բայց կ'այցելէ յաճախ , և սերսիւ
խնամ՝ կը տանի անոք մանկանց : Կ'զգայ թէ իւր քե-
ռայրն այսօր կայ , վաղիւ չկայ . արուեստիւ ձկնորս՝
անկարող պիտի լինի ընդհուպ թիավարելու իսկ . կը
սոսկայ բարի կինը խորհելով՝ թէ ի՞նչ վախճան պիտի
ունենան դժբախտ մանկուներ , երբ որբանան և ի հօրէ :

Հայրն և երկու զաւակուներ կը նստին ի սեղան ,
ուշ ժամանակ , երբ մութն արդէն պատած է : Կանթե-
ղին աղօտ լուսով հազիւ կը տեսնես բոցազրօսիկ ժը-
պիտն որ կը թռչտի կիսակենդան հօր շրթանց վրայ ,
երբ անմեղ մանկուներ անցիտակ չար ժամուն՝ որ չէ
հեռի , կը լսուակցին զուարթութեամբ : Երկու ժամ
հետոյ կանթեղը մարած է . երեքն ալ կը ննջեն ի նմին
սենեկի , ձայն չկայ . միայն կը լսես մերթ չոր հազի մը
չլուկ , որ չընդհատիր ցայգն ի բուն :

Օր մը , չորեքշաբթի առաւօտ , արշալոյսն հազիւ
ծագած , անձրեւայոյզ փոթորկալից օդով , դուրս կ'ել-
նէ հայրն , երբ դեռ կը ննջէին իւր զաւակուներ : Սրա-
նէ հայրն , երբ դեռ կը ննջէին իւր զաւակուներ : Սրա-
նէ հայրն կ'ընթանայ դէպ ի ծովեզր , ուր սակայն իւր
գաքայլ կ'ընթանայ դէպ ի ծովեզր , ուր սակայն իւր
արուեստակից ձկնորսաց հետ ի զո՛ւր կը սպասէ ալեաց
հանդարտութեան . ինքն անուաղ է , և բնաւ ստակ
չկայ քսակին մէջ , տունն ալ հաց չունին , գիտէ . կը
սպասէ , կը հազայ ու կը հազայ . ծովն խաղաղելու ե-
րեւոյթ չունի , կ'արձանանայ անդ ժամերով . իւր ար-
ուեստակիցք արդէն իսկ հեռացած են՝ նոյն օր չունե-
լով յոյս որսորդութեան . բոլորովին առանձին մնացած
է ծովափանց վրայ , կծու հողմոյն դէմ որ կը գոռայ

և կ'ամբոխէ ծովն : Յանկարծ սեւ խորհուրդ մը կը ծագի իւր մտաց մէջ . կը շարժի դէպ յառաջ , հառա-
չանք մը կ'արձակէ ի խորոց , ոչ եւս կըզգայ անձին .
երկու քայլ մնացած է իւր և անդնդոց մէջ . պիտի
նեւորի . քայլ մը միայն . . . երբ զոյգ մը հրեշտակք կը
կանգնին իւր դէմը . կը սարսռայ , յետոյ յետոյ կ'ընկնի .
զաւակուհիք պատկերացած են իւր աչաց հանդէպ ,
անհնարին զիջմը կը յուզէ իւր միտքը և աչերն յեր-
կինս ամբարձած կը միմիջէ դառնազին . Փառք քեզ ,
Աստուած , յաղազս ամենայնի , Տէր , փառք քեզ . . . :

Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ

(Արևիկ)

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Սիրոյ յուճ

Սըրսի փուճ :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Անուր , քելին ցակ (դուռ) . — Հակած , ծը-
նած . — Կրոս , ցլար . — Իրակ , գլխաւոր մասն մարմնոյ
(կեղծ) . — Դաղնիկ , դեղնցած . — Պատահել , փառքել . —
Լիարժեք , լիւրի (բար) . — Անկալ , անի . — Ուշ դնել , միտք
դնել . — Ժանգալ , գարգալ . — Սերսի , բոլոր սրտանց . —
Բռնագրութիւն , ակամայ . — Անգիտակ , անտեղեկ . — Յայգ ,
գիւր . — Անտուղ . անօրի . — Անդիտել , յուզել . — Ձգալ
անձին , խելի գլուխը գալ . — Ընկրկիլ , ետ կենալ .

Ընթացի շարադրութեան . — Երկու որբեր . — Գիշեր ,
յեզր ծովու . հողմն զայրագին կը փչէ . անհանգստութիւնք եւ-

գինեայ իւր ամուսնոյն վիճակին համար . դուրս կ'ենէ , կը տես-
նէ լոյս մը մօտակայ խրճիթին մէջ . անդ թշուառ հիւանդ այրի
մը կը բնակի իւր երկու որդւովք . — Եւգինէ ներս կը մանէ . —
այրին մեռած է , մինչ որդիքն կը քնանան անոր քով . — Եւգինէ
յիւր տուն կը բերէ հէք փոքրիկները . — Այրը կուգայ . ձկնոր-
սութիւնը գէշ եղած է (խօսակցութիւն) . — Եւգինէ կ'իմացնէ
նմա՝ դրացուհւոյն մահը . — Ի՞նչ ընէ որդիքը . այրը թէպէտ աղ-
քատ , պահ մը վարանելէ յետոյ որբերն ընդունիլ կ'առաջարկէ .
այն ատեն Եւգինէ խնդադին կը ցուցնէ նմա անհայր , անմայր
այդ մանկիկները :

ԼԱԻԱՏԵՍՆ ԵՒ ՅՈՒՆՏԵՍՆ

— Լ . Ի՞նչպէս ենք :

— Յ . Երկար կեանքը երկար վիշտ , փափաքելին կարճն
է միշտ .

Իբրեւ դըրամ որ վաճնի , իբրեւ ճըրագ որ
հատնի .

Գիշերն անցաւ , տիւն անցաւ , չանցաւ մէկ օր
մը անցաւ .

Կեանքէ ցըմահ մի թեւ է , զոր կարճել կամ եր-
կարել

Անընչան է վըհին մօտ՝ ուր հարկ է մեզ իջանել .

Գունտս՝ աղօրիք , մեք՝ հատիկք , դառնանք
դառնանք ջախջախիք :

Այսպէս ենք . — Ի՞նչ ընենք :

— Լ . Այո՛ ,

Դեռ անցած վիշտն ի յուճ է , և գալիքը միշտ
փուռ է . . .

Բայց ,

Յաւոց աճումն է զայրոյթ, համբերեն ընենք
բնոյք .
Ընկճել վիշտը՝ փա՛ռք մեր այդ, անընկճելին՝
խղճի խայթ .
Անտի զմեզ ազատ պահենք, խաղանք, խըն-
տանք և կայսունք .
Ի՛նչ որ դայ, թող բարով դայ . մահուան առ-
ջին ալ պարենք :

Իցէ՛ք բէ կարենայի

Յ. ՈՍԿԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Ըսէ՛ իմաստութեան քէ դու իմ քոյրս ես, եւ քո՛ղ
գիտութիւնն ինձի քեզ բարեկամ :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք . — Վասնիկ, հասնիլ . — Ի յուշ, մտաց մէջ . —
Բնոյք, բնութիւն . — Անընկճելի, որ չնուանուիր . — Կայսունք,
ցասկել .

Ընթացք շարադրութեան . — Ո՞վ ստեղծեց երկինքը . — Ե-
րեւելի անգղիացի չափագէտ, բնագէտ եւ աստղաբաշխ մեծն
Նեւտոն երբեմն կ'ընդունէր գիտնոյ մի այցելութիւն՝ որ դժբախ-
դաբար անաստուած մ'էր . օր մի այցելուն կը նշմարէ Նեւտոնի
ստոլին վրայ գեղեցիկ երկրագունտ մը . . . կը զարմանայ եւ նոյն
խակ կ'սքանչանայ . . . Ի վերջոյ կը հարցունէ թէ ո՞վ յօրինած է
զայս : — Ոչ ոք, կը պատասխանէ Նեւտոն : Գիտունը սրտաբեկ
կը հեռանայ, իւրովի ըսելով . . . :

ՄԱՆ ՄԵՂԱԻՈՐԻՆ

Այն ատեն օրհասական մեղաւորը գտնելով միայն
անցելոյն յիշատակին մէջ զինք ընկճող ցաւեր, ամէն
բանի մէջ՝ որ իւր աչաց առջեւէն կ'անցնի, զինք վըշ-
տացնող պատկերներ, ապագայի մտածման մէջ զինք
զարհուրեցնող արհաւիրք, չգիտէ որո՞ւ ապաւինել, ո՛չ
արարածոց՝ որ իրմէ խոյս կուտան, ո՛չ աշխարհի՝ որ
կ'անհետանայ, ո՛չ մարդոց՝ որ չպիտի կարենային զա-
նի մահէ ազատել, ո՛չ արդար Աստուծոյ՝ զոր նա կը
նկատէ իբրեւ յայտնի թշնամի, և որուն ներողամտու-
թենէն չունի այլ եւս ակնկալութիւն : Կը թաւալի իւր
բուն իսկ սոսկմանց մէջ, կը տանջուի, կ'աշխատի պըր-
ծիլ մահէն՝ որ զանի կը կաշկանդէ, կամ գէթ իրմէ
խոյս տայ . իւր մահատեսիլ աչքերէն չգիտեմ ի՛նչ մոլե-
գին և մթին բան մը կ'ելնէ, որ իւր հոգւոյն զայրոյ-
թը կը բացատրէ . իւր տխրութեան խորէն կ'արձակէ
կիսամեղմ հառաչներով ընդմիջեալ խօսքեր, և չգիտ-
ցուիր թէ զզջում կամ յուսահատութիւնն է անոնց
շարժառիթ . Խաչելեալ Աստուծոյ վրայ կը յառէ սոսկա-
լի նայուածքներ, և տարակուսելի է թէ այն նայուած-
քները երկրէւ թէ յոյս, սէ՞ր թէ ատելութիւն կը յայտ-
նեն . կը մտնէ իւր յոյզերուն մէջ, յորս անգիտակ եմք
նեն . կը մտնէ իւր կրօնութեան, կամ հոգին՝ որ իւր
թէ մարմինն է որ կը լուծուի, կամ հոգին՝ որ իւր
դատաւորին մերձենալը կ'զգայ . խորին կերպով կը հա-
ռաչէ, և չգիտենք թէ իւր ոճիրներուն յիշատակն է,
որ կը խլէ իւրմէ հառաչներ, թէ կենաց հրաժարելու
յուսահատութիւնը : Վերջապէս իւր դժնեայ ճգանց
մէջ իւր աչերը բեւեռեալ են, իւր դիմագիծի կը փոխ-
ուին, իւր դէմք կ'այլանդակի . իւր կապարագոյն բե-

րանն ինքնին կը բացուի կը դոցուի, մարմինն ամբողջ
կը սարսուռայ. և այս յետին ճգան մէջ իւր տարաբախտ
հոգին կը խլուի իբրու թէ այս տղմալից մարմնոյ՝ մոր-
մօքէն, կ'իյնայ Աստուծոյ ձեռաց մէջ, և առանձին
կը գտնուի ահաւոր դատաստանին առջեւ:

Թարգմ.

ՄԱՍԻՅԼՕՆ

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆՔ

Առանց կրօնական հաւատոյ չունի մարդ ո՛չ պնդու-
քիւն ոգւոյ, ո՛չ երջանկութիւն եւ ո՛չ իսկ յոյս՝ կենաց
դժնդակ վրդովմանց օրւան մէջ:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Ակնկալութիւն, յոյս. — Պրծիլ, ազատիլ. —
Կաշկանդեղ, պինդ կապել. — Մահասէսիլ, մահաւերն. —
Կիսահեղձ, կիսովին խղրուած. — Շարժաոյր, պատահու. —
բեւեռեալ, յառած. — Դիմագիծի, դիմաց գծեր:

Ընթացք շարադրութեան. — Մահ արդարոյն. — Որոտ-
մանց, մրկին յեշտապէս հաճելի է այնմ՝ որ նաւահանգիստ հա-
սած է. սիրելի է նմա մտօք տեսնել վերստին ցայնվայր ամէն
պատահած այն արգելքներ, դժուարութիւններ: Վերջապէս պի-
տի բաղդատենք արդարն՝ մահամերձ Մովսիսի հետ սուրբ լեռան
վրայ, խոստացուած երկրին դէմ:

Պիտի նկարագրենք զՄովսէս մահամերձ, որ կը յիշէ Եգիպ-
տոսէն ելնելէն ի վեր ունեցած ամէն վտանգներ, կորուստներ, նե-
ղութիւններ, և այժմ՝ քանի՜ ելնանիկ է զի հասած է անպարիպին
վերջն, եւ կը նկատէ զմահ իբրեւ վարձք իւր վատասկոց եւ բա-
րեյալող վախճան իւր ընթացից:

ՄԻՐԵՅԷ ԶՄԻՐԵԱՆՍ

Վարդակարմիր Գողգոթային վեհ գագաթ,
Միշտ փայլվող սիրոյ անեղջ ճառագայթ,
Դեռ կ'ըստպանե՞ս թափել սրբոց քու սըլաք.
Զո՞վ կը հսկես, վի՞հ և անբո՞ւնդ թէ կ'ըմախք,
Որ սեւ ժայռից մէջ մարեցաւ այն բեկբեկ
Բարբառն վրեժի թէ « ըզմիմեանս սիրեցէք »:

Ծածկէ՛ ամպով կարմիր կողերդ, Գողգոթայ,
Եւ թող խայտան ցաւոտ ոսկերք սեւ Յուդայ.
Ժանդոտ ու գուլ թուրերն առին կարմիր փայլ,
Նոր կըրօնին հետ արեան ուղիւ առին քայլ.
Թնդանթին առջի բոմբիւնն խեղդեց սէզ
Զքաղցըր հազագ թէ՛ « ըզմիմեանս սիրեցէք »:

Տնանկին դամբանը կ'անհետի ոտնակոխ,
Տընակին մէջ մարի առկայ՝ կանթեղն հող.
Այն մութին մէջ նօթի տըղեկը կը հեծեն.
Դըղեակըն խրախ մինչեւ լոյս ջահը կը հլւծեն.
Հարուստին կառք ժխորով կ'անցնի սըրարչաւ,
Հէգին դադաղն իւր գերեզմանն լուռ իջաւ:

Գեթսեմանին իջնող հրեշտակն դալկանաւ՝
Որ գեղ՝ ծաղիկ՝ արցունք ու փառք չըճանչնար.
Նորա ցուրտ գոգն աղքատը սոսկ կ'ըսփոխի,
Ճօխն և տընանկ պատանքին մէջ կ'ըլլան մի.
Կայծակնաթեւ թէ մըռնչեն մըրրիկներ,
Թէ « սիրեցէք զիրար ». հէգն հոս չեն սիրեր:

Պ. ԴՈՒԻԵԱՆ

(Տաղք)

ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆՔ

Այս երեք առաքինութեանց, այսինքն՝ հաւատոյ, յուսոյ եւ սիրոյ մէջ գերազանցն սէրն է:

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. — Վեհ, բարձր, փառաւոր. — Անշեշ, անմարելի. — Բեկրեկ, Տկար. — Գուշ. բքացած (սուր) . — Ուղիւք, հոսանք. — Բուրխեւ, քնդանօթի ձայն. — Սեգ, հպարտ. — Հագագ, աւաշ, ձայն. — Տնանկ, աղբաւ. — Առկայծ, մարած. — Խախ, ուրախ զուարթ. — Ժխոր, աղմուկ. — Դալկահար, դեղնած:

Գիտ. — Հետեւեալ բառերու սկիզբի տառեր փոխելով ուրիշ տառ դնել. — Սէր. Ժայռ. քայլ. սեգ. մութ. լուռ. գեղ. լոյս. ջահ. մոնչեւ. կառք. գոգ. հեծեւ. մարել. ցաւ. դեռ. վտմ:

Հնրացի շարադրութեան. — Սէր. — Սէրն աստուածային զգացում մ'է, յերկնից իջած մի ճառագայթ, ծաղիկ քաղցրաբոյր. գթութիւնն նորա գուտորն է: Առանց սիրոյ՝ առաքինութիւնն անուշ մի է միայն. — Ինչպէս հոգին կեանքն է մարմնայ, այսպէս եւ Սէրն հոգւոյն կեանքն ու կատարելութիւնն է...

ՆՆԱՆԱ

Իր այրի մօրն անդրանիկն ու միակն էր, ուխտի զաւակ, զոր Սեբաստիոյ Ս. Նշանէն արցունքով առած էր իր Աննա մայրն և անունն ալ դրած՝ Նշան: Երբ տասներկու տարեկան եղաւ, Աննա զրկեց զնա ի Պոլիս: Գաւառացի ամէն մօր հաւատքն է այս — տղաս

Պոլիս երթայ և բան մը սովորի ուսանելի տարիքը չկորուսած: Այս համոզման մէջ երկու բան նկատելի է. — զաւակէն զրկանք, զոր յանձն կ'առնու ապագայի խորհրդով. — բան մը ունենալու մտածումը: Իսկ եթէ ոչ, ո՞վ է այն, ո՞ր կինը, ո՞ր անգուլթը որ չխռովի մինչ աղիքներն իր սրտէն դուրս կը քաշուին. դիւրին է բռնել 12 տարեկան զաւակին ձեռքէն ու ըսել թէ, « Գնա՛, զաւակս, այս այն ճանապարհն է, ուր կէ անցաւ զնաց հայրդ ու ալ չդարձաւ... »: Այսպէս ըրած է Աննա, իր ձեռքովը ճամբու դրած սիրուն գգուելի Նշանիկը, և իբրեւ վերջին պատուէր ըսած էր որ ամէն բանէ առաջ երթայ Պալքլըի հայոց գերեզմանատունը, իր հայրիկը գտնէ հոն ու օրհնել տայ...:

Նշան եկած էր ի Պոլիս. Սեբաստացի ծանօթներ, որոց յանձնած էր Աննա իր զաւակը, կը տեսնեն, կը նային անոր վրայ. տակաւին մազդուկ էր, մօր մը կուրծքին վրայ սնած շոյուած մանուկի պէս. կահուղիկ ոսկորներ, արեւէն, ցուրտէն պահուած դաստակներ, սիրուն, սեւուկ, անմեղ աչքեր, որք շատ կանուխ սկսած էին պանդխտութեան արցունքը թափել աղի ու լեղի: Երկա՛ր բարակ մտածումներէ՝ ետքը, կ'որոշեն Ս. Փրկչի որբանոցը դնել, և իրաւ ալ, ասէ՛ լաւելի լաւագոյն որոշում կարելի չէր ընել Սեբաստացի մատաղ տղեկի մը համար, որ թողած էր մայրն հայրենի տանը մէջ և եկած էր օրհնել տալու իր վաղամեակի հօր գերեզմանը...:

Պալքլըի գերեզմանոցը կ'երթան նախ և առաջ. Նշանիկ մոռցած չէր իր Աննային վերջին պատուէրը, — տեսնել հօրը գերեզմանն ու օրհնել տալ զայն: Գտան. Նշանիկ տեսաւ իր հայրը. հողը տակաւին գետնի հա-

ւասար եղած չէր, վայրի ծաղիկներու հետ՝ փուշեր կը փաթթուէին անոր վրայ: Վանցի գեղջուկ տէրտէր մը եկած մօտեցած էր անոնց. օրհնել կուտան, և Նշանիկ, տակաւին տասներկու տարեկան, մօրն աղի արցունքն բերած էր ու արտասուած հօր մը վրայ, զոր բնաւ տեսած չէր: Դուրս կ'երնեն մեռելներու մտածութեան տակ ճնշուած ճմուռած, և կը շտկուին դէպ ի հիւանդանոց, ուր Նշանիկ կը տարուէր ապագայի խորհրդով:

(Մասիս)

Մ. ԿԻՐՈՅԵԱՆ

(ՀՐԱՆԴ)

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆԲ

Ո՛րքան քեռաւ է նա՝ որ կենաց առաջին կը լսէ մեռելական օղբեր:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան. — Դարձ պանդխտին:

ՓԼՈՐԵՆՏԻՈՅ ԱՌԻԻԾԸ

Ամէն տարի պարսպաց մօտ փլորենտեան Հին սովորոյթ էր խմբել տօն գեղջկական. Մօտի դաշտաց մէջ շինականք ամենայն խմբով գայլին ողջունելու զգարձ գարնան: Քանի՛ սոսկում, յանկարծ մըռունչ ահագին

Մտնէ ի խորս մեծահնչիւն պուրակին:

Անդ յերեւան գայ առիւծ, աչք հըրափայլ:

Ամենք խոյս տան. ի յոյզս, մայր մի խուճապեալ

Տանի զորդին, ո՛վ Տէր, այն բռն անուշակ

Կ'անկնի գրկէն. արձակէ հէքն աղաղակ:

Որդին գէտ գէտ պատուող ժանեաց մէջ ահա.

Մայրն ողեսպառ, տըժգոյն, դիտէ և դողայ:

Ակնկաւոյց, բազկատարած, անսասան,

Վերը գեղուն և ա գիւր կորով նոյն ժամայն.

Սարսափահար որպէս մեռեալ մայրն յահէն

Ոգեւորի, պատրանք սիրոյ, ցնորք վսեմ:

Ծունըր դրած գոչէ. տուր, տուր գիւմ որդեակ.

Նորա ձայնէն յուզուի առիւծն այն վայրագ:

Անոր հայի, կենայ, հայի և նորէն,

Թուի գուշակել թէ խնդրէ մայր մի իրմէն.

Հանդարտ և քաղցր ուղղէ առ նա մի հայեաց,

Տայ զայն քաղցր ինչք, դնէ առաջ մօր ծնկաց.

Ուշիւ դիտէ մանկան ժըպիտն անխըռով,

Եւ անտառաց խորն երթայ լամբ ընթացքով:

Թարգմ.

ՄԻԼՎՈՒԱ

ԳԵՂԵՅԻԿ ԲԱՆԲ

Մօր մը սիրք բնութեան զլուխ գործոցն է:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Բառք. Շինականք, գիւղացիք. — Խուճապեալ, շփոթած.
— Գեղ գեղ, բգիկ բգիկ. — Ակնկաւոյց, աչքի սեկած. — Ան-
սասան, անգարձ. — Յարձ, կամս ց:

Բնրացի շարադրութեան . — Կոյր պատմանոյն վիճար . — Կոյր պատմանի մը կը թուէ հետզհետէ , ինչ որ այլք կ'ըսեն իրեն բնութեան տեսարանաց գեղեցկութեան վրայ , առաւօտուն , գարնան , ծովու եւ երկնից ցոլացած զանազան երեւոյթներու վրայ :

Պատանին նկարագրաբար կը կրկնէ ըստ այլոց ինչ որ այս չորս խումբ երեւոյթք ունին մասնաւորապէս զմայելի եւ հրապուրելի տեսանել , եւ ուրեք ուրեք , հատուածի մ'ի վերջ , բնդհատելով իւր նկարագրութիւնը կ'ըսէ . « Բայց զայսոսիկ չտեսնել չէ որ կը վշտացնէ զիս այնքան » : Հուսկ ուրեմն կ'ամփոփէ . եւ կը վերջացնէ յայտնելով թէ ինչ բանի համար ամենէ աւելի ցաւ կը պատճառէ ինքեան իւր կուրուծիւն . — Անոր համար որ չէ կարող տեսնել . . . իւր մօր դէմքը :

Լ Ե Մ Ե Մ Ա Ն Ք Փ Ա Յ Տ Ի Ն

Բոցանջոյլ վառարանին մէջ կրակը կը չէ ու կը պայթի , եւ վաղնջուց փայտը կը հեծէ մենակերպ ձայնով :

Կըսէ թէ ծնած էր , որպէս զի ապրէր Զինջ օդին մէջ , հոգէն սնանէր եւ երկնից կապոյտը ծծէր , յամբարաւ աճելով՝ ամէն-տարի աւելի բարձր , միշտ աւելորաբար աճելով՝ ամէն-տարի աւելի բարձր , միշտ աւելի բարձր մղէր իր կանաչապսակ գլուխն . ապրիլը խընկէր իր ծաղկանց ողկոյզներով , ապաւէնն ըլլար բոյկեր իր ծաղկանց ողկոյզներով , ապաւէնն ըլլար բոյներուն եւ գեղասոյլ թռչուններուն , հոգմին մէջ արձակէր հազար երգեր բերկրապատար , եւ հետզհետէ հագնէր իր հրաշազան շրջապէսներն , իր գարնայնի մեկնոցը՝ նորին ընծիւղներով ծածկուած , իր աշնայնի ծիրանին , եւ իր կնգուսնի ձմերայնոյ : Կ'ըսէ թէ մարդն ծիրանին , եւ իր կնգուսնի ձմերայնոյ : Կ'ըսէ թէ մարդն ազա՛հ , դաժան եւ անգութ է որ տապարի հարուստ , դաժան եւ անգութ է որ տապարի հարուստ , ծով եւ դժնեայ կեղեքումներով սպաննած է ծառը :

զի ծառն ալ կենդանի էակ մ'է : Կ'ըսէ թէ ինք որչափ բարի եղած է յաճախ մարդուն համար , եւ թէ մենք , ապերախոք , անագորոյն կերպով կը կտրենք անպաշտպան հսկայն :

Ու վառարանին մէջ փայտը կը հեծեծէ ու կը գալարի :

— Ո՛վ փայտ , խմաստուն չես դու եւ յանիրաւի կը դանդաղաւոր : Մեր ձեռներն ոճրագործ չեն , երբ դքեղ կը կտրեն : Դուն միւսնոյն տեղը կը մըլէիր , անյարժ ու չղթալկապ , արմատներուդ կապանքին ենթարկուած եւ անբաժանելի կերպով միացած հողին : Դուն որ կ'ուղես ազատ ըլլալ եւ կը յայտարարես թէ ծառն ալ կենդանի է . դուն հոն տնկուած կը մնայիր արձանի հանգուցաւոր , կեղեւիդ մէջ գերի եւ կաշկանդեալ , եւ թռչնոյն նայելով միայն գաղափար մը կ'ունենայիր թռիչքին վրայ : Մենք դքեղ ազատեցինք հողէն , ուր դամուստ էիր , եւ ահա կը տատանիս ջուրց վրայ , տեսնելով արիւնք եւ նաւորդներ , անոնց տուններն ու անոնց երիւմարներն : Ո՛վ այլազան երկինքներ , ո՛վ նորանոր հորիզոններ : Ինչ անծանօթ բարիքներ պիտի ճանչնաս դուն վերջապէս : Արկածներու ինչ տարօրէն շունչ կը թափանցէ ի ներքս ի քեզ : Բայց այս ամէնը բան մը չէ , որովհետեւ կը սրդաս տակաւին : Թող ձեզքեն ու վառեն զքեզ , յայնժամ կ'առնուս թռիչդ : Թող վայրագ հուրը լափիլիզէ նեարդներդ , այն ատեն ահա ազատ ես դուն . հիմակ դուն կ'ապրիս , ազատ ես դուն հուսկ ուրեմն : Ծաղիկներուդ գարնանաբոյր առնուհանգումներէն վեր , գեղասոյլ թռչուններուդ երգերէն ալ վեր , հառաչանքներդ ալ վեր , խօսքերդ ալ վեր , ամպերուն ու անսահման անջրպետին մէջ կը թռիս դուն : Դէպ այն գոլորշիներն , վար-

դակարմիր, ուր երեկոյեան արեւը կը շիջանի որպէս
կրակն ի խորս խնկամանին, դէպ այն երկնակամարն
կապուտազեղ որ քու ծխեղէն հոգիդ կը ծծէ տար-
փատենչիկ, դէպ այն հեռաւորութիւնն խորհրդաւոր
և վեհապանծ՝ ուր վաղը պիտի դայ արթըննալ արշա-
լոյսն կենսացնցուղ և ուր այս գիշեր պիտի շողջողան
աստեղային պայծառութիւնք. բարձրացիր, բարձ-
րացիր յաւէտ, թաւալէ՛ պարոյրներդ, բարձրացիր,
մարի՛ր, փախի՛ր, անյայտ եղիր: Ահա վերջին ծուէնդ
կը տատանի մինաւորիկ, կարի յոյժ նրբացած, ու
կը հալի, ու կը լուծուի, ու կը մեռնի: Էութիւնդ կը
կորսնցընես. հիմակ ա՛լ աչք մը չկրնար ճանչնալ քզ-
քեզ, և դուն որ հառաչանօք կը յիշէիր արձակ եր-
կինքն և ջինջ օդն, ո՛վ փայտ վաղնջուց, երկնակա-
պոյտին մէկ պատառն ես հիմակ:

Թարգմ. ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆ

Փան Բէքլէն

ԳԵՂԵՑԻԿ - ԲԱՆՔ

Ես ի նոցանէ եմ որք կարեւորութիւն կուտան կե-
նաց եւ կը խորհին քէ կ'արժէ լաւ գործածուիլ: Այլ
մահուան վրայ ծանօթութիւն չկրնար ունենալ կենդանի
էակն. որովհետեւ երբ այն կը սկսի, ինք կ'անեւելի:

Թարգմ. Ե. ՏԵՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

Էմիլ Լիդոէ

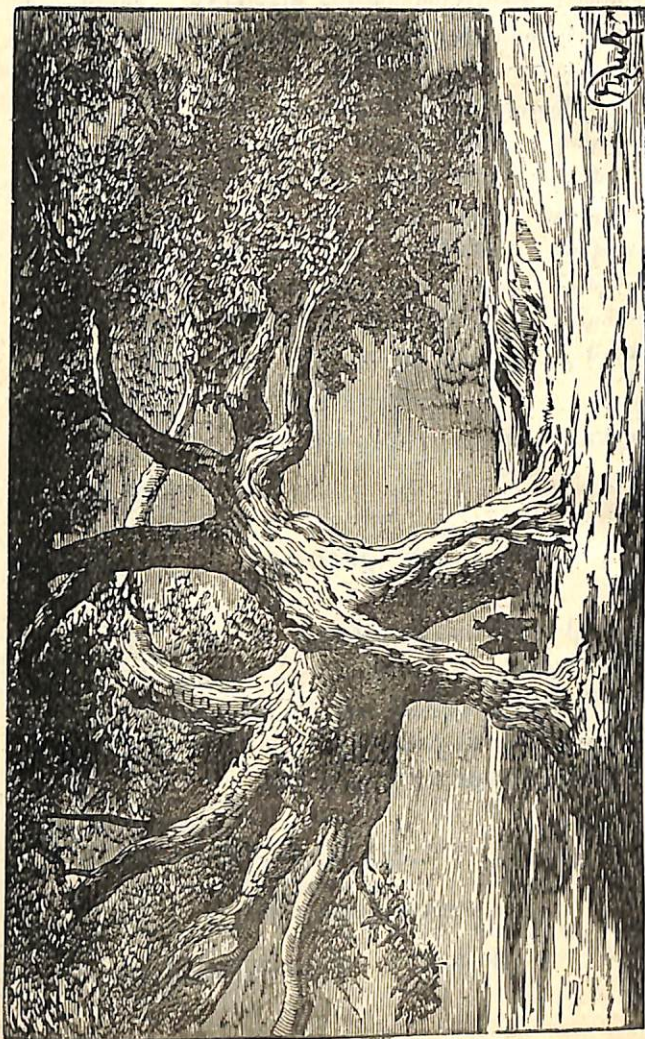
ՇԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան. — Մանուկն:

ՇԱՐԱՆԻԹԻՒՆԻՔ ՊԱՏԿԵՐԱԼ

Դարաւոր ծառն :

ՄՇՈՒՆ

Ահ, եկա՛ր վերջապէս, ո՛վ աշուն,
 Այբի հարսդ առանձին,
 Շատ հոգիք յուզմունքով դողդոջուն
 Կսպասեն քու դարձին :
 Մաղկահաս կուսանք շատ երազուն՝
 Կը պաշտեն քու պատկեր,
 Եւ դեղնած վարսերուդ ազազուն
 Իրենց սիրտն է ընկեր :
 Միգամած երկրնքիդ տակ տրտում
 Գիշերներ անձրեւոտ
 Ինչ իղձեր, ինչ խոհեր անհատնում
 Կը հըսկեն ցառաւօտ :
 Եւ երբ հովդ ըսկըսի թափել վար
 Մառերէն տերեւներ,
 Շատ կեանքեր անոնց պէս սրբավար
 Կը մեկնին երկրէն մեր :
 Ինչ ունիս դու անոյշ և չըքնաղ
 Սեւ քօղիդ տակ թագուն,
 Որ տոգոյն վերջալոյսդ ալ նըւաղ
 Չեն փոխեր յետ այգուն .
 Ոչ չորցած արօտներդ անմարմանդ՝
 Կարմրագեղ վարդերուն,
 Ոյց վերայ ցօղն իբրեւ աղամանդ
 Կը շողայ երերուն :
 Չեմ ճանչնար ես գաղտնի քու հրապոյր
 Եւ դեղոյդ անտարբեր՝

Նոր շնորհ տեսնելու հեշտաբոյր
Կ'սպասեմ անհամբեր :
Արցունքոտ այդ աչեր քու հիւանդ
Չունին գեղ ինձ համար ,
Դալկահար չոր ճակտիդ մանաւանդ
Չեմ բընաւ սիրահար :
Զի վերքեր քեզմէ շատ ունիմ ես
Տառապեալ մէջ հոգւոյս ,
Տրամուծիւնդ ալ լոկ խաղ մ'է , գիտե՞ս ,
Բաղդատմամբ ցաւերուն :
Թերթերուդ մէջ ունի՞ս դու բընաւ
Այնքան նուրբ ու մաշած ,
Որքան թերթն , ա՛հ , հոգւոյս իմ անբաւ
Վշտերով անձկայրեաց :
Բու հովերդ ալ տխուր ողբերգու
Ձայն ունի՞ն բաւական
Կսկիծներս անհամար գոռալու
Երկնից մէջ անտաճման :
Հեգնութեամբ կը նայիմ պատկերիդ
Տըրամուծեան այդ աղօտ ,
Որ ըստուեր մ'է միայն անժրպիտ
Հոգւոյս քով արիւնոտ :

(Մասիս) ՁԱՊԵԼ 4. ՏՕՆԷԼԵԱՆ
(ՍԻՊԻԼ)

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ընթացք շարադրութեան . — Առաջին վերածել վերոյգըր-
եան :

ՅԱՆԿ ՆԻԻԹՈՑ

	Երես
1. Ընտանեկան յարկ (Ռ. Յ. Պէրպէրեան)	1
2. Մանուկն (Թարգմ. Ե. Ս. Վ. Դուրեան)	3
3. Հօր տունը (Յ. Ոսկան)	5
4. Ընտանիք (Բ.)	8
5. Ո՞ւր պիտի երթան հողիք արդարոց (Հ. Դ. Ա.)	9
6. Գթոյ հրեշտակն (Աղեք. Գ. Փանոսեան)	13
7. Առաքել Տատ	14
8. Տերեւիկ (Թարգմ. Հ. Բ. Գուշներեան)	17
9. Կոյրն և իւր ընկերքը (Հանդէս Ամսօրեայ)	18
10. Բարոյական առածք (Յ. Ոսկան)	21
11. Ձանասիրութիւն կենդանեաց (Խ. Հ.)	23
12. Բնադրումն (Թարգմ.)	25
13. Ողորում (Թարգմ.)	27
14. Մանկտին (Տիգրան Ս. Սեթեան)	30
15. Երկիր երկիր (Մասեաց Աղաւնի)	31
16. Թեւաւոր միջատն (Լամարդին ***)	34
17. Վեհաշուք կաղնին (Թարգմ.)	35
18. Անան հովիկ (Թարգմ. Հ. Բ. Գուշներեան)	38
19. Բանք առ մանուկն (Բաղմազէտ)	39
20. Աղբւրն և ծով (Թարգմ. Ա. Գ. Փ.)	41
21. Վարագայ լեռն (Դարեգին Եպիս. Սրուանձ.)	42
22. Օրօր Մաննիկին (Ռ. Յ. Պէրպէրեան)	44
23. Աննա և Սալովմիթ (Բրուժախըր)	46
24. Հրեշտակ և Մանկիկ (Հ. Բ. Գուշներեան)	49
25. Դարձ պանդխտին ի տուն իւր (Սրուանձտ.)	51
26. Երգ փոքրիկ մանկանց (Թարգմ.)	53
27. Սոխակ (Պուլանժէ-Բաղմազէտ)	55

28. Մանուկն առ խաչ (Պետրոս Դուրեան)	57
29. Հողմակոծ անտառք (Պ. տը Սէն Բիէն)	58
30. Խաչ օգնեալ ինձ (Մելքիսեդեկ Սրբազան)	60
31. Հրաչեայ (Ռ. Յ. Պէրպէրեան)	63
32. Վարդն ու գերեզման (Վ. Հիւկօ-Ադամեան)	65
33. Հաղարան բիւրիւն և Սըհակ թռչուն (Գ. Ե. Ս.)	66
34. Անմեղովիւն, Աշխատովիւն, Համես- տովիւն (Յ. Ոսկան)	68
35. Զատիկ (Գ. Ս. Օտեան)	70
36. Հիւսիսային Կուէնիայի սեւերուն զրոյցը (Ե. Ծ. Վ. Դուրեան)	73
37. Օթայիտի կղզեցիք (Շաթոպրիան)	74
38. Բարոյական առածք (Յ. Ոսկան)	76
39. Առ արեգակն (Ոսկան)	77
40. Մըջիւնին դատաստանը (Բազմավէպ)	79
41. Հայ գրագէտն (Եղիա Տէմիրճիպաշեան)	80
42. Երազ մը (Սիւլլի Բրիտոմ — Ռ. Յ. Պ.)	83
43. Զմեռն (Հ. Ղ. Ալիշան)	84
44. Վաղամեռիկն (Մ. Աճէմեան)	86
45. Անտիոպէ (Յենեւոն)	88
46. Բաժինք (Հ. Գաբրիէլ Այվազովսքի)	89
47. Վերջալոյս (Զ.)	91
48. Հայելի և կապիկ (Ա. Ա. Նալպանդեան)	93
49. Վիսպատ (Գ. Ս. Օտեան)	96
50. Շուշան հովտաց (Աղեք. Գ. Փանոսեան)	98
51. Նինջ մանկան (Ե. Ա.)	99
52. Ուսումն (Թադէոս Կէզիւրեան)	100
53. Ինչպէս պէտք է լինել բարի դպրոցական մի	102
54. Գարուն (Մ. Պէշիկթաշեան)	103
55. Շուկեացի լուղորդք (Նորայր)	105
56. Իմ մահը (Պետրոս Դուրեան)	108

57. Կինն՝ կրթատէր (Մ. Մամուրեան)	109
58. Աղքատ մանուկն (Յ. Սեթեան)	111
59. Մանկութիւն (Մ. Աճէմեան)	113
60. Այլ ոչ երբեք (Հանդէս ամսօրեայ)	115
61. Յարատեւ աշխատանք (Հրանտ Ասատուր)	116
62. Հունձք (Մ. Աճէմեան)	119
63. Երկայնակեցութեան ջուրը (Թարգմ. Մ. Ասքանազ)	120
64. Կալիբրու առասպելը (Ե. Ծ. Վ. Դուրեան)	123
65. Մայրական սէր (Թ. Թէրզեան)	125
66. Ապագայն (Ե. Ծ. Վ. Դուրեան)	126
67. Վոսթորը (Արմէն Լուսինեան)	128
68. Բարոյական առածք (Յ. Ոսկան)	132
69. Հանդէս Այգորդաց (Աբրահամ Տ. Յակոբեան)	133
70. Դղում (Վ. Ծ. Վ. Տէր Մինասեան)	136
71. Միջայէլ վերինոյ (Թարգմ. Ե. Ա.)	138
72. Առ Գոհարիկ (Մ. Պէշիկթաշեան)	142
73. Տղէկին ուրախութիւնը և ծանրաբարոյու- թիւնը (Թարգմ. Մ. Մ.)	144
74. Միողօթիս (Զապէլ Կ. Տօնէեան)	146
75. Առ զեփիւռն Ալէմտաղիի	149
76. Սրբունի Մայրապետ (Բ. Քէչեան)	152
77. Բարոյական առածք (Յ. Ոսկան)	157
78. Այրն և կինն (Քրուճախըր)	158
79. Դերասանն (Պետրոս Հ. Ադամեան)	161
80. Տեսուչն (Բազմավէպ)	164
81. Սաղմոս կենաց (Թարգմ. Թ. Թէրզեան)	166
82. Պատկեր թշուառութեան (Յ. Գուրգէն)	168
83. Լաւատեսն և յոռետես (Յ. Ոսկան)	171
84. Մահ Մեղաւորին (Թարգմ.)	173
85. Սիրեցէք զմիմեանս (Պ. Դուրեան)	175
86. Նշանիկ (Հրանդ)	176
87. Փլորենտիոյ առիւծը (Միլլուա)	178
88. Հէծեճանք փայտին (Ժան Բիշբէն)	180
89. Աշուն (Զապէլ Կ. Տօնէեան)	183

ԵՄԵԼԻՈՒՄ ԵՐԵՄԻԱՆԻ ԹԻՒՆՔ ՍԻՄՈՆ ԳՐԵՄԱՃԵՆՆԻ

ԵՄԵԼԻՈՒՄ ԵՐԵՄԻԱՆԻ ԹԻՒՆՔ ՍԻՄՈՆ ԳՐԵՄԱՃԵՆՆԻ

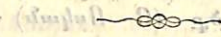
ԵՄԵԼԻՈՒՄ ԵՐԵՄԻԱՆԻ ԹԻՒՆՔ ՍԻՄՈՆ ԳՐԵՄԱՃԵՆՆԻ

ԵՄԵԼԻՈՒՄ ԵՐԵՄԻԱՆԻ ԹԻՒՆՔ ՍԻՄՈՆ ԳՐԵՄԱՃԵՆՆԻ

Ահա բառադիրք մը՝ որ ըստ կարելոյն կը դիւրացնէ հայ լեզուի ուսումն, ամփոփելով յինքեան նախնեաց մատենագրութեան բառեր, նորաբանութիւններ, զիցարանական անուններ, գիտական և գաւառական բառեր, որոց ամենքն մասնաւոր խնամօք ճշդուած են շնորհիւ խղճամիտ հետազօտութեանց և օժանդակութեամբ այլ և այլ հոյակապ շինակութեանց:

Սոյն բառարանի առաջին լրութիւններէն մին է բարդ եւ ածանց բառերու ուսումը դիւրացնել դնահատելի նորութեամբ:

Մէն մի օրինակն, ընտիր լաթակազմ, կը վաճառի Կ. Պօլսոյ համար 15, իսկ գաւառաց համար (թղթաւորական ծախուց պատճառաւ) 18 դահեկան:

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

ԸՆՏԻՐ ԳՐՈՒԱԾՈՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՅ

Աշխարհիկ լեզուաւ

Մասն Ա. (պատկերազարդ) 5 դահեկան

Մասն Բ. 7 1/2 դահեկան

Երկուքն ի միասին կազմեալ 11 դահեկան: Կեդրոնատեղի վաճառման, Կ. Պօլիս Հաճօ-Բուլօ խան, թիւ 29 վաճառատունը:

